

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPOR
YARALANMASI KAYGI DÜZEYİ İLE ÇOK ALANLI
KARARLILIK VE SPORCU KİMLİKLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Doktora Tezi

Ünal SAKİ

Danışman
Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

SAMSUN
2023

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPOR
YARALANMASI KAYGI DÜZEYİ İLE ÇOK ALANLI
KARARLILIK VE SPORCU KİMLİKLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Doktora Tezi

Ünal SAKİ

Danışman

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Ünal SAKİ tarafından, Prof. Dr. Soner ÇANKAYA danışmanlığında hazırlanan“SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPOR YARALANMASI KAYGI DÜZEYİ İLE ÇOK ALANLI KARARLILIK VE SPORCU KİMLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 24.1.2023 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Soner ÇANKAYA Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Erkan Faruk ŞİRİN Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Yaşar BARUT Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Seda SABAH Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Burkay CEVAHİRCİOĞLU Ordu Üniversitesi Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Doktora tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi?

Evet ☒ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☐

26/12/2022

Ünal SAKİ

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPOR YARALANMASI KAYGI DÜZEYİ İLE ÇOK ALANLI KARARLILIK VE SPORCU KİMLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 25.12.2022 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 16

Tek kaynak oranı : % 3 çıkmıştır.

26/12/2022

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

ÖZET

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPOR YARALANMASI KAYGI DÜZEYİ İLE ÇOK ALANLI KARARLILIK VE SPORCU KİMLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ünal SAKİ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı

Doktora, Ocak/2023

Danışman: Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

Bu çalışmanın amacı, Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spor yaralanması kaygı düzeyi ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, Araştırmanın evrenini, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler; örneklemini ise bu öğrenciler arasından tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 334'ü kadın 641'i erkek toplam 975 birey oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Rex ve Metzler (2016) tarafından geliştirilen Caz vd. (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği"(SYKÖ), Haraburda (1998) tarafından geliştirilen Sarı (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği (ÇAKÖ), Brewer ve Cornelius (2001) tarafından geliştirilen Öztürk ve Koca (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Sporcu Kimliği Ölçeği" (SKÖ) kullanılmıştır. Çalışmada, ölçek toplam puanlarının cinsiyet ve aktif spor yapma durumuna göre farklılık gösterip göstermediği Mann Whitney U test ile bölüm, sınıf, gelir, spor türü, spor yapma süresi ve spor yapma amacına göre farklılık gösterip göstermediği ise Kruskal Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Araştırmada, öğrencilerin Spor Yaralanma Kaygısı, Çok Alanlı Kararlılık ve Sporcu Kimlik düzeyleri arasında anlamlı fakat zayıf ilişkiler tespit edilmiştir. 1 saat ve altında haftalık spor yapan katılımcıların YKK, ZAK, HKUK, SDKK ve YYK alt boyut toplam puanı, düşük gelire sahip olduğunu ifade eden öğrencilerin YYK alt boyut toplam puanları, kadın öğrencilerin erkeklere göre AÇK durumları en yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmada 3.sınıfta öğrenim gören ve 1 saatin altında haftalık spor yaptığını beyan eden katılımcıların çok alanlı kararlılık toplam puanları en düşük belirlenmiştir. Ayrıca haftada 6 saatin üzerinde ekonomik kazanç amacı ile spor yaptığını belirten öğrencilerin sporcu kimlik toplam puanları en yüksek iken, spor yapmayan ve serbest zamanı değerlendirmek için spor yaptığını ifade eden bireylerin sporcu kimlik durumları en düşük bulunmuştur. Bu bağlamda spor yaralanma kaygısı bireyin spor ve sosyal yaşantısında kararlı duruş sergilemesi yönünden geri planda kalmasına ve kendisini her açıdan sporcu hissetme duygusunu olumsuz yönde etkilediği düşüncesine çözüm üretmek amacıyla ne yapılacağına dair alanında uzman kişilerden destek alınarak ilgili tüm paydaşlara gerekli bilgilendirmenin yapılması önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Spor yaralanması, Kaygı, Kararlılık, Sporcu Kimliği

ABSTRACT

STUDY ON THE RELATIONSHIP BETWEEN SPORT SCIENCES FACULTY STUDENTS' SPORTS INJURY ANXIETY LEVEL AND THEIR MULTI-DOMAIN DECISIVENESS AND ATHLETE IDENTITIES

Ünal SAKİ

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Sports Management

Ph.D., January/2023

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

The aim of this thesis study is to analyze the relationship between sport sciences faculty students' sports injury anxiety level and their multi-domain decisiveness and athlete identities. In line with this purpose, the population of the study consists of students studying at Yaşar Doğu Faculty of Sport Sciences of Ondokuz Mayıs University in the academic year 2022-2023, and the sample group consists of a total of 975 individuals, 334 of whom are female and 641 of whom are male, who were randomly selected. Data collection tools used in the study are "Sports Injury Anxiety Scale" (SYKÖ) which was developed by Rex and Metzler (2016) and adapted into Turkish by Caz et al. (2019), "Multi-Domain Decisiveness Scale" (ÇAKÖ) which was developed by Haraburda (1998) and adapted into Turkish by Sarı (2010) "Athlete Identity Scale" (SKÖ) which was developed by Brewer and Cornelius (2001) and adapted into Turkish by Öztürk and Koca (2013). The study used the Mann Whitney U test to examine whether total scale scores differed by gender and status of doing sports actively, and the Kruskal Wallis H test to examine whether they differed by department, class, income, type of sports, duration of doing sports and purpose of doing sports. In the study, significant but weak relationships were found between students' Sports Injury Anxiety, Multi-Domain Decisiveness and Athlete Identity levels. The total score of YKK, ZAK, HKUK, SDKK and YYK sub-dimensions of the participants doing sports for 1 hour or less per week, the total score of YYK sub-dimension of students stating that they have low income and AÇK status of female students compared to males were determined to be the highest. In the study, the total scores of the multi-domain decisiveness of 3rd-year students who reported that they did sports for less than 1 hour per week were determined to be the lowest. It was also found that the athlete identity status of the individuals who didn't do sports and stated that they did sports to make use of their spare time was found to be the lowest while the athletes who stated that they did sports for more than 6 hours a week to gain money were the highest. In this context, it is important to provide all stakeholders with the necessary information by seeking support from experts in the field on what can be done to find a solution to the notion that the fear of sports injuries causes individuals to remain in the background in terms of a determined attitude in sports and social life and negatively affects the feeling of being an athlete in every way.

Keywords: Sports injury, Anxiety, Decisiveness, Athlete identity

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu çalışma sürecinin planlanmasında, araştırılmasında ve yürütülmesinde ilgi ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım kıymetli danışmanım Prof. Dr. Soner ÇANKAYA' ya sonsuz teşekkür ederim.

Yönlendirmeleri ile çalışmamı bilimsel temeller üzerinde şekillendirdiğim deneyimlerini benimle paylaşan saygıdeğer hocam Doç. Dr. Yaşar BARUT'a teşekkürlerimi sunarım.

Kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenin fazlasını sunan değerli hocam Doç. Dr. Seda SABAH'a teşekkür ederim.

Akademik serüvenim boyunca, ilk günden itibaren paylaşımı, desteği ve arkadaşlığı ile yanımda olan alanında uzman hentbol antrenörü Aykut ALTUNTAŞ'a teşekkür borç bilirim.

En zor günümde yanımda olan, maddi, manevi desteğini daima omuzlarımda hissettiğim sevgili eşim ve oğluma canı gönülden teşekkür ederim.

Ünal SAKİ

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI.....	iii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	iv
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	iv
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	4
1.3. Alt Problemler	4
1.4. Araştırmanın Konusu ve Gerekçesi	6
1.5. Araştırmanın Amacı.....	6
1.6. Araştırmanın Önemi	7
1.7. Sayıtlar.....	8
1.8. Kapsam ve Sınırlılıklar	9
2. GENEL BİLGİLER.....	10
2.1. Spor Yaralanmasına Neden Olan Faktörler	11
2.1.1. İç Nedenler (Kişisel).....	12
2.1.2. Dış Nedenler (Çevresel)	13
2.2. Spor Yaralanması Çeşitleri	14
2.3. Yumuşak Doku Yaralanmaları	15
2.3.1. Eklem Yaralanmaları	18
2.3.2. Kemik Doku Yaralanmaları.....	18
2.3.3. Aşırı Zorlanma Sonucu Oluşan Spor Yaralanmaları	19
2.4. Spor Yaralanmalarında Tedavi	19
2.5. Spor ve Kaygı	21
2.6. Spor Yaralanmalarında Psikolojik Unsurlar	22
2.7. Yaralanma ve Stres İlişkisi	23
2.7.1. Yaralanma ve Benlik Saygısı İlişkisi.....	24
2.8. Yaralanma ve Kendine Güven İlişkisi	25
2.8.1. Yaralanma ve Kaygı İlişkisi	26
2.9. Kararlılık.....	28
2.10. Karar Verme Kavramı	31
2.11. Karar Verme Süreci	33
2.11.1. Karar Verme Stilleri.....	35

2.12. Karar Verme Davranışını Etkileyen Faktörler	38
2.12.1. Karar Verme Faaliyetinin Özellikleri	40
2.13. Sporda Karar Verme	43
2.14. Kimlik Kavramı	45
2.15. Sosyal Kimlik Kavramı	48
2.15.1. Spor ve Kimlik.....	51
2.15.1.1. Rol Kimlik.....	51
2.16. Bireysel Kimlik.....	52
2.16.1.1. İlişkisel Kimlik.....	53
2.16.1.2. Toplumsal Kimlik	53
2.9.3. Sporcu Kimliği	54
2.17. Literatür Taraması	56
3. YÖNTEM	67
3.1. Araştırmanın Modeli.....	67
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	68
3.3. Veri Toplama Araçları	69
3.4. Kişisel Bilgi Formu.....	69
3.4.1. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ).....	69
3.4.2. Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği (ÇAKÖ)	70
3.4.3. Sporcu Kimliği Ölçeği (SKÖ)	71
3.5. Veri Toplama Yöntemi	71
3.6. Verilerin Analizi	72
4. BULGULAR	73
4.1. Katılımcıların Spor Yaralanması Kaygı Durumları.....	74
4.2. Katılımcıların Çok Alanlı Kararlılık Durumları	81
4.3. Katılımcıların Sporcu Kimliği Durumları	87
4.4. Spor Yaralanması ile Çok Alanlı Kararlılık	92
4.5. Spor Yaralanması ile Sporcu Kimliği.....	93
4.6. Çok Alanlı Kararlılık ile Sporcu Kimliği	93
5. TARTIŞMA	95
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	112
6.1. Sonuç	112
6.2. Öneriler	112
KAYNAKLAR	115
EKLER	130
ÖZ GEÇMİŞ	138

SİMGELER VE KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
Akt	: Aktaran
APA	: American Psychological Association
C	: Cinsiyet
ÇAKÖ	: Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği
F	: Frekans
G	: Araştırma Grubu
GD	: Gelir Durumu
KBF	: Kişisel Bilgi Formu
N	: Birey Sayısı
NSAI	: Non-Steroidal Anti-İnflamatuar
P	: Farkın Anlamlılık Düzeyi
SGM	: Spor Genel Müdürlüğü
SKÖ	: Sporcu Kimliği Ölçeği
SPSS	: İstatistik Paket Programı
SY	: Spor Yapma Durumu
SYKÖ	: Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği
WWW	: World Wide Web

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları	70
Tablo 3.2 Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları.	71
Tablo 3.3 Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları.	71
Tablo 4.1 Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	73
Tablo 4.2 Katılımcıların cinsiyetine göre spor yaralanması kaygı düzeyleri.....	74
Tablo 4.3 Katılımcıların okudukları sınıfa göre spor yaralanması kaygı düzeyleri.....	75
Tablo 4.4 Katılımcıların okudukları bölüme göre spor yaralanması kaygı düzeyleri.....	76
Tablo 4.5 Katılımcıların gelir durumuna göre spor yaralanması kaygı düzeyleri.....	76
Tablo 4.6 Katılımcıların aktif spor yapma durumuna göre spor yaralanması kaygı düzeyleri	78
Tablo 4.7 Katılımcıların yaptığı spor türüne göre spor yaralanması kaygı düzeyleri.....	79
Tablo 4.8 Katılımcıların yaptığı haftalık spor süresine göre spor yaralanması kaygı düzeyleri	80
Tablo 4.9 Katılımcıların spor yapma amacına göre spor yaralanması kaygı düzeyleri	81
Tablo 4.10 Katılımcıların cinsiyetine göre çok alanlı kararlılık düzeyleri	82
Tablo 4.11 Katılımcıların sınıf değişkenine göre çok alanlı kararlılık düzeyleri.....	82
Tablo 4.12 Katılımcıların bölüm değişkenine göre çok alanlı kararlılık düzeyleri.....	83
Tablo 4.13 Katılımcıların gelir durumuna göre çok alanlı kararlılık düzeyleri	84
Tablo 4.14 Katılımcıların aktif spor yapma durumuna göre çok alanlı kararlılık düzeyleri..	84
Tablo 4.15 Katılımcıların yaptığı spor türüne göre çok alanlı kararlılık düzeyleri.....	85
Tablo 4.16 Katılımcıların yaptığı haftalık spor süresine göre çok alanlı kararlılık düzeyleri	86
Tablo 4.17 Katılımcıların spor yapma amacına göre çok alanlı kararlılık düzeyleri	87
Tablo 4.18 Katılımcıların cinsiyetine göre sporcu kimlik düzeyleri.....	87
Tablo 4.19 Katılımcıların sınıf değişkenine göre sporcu kimlik düzeyleri.....	88
Tablo 4.20 Katılımcıların bölüm değişkenine göre sporcu kimlik düzeyleri.....	89
Tablo 4.21 Katılımcıların gelir durumuna göre sporcu kimlik düzeyleri	89
Tablo 4.22 Katılımcıların aktif spor yapma durumuna göre sporcu kimlik düzeyleri.....	90
Tablo 4.23 Katılımcıların yaptığı spor türüne göre sporcu kimlik düzeyleri.....	90
Tablo 4.24 Katılımcıların yaptığı haftalık spor süresine göre sporcu kimlik düzeyleri.....	91
Tablo 4.25 Katılımcıların spor yapma amacına göre sporcu kimlik düzeyleri	92
Tablo 4.26 Katılımcıların Spor yaralanma kaygısı ile çok alanlı kararlılık düzeyleri arası ilişkiler.....	92
Tablo 4.27 Katılımcıların spor yaralanma kaygısı ile sporcu kimlik düzeyleri arası ilişkiler	93
Tablo 4.28 Katılımcıların çok alanlı kararlılık ile sporcu kimlik düzeyleri ile arası ilişkiler	94

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Antrenörler, sporcuların motivasyonunu yükseltmeyi amaçlayan ve onların psikolojik durumları ile ilgilenen kişiler olmanın yanında bu alana ilgi duyan bireyler ve kurumlar sporda başarılı olmak için emek verirler. Bu nedenle de sporcuların verilen görevleri yerine getirebilmesi ve hedefe ulaşabilmesi için yarışmalar düzenlenmektedir (Başer, 1998). Bu organizasyonlara katılan kişilerin daha başarılı olması ve performanslarını en yüksek düzeyde ortaya koyabilmesi için daima farklı yeni yöntem, teknik arayışına girilmektedir. Müsabakalardaki gençlerden bazıları hedeflenen başarıyı elde ederken bazıları ise spor yaralanması yaşamaktadır (Karabulut ve Mavi-Var, 2019).

Spor yaralanmaları, bedenin bir kısmının ya da tüm vücudun, normal zamandakinden daha fazla bir güçle karşı karşıya kalması ve dayanıklılık eşiğinin geçilmesisonucu karşılaşılan durumlardır (Örsçelik, vd., 2013). Ergenlik dönemi de dahil bu zamana kadar gerçekleşen yaralanmaların sadece dörtte biri spor kaynaklıdır. Spor yaralanmalarına neden olan düşme, vücuda darbe ya da kuvvetli kasılmalar sadece spor aktiviteleri yapanlarda değil spor yapmayan bireylerde de görülebilmektedir (Kılıç, vd., 2014). Spor yaralanmaları, spor yapan bireylerin spor hayatına ara vermesine neden olan direkt ya da dolaylı bir tedavi isteyen ve sportif etkinlikler sırasında oluşan fiziksel aksamalardır (Binnet ve Armangil, 2010). Eğlenceli ve güzel vakit geçirmek, mutlu olmak ya da gelir elde etmek amacıyla sportif faaliyetlerde bulunan bireylerin istediği bir spor dalına hazırlanırken müsabakada veya dinlenme sürecinde yaşayabileceği ağır ya da daha hafif yaralanmalardır (Şeker, 2017).

Aydoğan (2014) herhangi bir sporcunun yaralanma durumu sonrasında eski ortamına dönüşünün, ruhsal sorunlara sebep olarak problemler oluşturduğunu ortaya koyar. Bu yaralanmayı yaşayan kişilerin hem fiziksel hem de ruhsal açıdan bir problem yaşamadan eski ortamında bulunabilmesi amacıyla yaralanma ve yaralanma sonrası kişide ortaya çıkan duyguları bilmenin ruhsal tedavisine yardımcı olabileceğini ifade etmektedir.

Spor başarısının artmasında olumlu ya da olumsuz etkisi olan birçok faktör son günlerde göz önünde bulundurulmaktadır. Bu faktörler incelenirken bir kısmı

“çevresel etkenler” bir kısmı da “içsel etkenler” olarak ele alınmaktadır (Gülşen, 2008). Hayatında spora yer veren bireylerin kaygı seviyeleri ile içinde bulundukları ruhsal durum ve gösterecekleri başarı oranı yakın ilişki içindedir. Yapılan araştırmalarda başarıya etki eden faktörler arasında, fiziksel unsurlar ile birlikte kaygı, stres ve kişiyi eyleme geçirecek içsel ve dışsal dürtüler gibi psikolojik unsurların da büyük etkisinin olduğu görülmektedir (Karabulut ve Mavi-Var, 2019).

Gürsoy (2014) spor yaralanmalarının insana bakan yönüyle zorluklara dayanabilme gücünü düşürdüğünü ve bireylere maddi zararlar verdiğini, kişilerin yaşadıkları yaralanma sonrası kaygı düzeyinin, yapılan sporun, aktivitenin derecesine ve neden yapıldığına göre değişiklik gösterebileceğini belirtmektedir. Örneğin, sağlıklı bir hayat amacıyla spor yapan insanlar aynı zamanda eski sağlıklı hallerine dönememe kaygısı içindeyken, yarışmalar nedeniyle spor yapan kişilerde bu durumun dışında, vaktin boşa geçmesi, önceki performansına ulaşamama, başarı duygusundan uzak kalma ve maddi açıdan kayıp yaşama kaygısı göz önünde bulundurulmaktadır (Ergün, 2006).

Saripek(2010) sporda elde edilen iyi ya da kötü sonucun üzerinde etkisi olan kaygının, tüm dünya ülkelerinde geçerliliği olan ve bütün spor çeşitlerinde başarıyı olumlu ya da olumsuz etkileyebilen bir duygu olduğunu belirtmektedir.

Bu zamanda farklı spor dallarında gerçekleştirilen oyunlar hızlı olmanın yanında daha yöntemsel bir unsur haline gelmiştir. Müsabaka sırasında oyun dinamiklerinde yaşanan değişiklikler, oyun düzeninde ya da rallilerde aniden ortaya çıkan farklılaşmalar özellikle grup sporlarında olması sebebiyle oyuncuların oyun içinde her zaman yeni kararlar alması gerekmektedir. Karar, farkında olarak değişik seçenekler içinden bir tanesini tercih etme şeklinde tanımlanır (Kelecek, vd., 2013).

Son dönemlerde değişik spor alanlarında yapılan oyun faaliyetleri, süratli olmanın yanında oyunun şeklini belirleyen daha formasyonel bir öge olmuştur. Yarışma esnasında kurulan, tasarlanan farklı oyunlar, öncelikle grupla yapılan spor dallarında, oyun şekli veya rallilerde ansızın gelişen durumlar nedeniyle sporcunun oyun esnasında anlık kararlar alabilme yetisi gelişmiş olmalı, hızlı karar verebilmelidir. Karar, durumun bilincinde olarak farklı kriterlerden birini seçme işlemi olarak açıklanır. (Kelecek, vd., 2013).

Çoğu spor branşında oyuncuların, farklı seçeneklerin bir tanesini tercih etmesi

gerekir. Futbol oyuncusu oyun sırasında topa ne zaman vuracağı ve topu nereye atacağına, jimnastik yapan kişi birbiri ardına sıralanan hareket dzenini denemeye, gureşi sektiği kavrama tekniğini uygulamaya ynelik tarzı konusunda seım yaparken, iıgduısel verdiği kararın uygulama kısmında sorun yaıayabilirler. Oyuncular farklı seıeneklerden birini uygulamak iın tercih etmiı olsa da hareketin uygulama kısmında ya hızlı davranamaz ya da seımını hiı gerıekleıtiremez (Iıım, vd., 2019). Buna benzer bir diğer durum ise oyuncunun hızlı karar vermek amacıyla yaptığı alternatifler arasındaki seımını yanlış yapmasıdır. Bu aııdan öncelikle teknik ve bilinmesi gerekenlerden uzak, dııünmeden yoksun, seıenekleri göz önünde bulundurmadan seım yapan oyuncunun zamanı doğru kullanmak adına doğru seıimler yapması beklenmez (Iıık ve Cengiz, 2018).

Oyun esnasında seıimler çoğu zaman karmaıık bir ortamda ve stres altında sorunu çözüme kavuıturmak iın yapılır. Normalde bir spor faaliyeti gerıekleıtirilirken seımın ne olacağı kararlılığının sağlanması, sporcunun bilgi birikimi ve o sıradaki ortam bilgisinin farkında olmasına bağlanır. Bu yüızen de algıda ve bilgi birikimindeki değiıiklikler, her sporcunun olağan durumda farklı bir kararı vermesine sebep olur (Kıloğu, 2017). Bu aııdan bakılırsa sporcu kimliğinin de oyuncunun problemi yonetebilme gücünü, tavırlarını, karar verme aıamalarını etkilediği görölmektedir. Sporcu kimliği güçlü olan kişilerin spor camiasına dahil olmak amacıyla kararlılık göstermesi, sporcu performansı aıısından güdüleyici bir faktörün ortaya çıkmasına, antrenman sistematığine ve yarıııma aralıklarına ynelik, insanların öz dzenlemeye baııvurmasına yardımcı olmaktadır (Öztürk ve Koca, 2013).

Sporcu kimliği ile yaralanma kaygısı araıtırıldığında sporcu kimliği ile yaralanma kaygısının depresyon ile pozitif aııdan iliııkili, herhangi bir sakatlığı bulunmayan oyunculara depresyon ile negatif yönde iliııkı içinde olduğu görölmüı; bu nedenle de sağlam bir sporcu kimliğine sahip bireylerin herhangi bir yaralanma durumunda yüksek seviyede depresyon geıirdikleri belirlenmiıtır (Brewer, 1993). Tüm bunlardan baııka sporcunun, rolü ile fazla iliııkilendirilmesi, ona yüklenen sorumluluk duygusu, yaptığı spora kendisini hazırlayamaması veya bu hazırlık çalıımalarının aksaması sonucu kaygılanması, aıırı derecede antrenmanda yüklenme yapılması, kullandığı ilaıılardaki artış, beslenme dzeninde yaııanan aksaklıklar, spor yaııamı dııında sosyal hayatın olmayııı, spor çevresinin dııındaki kişilerle iletiıim kurmada zorlanması gibi sonuçlar doğurabilir (Öztürk ve Koca, 2013).

1.2. Problem Cümlesi

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spor yaralanması kaygı düzeyleri ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?

1.3. Alt Problemler

Araştırmada probleme çözüm getirmek amacıyla şu alt problemlere yanıt aranacaktır.

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında bölüme göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında gelir durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında aktif spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında spor yapma türüne göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında spor yapma süresine göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında spor yapma amacına göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında bölüme göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında gelir durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında aktif spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında spor yapma türüne göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında spor yapma süresine göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında spor yapma amacına göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri arasında sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri arasında bölüme göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri arasında gelir durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri arasında aktif spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri arasında spor yapma türüne göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri arasında spor yapma süresine göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri arasında spor yapma amacına göre anlamlı farklılık var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri ile çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri ile sporcu kimlik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Konusu ve Gerekçesi

Araştırmadan genel olarak bahsetmemiz gerekirse; Araştırmanın konusu, Ondokuz Mayıs üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler arasında sportif faaliyetlere katılan ve katılmayan öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyi ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişkinin incelenerek anlamlı sonuçlar elde etmek üzerinde durulmaktadır. Çalışmada yer alan öğrenciler üzerinde yapılan ölçek formları değerlendirilerek spor yaralanması kaygı düzeyi ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişkinin sonuçları doğrultusunda alanyazına katkı sağlamak ana hedef noktası olarak görülmektedir. Araştırma spor yapan öğrencilerin spor yaralanmasından duydukları kaygının çevrelerinde ve spor alanlarında pozisyonlarını koruyabilmeleri adına oluşan değişiklikleri kavrayabilme ve çözümleyebilme noktasında yol gösterici olma özelliği taşımaktadır. Araştırma konusu birçok alanda tercih edilebilecek konumu teşkil etmektedir. Bu açıdan yapılacak olan çalışmalara katkı sunabileceği söylenebilir.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu tez araştırmasının amacı; spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spor yaralanması kaygı düzeyi ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Genel anlamda araştırmanın amacını ifade etmek gerekirse; sporcu ve sporcu olmayan öğrencilerin spor yaralanmasından duydukları kaygının oyun içinde ve sosyal çevrelerindeki kararlılıkları üzerinde herhangi bir değişime yol açıp açmadığını, spor yaralanma kaygısının sporcu kimlikleri üzerinde olumlu veya olumsuz yansımalarının olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Ayrıca oyun içinde ve sosyal çevrelerindeki kararlılık seviyelerinin sporcu kimliklerini hangi düzeye taşıdığını belirlemektir. Spor yaralanma kaygısında, spordaki kaygının açıklanabilmesi adına ilk yapılması gereken, kaygı ve performans arasındaki ilişkinin araştırılması olmalıdır (Özder, 2010).

Cassidy (2006) çalışmasında spor yapan kişilerin yaralanmaktan duydukları kaygının performans ve yeteneklerini olumsuz etkileyeceğini varsaydıklarını ve yaralanma kaygılarının artıkça görevlerine olan ilgilerinin azaldığı çıkarımına varmıştır. Tanyeri (2019) çalışmasında, değişik alanlardaki sporcuların yaralanmaktan duydukları kaygının ortalamadan az olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Yine Ivarsson ve Johnson (2010) bazı sporcularda kaygı düzeyi artıkça yaralanma sıklığının

da arttığını araştırmaları ile ortaya koymuştur.

1.6. Araştırmanın Önemi

Sporcularda görülen yaralanma durumu, sonraki süreçlerde tekrar yaralanma yaşama kaygısına neden olur ve bu durumu yaşayan sporcu sürekli aynı kaygıları taşımaktadır. Ancak bazı sporcular bu kaygı durumunu çok fazla yaşarken bazılarında bu durum daha sınırlı görülmektedir (Tanyeri, 2019). Bu araştırmaların yanında spor yapan kişilerin yaralanma kaygısı nedeniyle kararlılık düzeyleri de önemli bir yer tutmaktadır. İnsanların günlük hayatında olduğu gibi spor yaşamında da doğru yer ve zamanda alınan kararlar, oyuna pozitif yönde etki edebileceği gibi yanlış kararlar veya yanlış yer ve zamanda verilen kararlar oyun esnasında hem sporcuya hem de oyun sonucuna etki edebilmektedir (Leveaux, 2010). Bununla beraber yarışma sırasında oyun hareketlerinin değişmesi, özellikle grup sporlarında ve oyun sisteminde ya da rallilerde kurulan oyun sürekli değişim halinde olduğu için oyuncuların yarışma esnasında kararlarını sürekli yenilemesi gerekmektedir (Kelecek, vd., 2013).

Craig ve Watson (2011) ortaya koydukları çalışmada rugby sporcuları ile görsel gerçeklik sistemini kullanmışlardır. Yapılan çalışma sonucunda rugby oynayanların var olan ve yeni öğrendikleri bilgileri birleştirip, buna çevresel faktörleri de katarak bir kararlılık ortaya koydukları sonucuna varmışlardır.

Macquet ve Fleurance (2007) bir oyuncunun aynı durumla farklı zamanlarda karşı karşıya kalsa bile bu zamanlarda benzer kararı almadığını, verilen kararın bireyden bireye farklılık gösterebileceğini, bu şartlar altında gerçekçi kararlar verebilmenin geçerliliğini, tabii kararlar alma modellerinin sezgiler açısından etkisinin açığa çıkarılmasına yardım etmek amacıyla sorgulanabileceğini ortaya koymuştur.

Kelecek vd., (2013) ortaya koydukları araştırmanın sonucunda spor yapan kişilerin spor yaralanma kaygısına benzer bir neden yoksa karar verme sürecini her zaman ertelediklerini ve süreci aksatmadan karar aldıklarını, önemli bir neden yoksa kararı hemen verdiklerini ortaya koymuşlardır.

Sağlam sporcu kimliğine sahip kişiler, aktiviteleri yerine getirememe ya da yarışmadan çekilme mecburiyetiyle karşılaştıklarında, takım değişikliği ve spor yaşamının sona ermesi gibi zor durumlarla karşı karşıya kalabilir (Brewer, ve Cornelius, 2010). Eğer kişinin farklı yaşantılarla ilgili kimlik bilgisi yok ise benlik algısının esnetilebilir, canlı ve mevcut durumdan etkilenebilecek bir yapısı olduğunu

göz önünde bulundurarak, ansızın karşılaşılan bu zaman dilimlerinde kendisiyle ilgili negatif duygular besleyebilmektedir (Gökduz, 2018). Olumlu taraftan bakılırsa yükseköğrenim kurumlarının beden eğitimi ve spor alanının alakalı bölümlerinde öğrenimine devam eden sporcu bireylerin ilgili bölümde sonraki nesilleri hazırlayacak bireyler olması sporcu kimliğini, bu alanlarda prososyal davranışlar gibi sporda manevi açıdan değeri olan kavramların daha önemli tutulmasına ve onlara zarar gelmesini engellemeye katkısı olacaktır (Görgülü, vd., 2018).

Lamont-Mills ve Christensen (2006) araştırmalarında sağlam sporcu kimliği olan bireylerin spor camiasına dahil olmaya dair pozitif yönde düşünceleri olduğu ve bu konuda kararlarını değiştirmediklerini gözlemlemişlerdir. Brewer ve Cornelius (2010) gerçekleştirdikleri çalışmada spor yapan kişilerin herhangi bir sakatlanma halinde başarı göstermeden bitirdikleri sezonların, spor yaşamının sona ermesine, sportif etkinlikler dışında sporcuların kendilerini net bir şekilde anlatabilmesine ve yaş ilerledikçe sporcu kimlik düzeyinin azalmasına sebep olduğunu tespit etmiştir.

Can ve Kaçay (2016) buna benzer bir araştırmada sporcu kimlik algısı fazla olan kişilerin özgüven, sporda atılganlık, memnuniyet ve benlik bütünlüğünün yüksek olacağına dikkat çekmişlerdir.

Araştırma spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerin spor yaralanma kaygısının yaşamlarının her alanında verdikleri ve verecek oldukları kararlara yansıma durumunu ortaya çıkarması düşünülmektedir. Aynı zamanda spor yaralanma kaygısından kaynaklanan kararlardaki değişikliklerin öğrencilerin sporcu kimlikleri üzerinde baskısını açıklamaya yönelik merak uyandırması beklenirken, literatürde aynı kapsamda yapılmış çalışmaya rastlanılmamış olması da önem derecesini arttırdığı anlamı taşımaktadır.

1.7. Sayıtlar

- Belirlenen çalışma yöntemi bu çalışmanın amacına, konusuna ve problem çözümüne uygundur.
- Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişki düzeylerini belirlemek açısından anket yönteminin geçerli olduğu varsayılmaktadır.
- Öğrencilerin belirttikleri görüşler kendi görüşleridir.

- Araştırmada kullanılan kaynaklar, alt problemde belirtilen olguları açıklayıcı niteliktedir.

1.8. Kapsam ve Sınırlılıklar

- Bu araştırma, 2022-2023 eğitim ğretim döneminde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinde ğrenim gören öğrencileri kapsamaktadır.
- Araştırma, 2022-2023 ğretim döneminde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinde ğrenim gören öğrencilerin spor yaralanma kaygı leği, çok alanlı kararlılık leği, sporcu kimliği leğinin sonuçları ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formuna verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde spor yaralanma kaygısı, kararlılık ve sporcu kimliği öge ve ilkelerine detaylı yer verilmiştir.

Spor yaralanması kavramı çoğunlukla bireylerin spor yaparken yaşadığı ve vücudumuzda geçici veya kalıcı oluşabilecek hasarları kapsamakla beraber sakatlığa farklı kaynaklar değişik yorumlar getirmiştir (Kocaman, vd., 2018). Spor gayesiyle yapılan bir etkinlik sırasında meydana gelen yaralanmalar “spor yaralanması” şeklinde tanımlanabilir. Spor aktiviteleri esnasında yaralanan kişiler bir sonraki gün fiziksel etkinliklere dahil olamayacak durumda ise “sakatlanmış” olarak varsayılır (Özder, 2010). Sporda yaşanan sakatlıklar, geçici ya da kalıcı olabilecek bütün işleyiş bozukluklarını kapsayan bir faktör olmakla birlikte sportif etkinlikler esnasında oluşabilen tüm hasarların ortak adıdır. Bununla birlikte spor sakatlığı, spor yaralanması şeklinde de spor yapan kişinin en azından bir maç ya da hazırlık çalışmalarını kaçırmasına sebep olan durumlar şeklinde açıklanabilmektedir (Yünceviz, vd., 1997).

Bir spor etkinliği sırasında vücudun tümünün ya da bir kısmının dokuların dayanma gücünden daha fazla bir güç ile karşı karşıya kaldığında dokuların dayanabileceği üst sınırın geçilmesi nedeniyle meydana gelen bozulmalara “spor yaralanmaları” denir (Bağrıaçık ve Açak, 2005). Spor yaralanmaları genel anlamıyla spor etkinlikleri esnasında oluşan tüm hasarlara verilen genel bir addır. Bununla birlikte sakatlığın yaşandığı günden sonraki gün etkinliklere dahil olmaya mani durumlar şeklinde de tanımlanabilmektedir (Bavlı ve Kozanoğlu, 2008). İnsan vücudunun tamamının ya da bir kısmının kaldırabileceğinden daha çok güce maruz kalması nedeniyle dokuların dayanma gücünün aşılmasıyla meydana gelen durumlardır (Kalyon, 1994).

Spor yaralanmaları, spor etkinlikleri esnasında oluşan tüm vücut hasarlarının genel ismi şeklinde açıklanmaktadır. Bireysel ve çevresel sayılabilecek birçok etken sakatlığa neden olabilmektedir (Hasçelik, 1990). Spor yaralanmaları sağlık sisteminde resmi olarak kayıtlara işlenmediği için elimizde olan bilgiler gerçekte olan sayının küçük bir parçasıdır. Bunun nedeni ise spor yaralanmalarının çoğunluğunun takım içinde çözümlenmeye çalışılması ve bunların kayıtlara geçmemesidir (Aydoğan, 2014). Bir spor etkinliğinde sağlığı zarar görmüş kişinin yeniden sağlıklı olduğunu

söyleyebilmek için bu kişinin yaralanmadan önce yapabildiği spor etkinliklerini yeniden yapabilecek duruma ulaşması gerekmektedir (Ünal, 2002; Teko, 2003).

Spor esnasında yapılan etkinliklere göre farklı alanlarda daha çok görülebilen spor yaralanmaları vardır. Uzun mesafe koşusu yapan bireylerde alt ekstremitte tendinitlerine daha fazla rastlanırken futbol, basketbol vb. belirli bir alanda dönme ya da engelleme hareketlerinin yer aldığı spor dallarında diz bağı hasarlarına fazla rastlanır (Kibler, vd., 1989). Bununla beraber bir nesneyi tutup fırlatarak gerçekleştirilen tenis, golf vb. spor dallarında dirsek tendinitlerine diğer yaralanmalara oranla daha çok rastlanır. Bazı yaralanmalara ise sadece belirli spor çeşidinde rastlanır. Mesela auriküler hematoma güreş yapan kişilerde çoğunlukla gerçekleşirken kaburgalardaki stres kırıkları kürekçilerde görülür (Ünal, vd., 2003). Bu yaralanmaların görüldüğü yeri takımın doktorunun sözcüklerle tanımlaması gerekmektedir. Ayrıca ek değerlendirmeler için video kaydı alınabilmektedir (Junge, vd., 2008).

Spor yaralanmasının daha az görülmesi, kontrol altına alınması ve engellenmesi klinisyenler, araştırma ve spor yapanlar için çok önemli bir amaçtır. Sadece spor rekabetin devamlılığının sağlanması değil bununla beraber faal, sağlıklı bir hayat sürmek için gereklidir (Meeuwisse, vd., 2007). Hem amatör hem de profesyonel olarak spor yaralanmalarının tıbbi veya fizyolojik amaçlarının karşılanabilmesi amacıyla oluşturulan tıbbi oluşum (spor hekimliği klinikleri, rehabilitasyon merkezleri, fizyoterapi) olsa da spor yapan kişiler bunu bazen gereksinim olarak görmektedirler. Ayrıca destek amaçlı sosyo-duygusal terapiler açısından daha az yardım talep etmektedirler (Young, vd., 1994).

2.1. Spor Yaralanmasına Neden Olan Faktörler

Her sporcu branşının ne olduğu fark etmeksizin spor etkinlikleri ya da yarışmalar sırasında büyük çaplı veya daha küçük spor yaralanması yaşayabilir. Hem tek başına yapılan sporlarda hem de takım sporlarında tüm oyuncuların sakatlanma riski vardır. Bu spor etkinliklerinde oyuncular farklı türlerde risklerle çalışmalarına devam etmektedir. Bu risk durumları bazen spor yaralanmalarına neden olabiliyorken bazen de sporcunun normaldeki performansını negatif yönde etkilemektedir. (Bavlı ve Kozanoğlu, 2008). Kullanılan malzemeler, hava şartları, zeminin durumu, antrenmanda aşırıya kaçma, önceden yaşanan bir spor yaralanması durumu gibi farklı

faktörler spor yaralanmasının oluşmasında rolü olan etmenlerden bazılarıdır (Leppanen, vd., 2014).

Koz ve Ersöz (2010) spor yaralanmasına neden olabilecek faktörleri içsel ve dışsal etmenler şeklinde iki gruba ayırır. Çevreye bağlı faktörler dışsal olarak sınıflandırılırken sporcudan kaynaklı etmenler içsel faktör olarak ayrılır (Yılmaz, vd., 2018).

2.1.1. İç Nedenler (Kişisel)

İnsanın kendi bedeninden kaynaklı sorunlar, spor yapan kişinin temelde yer aldığı sorunlarda önemli bir yer tutar. Bu faktörler, vücut yapısının uygun olması, psikolojik etmenler, yaş, yapısal problemler, enfeksiyon durumu, kas-tendon problemleri, temel tekniklerde yaşanan sorunlar, bedenlen ya da zihinsel olarak fazla yorgun olma, zararlı alışkanlıklar gibi sebepler olarak sayılabilir (Hergüner, 2019).

Yaralanmalarda spor yapan kişinin sebep olduğu faktörlerin tamamen yok edilebilmesi zordur. Sporcudan kaynaklanan yaralanmaların en temel nedeni; güç, sürat, dayanıklılık, yetenek, esneklik, sağlamlık, güdülenmenin temellerini oluşturduğu sporcunun fiziksel uygunluğudur (Çağlayan ve Çakır, 2019). Sporcu sporda gerekli olan kalp ve solunum açısından süreklilik göstermesi, esneklik, güç, vücut durumu, dayanıklılık, vücut uyumu, çeviklik, sürat ve tepki zamanı vb. vücutsal uygunluk özelliklerinin aksaklığı sebebiyle risk taşımaktadır (Atalay Güzel ve Kafa, 2017). Sporcuda strese neden olabilecek başka bir psikolojik faktör ise spor yapılan sahada yaşanan gerginliklerdir. Bu durum sporcuda spora ilgisizlik ya da yorgunluk oluşturabilir. Sporcunun hata oranı artar, eşgüdümü bozulabilir, spor yaralanması riski artar. Sporda güdülenmede eksiklik ya da sporcunun fazla güdülenmesi gibi sebeplerle de spor yapan kişi yaralanmada açık hedef haline gelebilir (Kafa, 2020). Yaş açısından ise, büyümenin hızlı olduğu aralıkta, çocukluk yaş aralığında ve ileri yaşlarda yaralanma oranının fazla olduğu görülmektedir (Çağlayan ve Çakır, 2019). 12-15 yaş döneminde, adölesan dönemindeki hızlı büyümenin temel göstergesi olan boy uzaması kemik gelişimine kıyasla, kaslardaki gelişimin ve esnekliğin aynı hızda ilerlememesi nedeniyle spor yaralanma riski artar. Bununla birlikte bu dönem aralığında ergenlik nedeniyle hormonlarda yaşanan artış spor yaralanmalarına neden olmaktadır (Atalay Güzel ve Kafa, 2017). Yaralanmaya sebep olabilecek diğer faktörler, düztabanlık, bacaklardaki uzunluk farkı, eklem sertliği ya da gevşekliliğidir. Enfeksiyon; diş çürüğü,

sinüzit, tüberküloz ve üriner enfeksiyon gibi problemler de önemli yer tutmaktadır. Kas-tendon dengesizliği; kaslar arasındaki uzunluk ve kuvvet açısından dengesizlik olması ile temel tekniklerde bozukluklar tenisçi dirseği, golfçü dirseği ve futbolcu kasığı hastalığı gibi yapılan spor tipine özgü yaralanmalar görülebilmektedir. Fazla fiziksel ve psikolojik yorgunluk, vücuda zarar verecek maddelerin kullanımı, doping gibi alışkanlıklar ve odaklanma problemleri, riske girme, fazla hırslı olma ve kişinin kendisinden kaynaklı “psikolojik etmenler” de spor yaralanmalarına önemli kaynaklar olmaktadır (Wroble, 1986).

2.1.2. Dış Nedenler (Çevresel)

Vücudu fazla zorlayan egzersiz faaliyetleri, materyallerin az olması, spor etkinlik alanının kötü olması, oyun yöneticisinden kaynaklanan nedenler, iklim şartları, spor çeşidi spor yaralanmasında dışsal faktörler olarak sıralayabiliriz (Koz ve Ersöz, 2004). Koşuların uzun mesafeli oluşu, fazla yoğun geçen çalışmalar, yokuşta yapılan egzersizler de yaralanma riskini artırmaktadır. Çalışmaların öncesinde kişinin iyi bir ısınma ve açma germe faaliyetlerini yapması sakatlanma ihtimalini düşürmektedir. Kaslar fazla yorulduğu zaman kasılabilme özelliği azalır. Bu durumdaki kasa yüklenmeye devam edersek kişinin kabiliyetini azaltırken spor yaralanma ihtimalini de arttırmış oluruz. İnaktivite ve sakatlık sonrası immobilizasyon kaslarda zayıflamaya, eklemlerde sertliğe ve propriosepsiyonda (eklem his kaybı) azalmaya neden olur (Bayraktar ve Öztürk, 1999).

Sporcunun kötü antrenman tekniği de yaralanma riskini artırmaktadır. Dış faktörlerden bir diğeri antrenman yapılan zeminin yapısıdır. Beton, asfalt, toprak, engebeli arazi gibi zeminlerde yapılan antrenmanlarda tekrarlayan burulma, gerilme ve burkulmalar mikro travmalara neden olarak overuse (aşırı kullanım) yaralanmalarına yol açarlar (Ünal, 2009). Çevre şartları, ortamın ısısı, nemi ve rüzgarın durumu yaralanma riskinde önemli rol oynar. Soğuk ortamda yapılan egzersizlerde iyi ısınmamış kastaki kontraksiyonlara bağlı fibrotik hemorojilere sık rastlanır. Bu da kasta yırtılmalara neden olur (Bayraktar ve Öztürk, 1999). Diğer potansiyel tehlikeler arasında sahanın kayganlığı, yüzey eşitsizliği, çim boyu ve tipi sayılabilir. Bununla birlikte, spor zeminine göre doğru ayakkabıyı giymenin yaralanma riskini azaltmada önemli olduğu gözlenmiştir (Argut ve Çelik, 2018).

Genel olarak spor yaralanmasına neden olan faktörleri sınıflandıırırsak;

- Eksojen risk faktörleri;
- Temas ve çarpma,
- Zemine düşme,
- Kötü ve yetersiz sportif teknik,
- Sportif araç gereçlerdeki yetersizlik,
- Uygun olmayan branş seçimi,
- Aşırı ya da yetersiz istek gibi psikolojik faktörler,
- Kötü ve yetersiz antrenman ile yanlış uygulanan sportif teknikler,
- Kötü malzeme kullanımı,
- Uygun olmayan zeminler,
- Çevre (hava şartları),
- Kurallara uymamak (Vurat, 2000).

2.2. Spor Yaralanması Çeşitleri

Spor yaralanmaları sonucunda meydana gelen gerilme (Strain; muskületendinöz yapıda oluşan zedelenme), burkulma (sprain; ligamentlerde değişik derecelerde olabilen zedelenme), dislokasyon (çıkık), subluksasyon (eklem başlarının tamamen birbirinden ayrıldığı tür), kas veya tendonrûptürleri (yırtık), fraktürler (kırık), hemartroz (eklem içi kanama), sinovi (eklem zarı iltahabı), tendinit (tendon iltihabı) ve bursitler (bursa iltihabı) ile aşırı kullanım (overuse) sendromları (kas veya tendona tekrarlayıcı submaksimal aşırı yüklenme ve/veya sürtünme kuvvetleri ile oluşan zedelenmeler) çoğunlukla rastlanan sorunlardır. Bunun gibi sorunlar normal yaşantımızda gerçekleştirdiğimiz fiziksel aktivitelerin etkisiyle meydana gelebileceği gibi kişisel hedefler için yapılan spor etkinlikleri ile de meydana gelebilir (Sakallı, 2008).

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğinde 1983-87 yılları arasında bir çalışma gerçekleştirilmiş ve bu beş yıllık süreçte kliniğe başvuruda bulunulan 1560 spor yaralanması incelenmiştir. İncelemesi gerçekleştirilen yaralanmaların % 22'sinin kontüzyon (ezilme) ve % 20'sinin fraktür (kırık) olduğu sonucuna varılmıştır. Yaralanmaların en fazla gerçekleştiği bölgenin ise %60 ile alt

ekstremiteler (kasık, bacak, diz, ayak bileği, ayak) olduğu tespit edilmiştir. Aşırı kullanım (overuse) yaralanmalarının spor yapan kişilerde en çok karşılaşılan problem olduğu araştırma sonucunda ortaya konulmuştur (Özgür, vd., 2016).

2.3. Yumuşak Doku Yaralanmaları

Yumuşak doku yaralanmaları kemik, kas, kemiklerin birbirine bağlandığı noktalar ve kemiklerin birbirine bakan yüzlerindeki kırıklardan dışındaki kas, hareketimizi sağlayan tendon, tendon kılıfı, fibröz bağ doku, sinir ve bursaların aşırma, fazla etkinlik ve uzun süren devamlılığı olan fiziksel etmenlere maruz kalınca oluşan acı verici olaylardır (Yalman, 2017). Kemik dışındaki tüm dokular kas iskelet sisteminde yumuşak doku şeklinde sınıflandırılır. Yumuşak doku yaralanmaları genelde kas, tendon, ligamanların lezyonlarını açıklamak amacıyla kullanılır. Spor branşlarında en çok rastlanılan yaralanma çeşidi yumuşak doku yaralanmalarıdır. Akut ve kronik şeklinde sınıflandırması yapılabilir. (Bayraktar ve Yücesir, 2009). Johnson vd., (2005) İsveçli futbolcular üzerinde yaralanma müdahaleleri konulu bir araştırma yapmış ve akut şeklindeki yaralanmaları “travma veya kaza” şeklinde gruplama yaparken kronik yaralanmaları “aşırı kullanma” şeklinde sınıflandırmışlardır.

Yumuşak doku yaralanmalarını aşağıdaki gibi sınıflandırabiliriz:

Kontüzyon (Ezik): Travma nedeniyle deri altında bulunan kılcal damarların zedelenmesi ve sıvı akıntı şeklinde kanamanın meydana gelmesidir (Yılmaz, 2011). Bu durum neredeyse tüm spor branşlarında meydana gelen bir yaralanma çeşididir. Kontüzyon genellikle müsabakalar esnasında birine çarpma, yere düşme, ya da spor yapan bireyin zemin, spor araç gereci gibi aletlere çarpması ile meydana gelebilmektedir. Bir yaralanma çeşidi olan ezilmeler insan bedeninin herhangi bir yerinde oluşabilir. Görülen hasar sonrası bireyde ağrı, hassasiyet, vücutta renk değişimi ve şişkinlik ile karşılaşılabılır. Yaralanma oluşmuşsa zarar gören bölgeye ilk yapılacak müdahale soğuk kompres uygulamasıdır. Bir organın son ya da uç kısmında oluşan yaralanma tedavisinde o bölümü yukarı kaldırma, bandaj uygulama, dinlenme ve ilaç kullanımı sağlanmalıdır (Kalyon, 1994).

Hematom (Kan Birikmesi): Vücudun kısıtlı bir bölümünde kan birikmesi olayıdır ve hematomun yerine, şiddetine, travma şekline ve dokunun yapısına göre değişebilmektedir. Hematomun sebebi yalnızca dokudaki hasarlar ise işaretleri çok küçük seviyededir ama; yara yeri dokuya bitişik eklem yüzeyinde inflamatuvar bir

şekilde ise vücudun buna tepkisi iltihap oluşumu olacaktır. İltihap oluşumu sonucunda da o bölgede hassaslık hissedilir ve ısı seviyesinde de belli bir artış görülebilir (Güzelyüz, 2016).

Açık Yaralar: Vücudu kaplayan deri ve bu derinin altındaki dokuların bütünlüğünü yitirmesi şeklinde tanımlanabilecek olan yaraları açık ve kapalı olacak şekilde ikiye ayırabiliriz. Yaraların açık olanlarında dokuda kayıp olurken (Alpman, vd., 2018) meydana geldikten sonra altı saatten az vakit geçen yaralar kontamine olmayan, altı ile on iki saat süre geçen yaralar kontamine ve üzerinden on iki saatten fazla süre geçen yaralar enfekte yara olarak isimlendirilir (Waldron ve Zimmerman-Pope, 2003). Bu yara çeşidinin iyileşmesi, fibrinplateletten meydana gelen pıhtıların yara kısmında birikmesi, bundan sonra beyaz kan hücrelerinin bu bölgeyi koruma amacıyla bir araya gelmesi, yeni doku oluşumunun sağlanması, hücrelerin çoğalması ve dokunun tekrar yapılandırılması aşamalarından meydana gelir (Sezer ve Aktaş, 2020).

Kramp: Kas kramplarına genelde fiziksel etkinlik yaparken ya da sonrasında daha fazla rastlanır ve herhangi bir egzersiz yapmayan bireylerde de görmek mümkündür. Daha çok bacağın arkasındaki kaslarda ve karın kaslarını kapsadığı belirlenmiştir (Hough, 1902). Hassas kasın kısalmış bir halde olduğu zaman kramp başlar ve kasın antagonistler (zıt) veya dışarıdan gelen bir güç etkisiyle gerdirilmesi ile sonlanabilir. Krampa kesin olarak neden olan şeyler hala belirlenememiştir. Kramplar çoğunlukla bir merkezden ya da kasların içindeki farklı merkezlerde ortaya çıkan fasikülasyonlar olarak meydana gelir. Sonrasında kas boyunca yayılımı düzensizlik gösterir. Genellikle ağrı ve kramplar spor yapan kişilerin faaliyet dışında kalması için yeterli sebeplerdir. Böyle durumlarda masaj ve gerdirme hareketleri kurtarıcı olmaktadır (Thomas, 1997).

Tendinopatiler: Spor yapan kişilerde haddinden fazla kullanım yaralanmalarının çoğunluğunu tendinopatiler ve bağ yırtılmaları meydana getirir. Tendon etrafında fazla kullanım sonucu klinik ve patolojik farklılıklar ortaya çıkması tendinopati olarak tanımlanır. Histopatolojik olarak kanıtlanmış, tendon ve etrafındaki iltihaplanmanın doku bozukluğunun olmadığı farklılıklar “tendinosis”, iltihaplanmanın olduğu değişiklikler ise “tendinit” olarak tanımlanabilir (Maffulli, vd.,1998). Aşıl tendonu, patellar tendon ve rotator manşet tendonları en çok rastlanan aşırı kullanım yaralanmaları olarak ifade edilir. Son yapılan çalışmalar bazı kalıtsal faktörlerin, spor

yapan bireylerde tendinopati oluşma riski bakımından anlamlı düzeyde etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Karayılan, Dönmez, vd., 2013).

Tendon Kopmaları: O'Brien (1992)' e göre tendonlar kaslarda bulunan gücü kemiklere kaydırır ve kasta kasılma olunca kuvvet doğar, meydana gelen bu kuvvet tendonlarda gerilmeye neden olur. Eklemlerdeki hareketi oluşturan tendonlarda sert, bir anda gereğinden fazla gerilme, hareketler sonrasında oluşacak zorlanarak kopma durumu tendon kopması şeklinde isimlendirildiğini söylemektedir. Tendonun cismi kendinden oluşur. İki tarafında dikişte kullanılacak tendon kalmıştır. En çok biceps uzun başı, kuadriseps tendonu, pateller tendon, triseps tendonlarında kopma yaşanır (TFF, 2010).

Kas yaralanmaları: Kas yaralanmalarında ezilme ve gerilme şeklinde sınıflama yapılabilir. İki ekleme beraber yaşışan kaslarda gerilme ile meydana gelen yaralanmalar ön plana çıkar. Kas kontrakte olduğu sırada ani olarak gerilme dışsal zorlanma ve sonrasında yırtılma oluşur. Ezilme olarak sınıflandırılan kas yaralanmaları tekme vb. direkt travmaların ardından meydana gelir. Darbe nereye gelmiş ise orada aşırı ağrı, şişlik ve morluk nükseder. Zedelenme kemiğe en yakın olan kasta ortaya çıkar (Haşelik, 2007). Kas yaralanmalarının patofizyolojisi, zorlanma yaralanmalarının akut faz inflamatuvar tepkisi ve kas homeostazisinin fazla yüklenme sonucu oluşan metabolik değişimleri ile özdeşleşir (TFF, 2010). Kas yaralanmaları genelde yavaş iyileşir ve skar formasyon yeni yaralanmalara sebebiyet oluşturarak aynı durumun tekrar görölmesi ile iyileşme tamamıyla gerçekteşmez. Böyle durumlar yaralanmanın tekrar yaşanma olasılığını artırmaktadır (Johnny vd., 2002).

Bursit: Bursitler; friksiyonel bursit, septik bursit ve kimyasal bursit şeklinde üç gruba ayrılır. Friksiyonel bursit, aşırı kullanım tipi yaralanmaların en çok görölün çeşididir. Bir sporcu sürekli aynı hareketi tekrarladığında bursalar sürekli sürtünerek inflamasyonu doğurur. Omuz (subakromial bursit, subdeltoid bursit), dirsek (olekranon bursiti), kalça (ischial, iliopectineal ve trochanteric bursitler), diz (suprapatellar ve popliteal bursit) ve topuk (calcaneal bursit) etrafında bursit oluşumu görölür (Ceylan, 2019). Sporcularda iyileşme ve kötüleşmenin peşpeşe gerçekteşmesiyle şişlik, lokal hassasiyet, vucüt ısısında artış ve kızarıklık belirtileri kendini gösterir. İyileşme sürecinde acının tamamen geçmesi için dinlenme, soğuk kompres, çok katlı bandaj ve ekstremitenin kalp hizasına kaldırılması uygulamaları gerçekteştirilir. Bölgedeki şiş yayılmış ve fazla ise bölgeye şişliği geçirmek için baskı

ve aspirasyon yapılır. Şişlik yine de devam ederse alana lokal steroid enjeksiyonu ile iyileştirme sağlanır. İleriki boyutlarda bağ dokusundan zarla çevrilmiş içinde kaygan sıvı bulunan kapalı kese çıkarılmaktadır (Ünal, 2009).

2.3.1. Eklem Yaralanmaları

Hareketimizi sağlayan kasların ürettiği gücü kemik ve eklemlere aktaran bağların bir anda zorlanması ya da normalden çok kullanılması nedeniyle meydana gelen doku hasarına eklem yaralanması denir. Eklemlerdeki bu sakatlıkların meydana gelmesinde çalışmayan kasın hacminin ve gücünün azalması, tendondaki güçsüzlük ve fibröz bağın zayıf olması etkin faktör olarak görülmektedir (Yılmaz, 2011). Eklem yaralanmasında çıkıklar, kemiklerin normal eklem pozisyonundan ayrılması durumudur. Söz konusu kemikte kırık olabileceği gibi eğilme, şekil bozukluğu ve ağrı oluşabilir. Subluksasyonlar; eklemdeki kemiğin kısmen yer değiştirmesi ve başka eklemleri sıkıştırmasıdır. Bunun gibi durumlarda eklem ligamentleri, tendonlar, eklem kapsülü ve sinirlerde hasar görülebilir (Ergun ve Baltacı, 2011).

2.3.2. Kemik Doku Yaralanmaları

Bu tür yaralanmalar mikro ya da makro travmalara bağlı olarak bütün dokuların birlikteliğinin, yapısının beklenmedik anda aksaklığa uğraması olarak açıklanabilir. Çoğunlukla da kemiğin yapısındaki esneklik ve öz sağlamlılığın hasar görmesine sebep olan bir kereye mahsus doğrudan ve dolaylı şiddet aracı şeklinde ortaya çıkabilir (Hilobil ve Mechelen, 1990).

Kemik dokusundaki sürekliliğin hasar görmesi manasına gelen kırık; basit kırık, birleşik kırık, komplike kırık, yeşilağaç kırığı, kopma kırığı, stres kırığı olarak 6 durumda karşımıza çıkmaktadır (Ergun ve Baltacı, 2011). Basit kırık, kırık kemik ucunun deriyi delmediği karışık olmayan kırıklardır. Birleşik kırıklarda kırık ile birlikte deride de hasarın olduğu bir yaralanma söz konusudur. Yeşil ağaç kırığı, tam kırık sayılmasa da çocukların büyüme ve gelişimini tamamlamamış kemiklerinde rastlanmaktadır. Kopma kırığı da çoğunlukla çocuklarda kendini göstermesinin yanında tendon ve ligamentler ile birlikte kemikten ayrılma vardır. Stres kırığı genellikle fazla tekrar ve sürekli gerçekleşen kas aktivitesi nedeniyle ortaya çıkmaktadır (Güzelyüz, 2016).

2.3.3. Aşırı Zorlanma Sonucu Oluşan Spor Yaralanmaları

Çoğunlukla bağ dokusunu oluşturan ana yapısal protein hastalıkları, fazla yüklenme ve yinelenen küçük travmalar gibi faktörler aşırı kullanmaya bağlı yaralanmalara neden olmaktadır. Öncelikle fiziksel mücadele branşlarında yarışma ve egzersizlerde bireyi dış faktörlerden koruyucu ekipmanların kullanılmaması ya da az kullanılması sakatlık olasılığını artırır. Yaptığı sporun uzmanı olan kişilerde aşırı kullanıma bağlı yaralanmaların çoğalmasında antrenman sıklığı, antrenmana ayrılan süre ve fazla yüklenme ciddi bir faktördür (Ünal, 2009).

Spor yaralanmalarına bağlı olarak tedavi talep eden hastaların %25-30' unda aşırı kullanıma bağlı yaralanmalara rastlanılmaktadır. Bu hastalar en az iki yıl sistemli bir şekilde antrenman yapmış, spor yapmaya yeni başlamış, düşük şiddette antrenman yapmaktan ziyade yüksek şiddetli antrenmanları tercih eden kişilerin yanında çeşitli müsabakalara hazırlık yapan elit sporculardan meydana gelmektedir. Belirtiler hastalık şemasıyla gösterilecek olup acı, şişlik, hassaslık, bölgeyi yönetme işleminde zamanla kayıp, vücut ısısında artış, vücudun dış yüzeyinde ekimoz ve organlarda bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Beş basamaklı iyileştirme süreci aşırı kullanım yaralanmalarında yöntem olarak tavsiye edilir. Bunlar etkenin tanımlanması, etkenin tekrar düzenlenmesi, ağrının kontrol edilmesi, aktif rehabilitasyonu sürdürme ve idame olarak sıralanmaktadır (Yılmaz, 2011).

2.4. Spor Yaralanmalarında Tedavi

Spor yaralanmaları, çoğu zaman hayati tehlike taşımasa da sporcunun kariyerini etkileyecek boyutta olabilir. Bu nedenle sporcular normal hasta profilinden biraz daha farklı davranırlar ve hemen iyileşmek isterler (Kafa, 2020). Erken ve yerinde tanı konması tedaviyi kolaylaştırarak, spora ya da aktiviteye dönüşü hızlandırır (Ergen, 2004). Zamanında gerekli müdahale yapılmayan yaralanmalarda tedavi süresinin çok uzadığı, basit tedbirlerle iyileşebilecek yaralanmaların sporcuyu devamlı rahatsız edecek durumlar bıraktığı bilinen bir gerçektir. (Alpay, 1990). Alt ekstremitenin kullanılmadığı dönemde, sportif performansın devamı için üst ekstremiteye yönelik aerobik egzersiz programları uygulanmalıdır. NSAİ ilaçlar Akut ve kronik yaralanmalarda hem ağrı kontrolü hem de yaralanmış bölgedeki inflamasyonun uygun seyirde olması ve kontrol altında tutulması için kullanılır. Tıbbi tedavi sonrasında nöromusküler, proprioseptif ve fonksiyonel kayıplar belirlenerek bunları restore

etmeye yönelik saha içi aktif rehabilitasyon programı düzenlenmelidir (Yılmaz, 2011).

Genellikle hayati bir tehlikesi olmasa da spor yaralanmaları spor yapan bireyin kariyerine etki edecek dereceye sahip olabilir. Spor kariyeri etkilenen sporcular değişik davranışlarda bulunarak hızla iyileşmeyi amaçlar (Kafa, 2020). Geç kalınmayan ve doğru yapılan bir tanılama iyileşme sürecini kolaylaştırır. Sporcunun spor hayatına ve hareketliliğine tekrar başlamasını sağlar (Ergen, 2004). Bunların aksine doğru zamanda doğru müdahale yapılmamış ise iyileşme süreci uzar ve kolay önlemlerle sağlığına kavuşabilecek yaralanmalar sporcuya sürekli rahatsızlık verici bir hal alır (Alpay, 1990). Alt ekstremitenin kullanılamayacak durumda olduğu zamanlarda sporcunun performansının aksamaması için üst ekstremiteye dönük aerobik çalışmalar yapılmalıdır. NSAİ ilaçlardan akut ve kronik yaralanmalarda ağrı kontrolü ve yaralanmış alandaki iltihaplanmanın yüksek bir seviyeye ulaşmamasının ve denetlemesinin sağlıklı şekilde yapılması için faydalanılır. Uygulanan iyileştirme programından sonra nöromuskuler, proprioseptif ve işlevsel kayıplar saptanarak onları yenilemeye dönük faal rehabilitasyon programı uygulanmalıdır (Yılmaz, 2011).

Uygulanacak tedavi programı yaralanmadan sonraki süreçte 4 bölümde incelenir:

1.İlk Yardım

2.Ön Tedavi

- (Rest) İstirahat
- (İce) Soğuk-Buz
- (Compression) Kompresyon
- (Elevation) Elevasyon
- İmmobilizasyon

3.Kesin Tedavi ve Fizik Tedavi

- Soğuk tedavi
- Sıcak tedavi
- Bandajlama
- Masaj tedavisi

4.Rehabilitasyon (Yıldız, 2006).

2.5. Spor ve Kaygı

Spor yapan kişilerdeki kaygı spor ile ilgili olsa da temel sebep olaya karşı duyulan tutumdur. Başarıyı elde etmek ya da sporda belirli bir başarı seviyesine ulaşmak her sporcudan beklenmektedir. Ancak sporcunun fizyolojik ve psikolojik kapasitesi vardır. Bu kapasite o sporcudan beklenilenin elde edilmesini sağlayamıyorsa durum başarısızlıkla sonuçlanır. Bu gibi sonuçlarda ise çözüm fazla çalışmaktır. Sporcu bütün çabasına rağmen istenilen sonucu elde edemiyorsa içinde bulunulan durumu tehdit olarak görür. Bu bakış açısı sonunda da içsel bir tepki olarak kaygı oluşmaktadır (Tavacıoğlu, 1999). Fizyolojik ve bilişsel olarak güçlenme ve hedefin başarılması, duygusal güçlenmenin bireyi harekete geçirme kuvvetine bağlıdır. Ayrıca bazı durumlarda yaşanan duygu hali veya bu duygu seviyesinin artırması ile performansa engel teşkil eder ve böyle durumlarda kaygı hissetme ihtimali fazlasıyla yaygın bir durumdur (Biçer, 1997).

Çoğu zaman bir spor mücadelesinde yer alan sporcularda heyecan, stres, sıkıntı, tedirginlik, keder, yüzünde kızarma veya sararma, kendini güvende hissetmeme vb. durumlar ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte müsabakalar için hazırlanırken kolaylıkla yapılan hareketlerin karşılaşma esnasında yapılamadığı, sporcuların aynı takımda yer aldığı kişilerle uyumsuzluk içinde olduğu ve kendisinden beklenileni karşılayamadığı gözlenmektedir (Artok, 1994). Bunun gibi durumlar esasen spor esnasında sporcunun kaygı duygusunu, davranışlarını ortaya koymaktadır. Spor grubu içerisinde sporcu kendisinden beklenen vazifeyi doğru şekilde yapamaz ise takımın oyun sistemi bozulacak ve buna bağlı olarak öncelikle sporcunun sonrasında takımın başarısı olumsuz yönde etkilenecektir (Erbaş, 2005).

Kaygı ile gösterilen başarı arasındaki ilişki anlaşıldığında spordaki kaygı kavramı da anlaşılabilir olacaktır. Stres, uyarılma ve tasalanma kavramlarının çoğunlukla aynı anlama gelmemelerine rağmen birbirlerinin yerine ve doğru olmayan şekilde kullanılması spora özgü kaygıya dair literatürde rastlanan problemlerden biridir (Özder, 2010).

Sporcunun performansını etkileyen kaygı, takıma ve oyuna senkronu, motivasyonu, uyumu, doğru karar vermeyi kendine güveni ve değeri fazlası ile etkilemektedir. Bu faktörler sporcuların en yüksek derecede güç, hız, esneklik ve maksimum sağlamlık vb. performanslarını gerçekleştirmelerini sağlayan özelliklerde

ortaya çıkabilir (Tezer, 2018).

Sporcunun yeteneklerini en yüksek düzeyde meydana getirebilmesi için belirli güdüleme basamaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu basamaklar da kaygı ile doğrudan bağlantılıdır. Bazen antrenörlerin motivasyonun daima yararlı olacağını düşünmesi yanlış bir görüştür. Sporcunun az ya da çok fazla uyarılmış olması değil, yapılan spor ve aktiviteye uygun yeterli derecede uyarılmışlığı performansta başarıyı etkileyen önemli bir faktördür (Sarıpek, 2010).

Sonuçta egzersiz ve spor psikolojisinde bir sorunun varlığını belirlemek amacıyla kaygı seviyesinin düşük veya yüksek olmasına göre doğru çözümler ortaya koyabilmek adına sporcunun tavırlarını isabetli analiz etmek önem arz etmektedir (Altıntaş, vd., 2020). Bu bakımından kaygı sporcunun yanlış seçimler yapmasına ve bunu davranışa dökmesine sebep olabilir. Kaygı seviyesinin fazla olması sporcuları yapılması gerekenden uzaklaştırıp farklı seçimler yapmasına neden olabilir. Baskının fazla olduğu durumlarda sporcuların sürekli olarak doğru olmayan seçimler yaptıklarını paslarını, şutlarını, savunma ve hücum performansını, iyi ortaya koyamadıkları görülmektedir (Başer, 1994). Fazla rüzgar, değişik saha, alışılmıştın dışında bir yöntemle oynayan rakip, kaygılı sporcu için sorun teşkil etmektedir. Kendisi için problem olan bu durumlarla başa çıkmak sporcu için uzun sürebilir. Yapması gereken konusunda kararsız kalma, yanlış zaman seçimi, yeni durumlarda yaşanan belirsizlik kaygıyı artırmaktadır. Fakat yarışmacıların yeterli derecede olgun olması ve öz güven sahibi olmaları kaygıyı önemli derecede ortadan kaldıracaktır (Erbaş, 2005).

2.6. Spor Yaralanmalarında Psikolojik Unsurlar

Sosyal psikoloji değişkenleri ve spor yaralanmaları arasındaki ilişkilerin incelendiği ilk araştırmalar yaşamsal faaliyetler esnasında stres seviyesindeki artış ile hastalık, yaralanma ve zarar görme ihtimalindeki seviye yükselişi arasında ilişki bulunduğuna dair sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Perna, 2003). Spor kaynaklı yaralanmalar ile yaşamsal faaliyetler arasındaki ilişkiler incelenerek hayati durumlarla beliren stres ile vücudun direnç sisteminin bastırılması arasında ilişki bulunduğu ile ilgili kesin bir sonuca varılamamıştır. Bu nedenle önceden yaşanan yaralanma olayları için spor branşına yönelik bir sistem oluşturulması ihtiyaç görülmüş ve spor yaralanmasında etkisi bulunan faktörler belirlenmiştir (Andersen ve Williams, 1988).

2.7. Yaralanma ve Stres İlişkisi

Sporcudan çevresinin beklentileri, kendi beklentileri ve bunları karşılayabilme yetisi arasındaki denge halinin bozulması durumu stres olarak açıklanabilir (Altıntaş, vd., 2020). Bireyde strese neden olan faktörlerin öyküsü (hayati durumlar, sürekli yaşanan sorunlar ve önceden yaşanan sakatlıklar) verilen stres tepkisinde etkin bir rol oynar. Sporcuda strese neden olan faktörlerin etraflıca incelenmesi sporcunun içinde bulunduğu sakatlık riski seviyesini doğruya yakın bir şekilde gösterecektir (Andersen ve Williams, 1988). Uzmanlar spora özgü durumlarda spor yaralanmaları ve stres arasındaki bağlantı ve bu bağlantıya neden olduğu düşünülen bazı faktörler üzerine yoğunlaşmış ve yapısında strese neden olabilecek etmenler bulunan unsurları bir araya getirmişlerdir. Araştırmayı yapanlara göre bu unsurlar; kişilik faktörleri strese neden olanların geçmişi ve başa çıkma kaynaklarıdır. Sıralanan bu faktörler spor yapan bireyde strese neden olan duruma gösterdiği tepkiyi ve bu nedenle de yaralanma ihtimaline karşılıklı etki ettiği sonucunu ön plana çıkarmaktadır (Bozkurt, 2017).

Spor yaralanmalarının ortaya çıkışı ve yaşamsal olaylardaki farklılıkları algılama arasındaki ilişki durumunu anlamak için bazı araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalara göre hayatındaki değişiklik üst seviyede olan sporcuların daha az miktarda değişiklik geçirenlere göre daha yüksek yaralanma riski taşımaktadır. Ancak yaralanmanın boyutu yaşantı değişikliğini algılama ile bağlantılı görülmemektedir. Buna rağmen aşırı stres tepkisi sırasında meydana gelen fiziksel-duygusal farklılıklar ve odaklanma değişiklikleri ile stres ve yaralanma arasında direkt bir ilişki olduğu varsayılmaktadır (Özder, 2010).

Stres tepkisi modeline göre önceden yaşanan yaralanma strese neden olabilecek bir unsurdur. Bu modele göre;

- Sporcu yaşadığı yaralanma sonrasında spor yapmak için kendisini hazır hissetmiyor ise, buna rağmen spora dönmesi yeniden yaralanma ihtimalini artırır.
- Sporcunun psikolojisi karşılaşmalara tekrar başlamak için hazır değilse olumlu olmayan bir değerlendirmeye sebep olabilir.
- Sporcu fiziksel olarak karşılaşmalara dönmeye kendisini hazır hissetmiyor ise negatif bir bilişsel değerlendirme oluşabilir (Rogers ve Landers, 2005).

Sporcunun stresle başa çıkabilmesi için antrenör, sporcularının bireysel

özelliklerini iyi bilmesi ve sporcusuna yönelik kısa zamanda durum tespiti yapması önemlidir. Bu gidişatın tam aksine göre davranan antrenörler, sporcularının yaptığı hatalar karşısında şaşkınlık yaşayıp yanlış kararlar alarak eleştirir ve eski performansını göstereceğini düşünerek sporcuyu oyun alanından almayıp beklenti içerisinde olacaktır. Bu örgü sporcuda stresin artmasına yol açacaktır (Özkalp, 2013). Normalde diğer insanlara stresle baş etmenin bir çözümü olarak sunulan fiziksel egzersizler sporcuda zaten stresin sebebi olduğu için doğru bir çözüm önerisi değildir. Bundan ziyade sporculara nefes almanın doğru bir şekilde yapılması, biyolojik geri bildirim, bedeni kontrollü gevşetme, derin kas gevşemesi yöntemleri ve olumlu düşünmeyi tetikleyecek zihinsel egzersizlerin üzerinde durulmalıdır (Sarıipek, 2010).

2.7.1. Yaralanma ve Benlik Saygısı İlişkisi

Benlik saygısı, bireyin kendisini gururlu, kıymetli, azimli, faal ve başarıya ulaşmış duyumsamasıdır. Karmaşık bir süreçte ele alınırsa kendini yargılama ve değerlendirme sonrasında bireyde oluşan duygudur (Özkan, 1994). Benlik-değerinin, kendine inanmanın veya kendini onaylamanın şahsi ve bütünsel hislerini yansıtır. Benlik kavramında yer alan olguların yorumlanmasıdır. Bireyin kendini gözden geçirmesi ya da şahsına pozitif anlamlar yükleme ihtiyacına yoğunlaşmaktadır (Balat ve Akman, 2004).

Benlik saygısında kişinin öz güven hissetmesi, kendini benimsemesi, kendine önem vermesi, kendini kabulü ve kıymetli bulması bireyin şahsına duyduğu saygı kadar önemli görülmektedir. Benlik saygısı belirli oranlarda (yüksek ve düşük) sınıflandırılabilir (Avşaroğlu ve Üre, 2004). Benlik saygısı sınırlı olmayan bireyler kendilerini saygı değer, kabule açık ve faydalı bireyler şeklinde duyumsamaya dönüktür. Benlik saygısı yüksek olmayan kişiler ise yapabileceği şeylerin çok daha altında hedefler seçmeye yönelir. Kabul edilmemek onları korkutur, görünür olmak ve ilgi çekici faaliyetlerde bulunmaktan sakınırlar (Oktan ve Şahin, 2010).

Yapılan araştırmalar, fiziksel faaliyetlerin bilişsel sağlığa dair faydalarına ve bireylerin psikolojik işlevlerinin artmasında kullanılabilecek bir yardım yöntemi olarak açıklamıştır. Benlik ve benlik açısından kavramlar, sağlıklı olmanın ve kişinin psikolojik durumunun belirtisi olduğundan, bireyin günlük hayattaki sevinç, hüznü, hayatının değişik alanlarındaki başarısı, çevresi ile güzel, doğru ve iyi bir birliktelik oluşturmasındaki hassas bir konumu olduğu için egzersiz ile bağlantısı en çok ele

alınan psikolojik kavramlardan biridir (Aşçı, 2004).

Berger ve Owen (1983) benlik saygısı ve kendilik algısı arasındaki ilişkiyi doğru orantılı, spor ve fiziksel aktiviteler ile stres, kaygı, depresyon düzeyi arasındaki bağlantıyı ters orantılı olarak belirlemişlerdir. İnsanların ruh durumu ve fiziksel gelişimine vücut geliştirme sporunun etkisini incelemiş, benlik saygısı ve erkeklik hislerinde etkisi olan faktörlerin kas kütlesi ve güç oranındaki yükselmeye dayalı olduğu sonucuna varmışlardır (Aydoğan, 2014).

2.8. Yaralanma ve Kendine Güven İlişkisi

Spora dair araştırmalar yapılırken başarı daima ilgiyi üzerine çeken bir kavram olmuş ve araştırmacılar başarıyı açıklama uğraşında iken başarıya etki eden etmenleri de inceleme gereksinimi hissetmişlerdir. Sporcunun performansı sporda başarılı sonuçlar elde etmeyi etkileyen en temel etmendir. Bunun yanı sıra sporcunun performansında en etkili olan unsurun da psikolojik faktörlere bakıldığında sporcunun öz güveni olduğu ortaya çıkmıştır (Başer, 2019).

Son yıllarda yapılan araştırmalarda spor psikolojisi literatür taramalarına bakıldığında kendine güvenin bir çok çalışmaya konu olduğu görülmektedir. Bireyin kendi yeteneklerine bakış açısı genellikle başarı sınırlandırmalarında aracı olan bir unsur ve atletik performansta etkili bir psikolojik safha şeklinde açıklanmaktadır (Lirgg, 1991). Bazı çalışmalarda olumlu olmayan benlik imajı, odaklanma güçlüğü hatta fazlasıyla ilgi çekme ve konsantrasyon gereksinimi olan sporcuların, yaralanmaya diğer sporculardan daha fazla maruz kaldığı iddia edilmiştir (Bergandi, 1985).

Sporda kendine güven araştırılırken üç değişik kavram ile karşılaşılmıştır (Vealey, 1986). Bunlardan ilki tahminde bulunulan davranışları hayata geçirmede kişilerin yeterlilik beklentileri üzerine yapılan ölçümün yanında 1977 senesinde ortaya konulan öz yeterlilik kuramıdır. İkinci olgu ise spordaki faaliyetlerin algılanan rekabet teorisinde yer alan performans beklentilerinin spora uyum amaçlı değerlendirilmesidir. Spora özgü biçimde kavramsallaşmaya gidilmesi ve bu konuda ölçme materyallerinin oluşturulması ise kendine güven duygusunun araştırmalarda ele alınmasındaki son basamaktır (Miçooğulları ve Kirazcı, 2010).

Yaralanmalarda diğerlerine göre daha hızlı iyileşenler, tavır, yaşama bakış şekli, stres seviyesi, toplumsal destek, bireysel konuşma, hedef odaklı oluş ve bilişsel hayal

kurma açısından daha yavaş iyileşenler ile araştırmalarda karşılaştırılmışlardır. Araştırmanın neticesinde daha çabuk iyileşenlerin olumlu konuşma, hedefini saptama, hayallerinde iyileşmenin yer alması psikolojik unsurlarıyla yakında ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Aydoğan, 2014). Geçmiş yaşantı ile yaralanma olasılığı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda ise zıt yönlü bulgulara dikkat çekilmiştir. Örneğin, Holmes (1970) futbol oynayanların geçmişteki hayatı ile ilgili yaptığı araştırmasında yaşamında çok fazla farklılaşma olan sporcuların % 50, düşük seviyede farklılık yaşayanların % 25 oranında yaralanma yaşadığını tespit etmiştir (Akt: Bayar, 2003).

Bir sporcu önemli yaralanma yaşadığında bunun sonucu olarak duygu durum bozukluğu ile karşılaşır. Duygu durum bozukluğunun boyutu yaşanan yaralanma ile doğru orantılıdır. Spor yaralanmalarına etkisi olan faktörlerden bazıları spor yapan kişinin sosyal çevresi ile olan ilişkiler, geçmiş hayatındaki şartlar ve bu şartlara sağladığı uyumun yanı sıra devam eden yaşamında önemli farklılık görülmesine neden olan olumlu ve olumsuz koşullardan kaynaklanmaktadır (Aydoğan, 2014).

2.8.1. Yaralanma ve Kaygı İlişkisi

Kaygı bireylerin yaşamında bulunan duygulardan biri ve heyecan verici faktördür (Karabulut ve Mavi-Var, 2019). Spor yapan kişilere etki eden farklı psikolojik etmenler vardır. Bu çok değerli unsurlardan bir tanesi de kaygıdır. Kaygı kavramı, insanın geleceğine dair beklentiye düşme durumu ve güven duygusunda eksilmenin beraberinde getirdiği karmaşık bir heyecan hali olarak açıklanabilir (Coşkun ve Günbey, 2009).

Sporcudan arzulanan veya beklenen bir performans vardır. Bu performansa ulaşılmasında kaygı önemli yer tutar. Kaygının seviyesi, karşılaşmanın sonucuna ve ortaya konulan performansa pozitif yönde etki ettiği kadar negatif şekilde de etki edebilmektedir. Olası bir kaygı seviyesinde yaşanan yükselme sporcunun doğru karar vermesine ve yüksek performans sunmasına engel teşkil etmektedir (Aksoy, 2019).

Yarışmalarda kaygının sıkça rastlanan bir durum olduğunu deneysel ve deneyimsel ispatlar ortaya koymuştur. Her müsabaka da özellikle de önemli karşılaşmalarda içsel olmayan ödül ve cezanın bulunması, sonuçlarda yaşanan belirsizlik durumu, karşı tarafın kuvveti, grubun ya da bireysel sporcunun elde ettiği sonucun spor yapanlar bakımından hangi seviyede önem arz ettiği, sporcunun fiziki

durumunu yöntem, taktik ve psikolojik olarak karşı tarafa göre nasıl algıladığı gibi durumlar kaygı ve stres düzeyi açısından belirleyici faktörlerdir (Gümüş, 2002).

Sporcularda moral ve motivasyon düşüklüğüne hatta maddi zarara yol açan faktörlerden biri de yaralanmalardır. Kişilerin maruz kaldığı yaralanmalar ile ilgili kaygı düzeyi yapılan sportif faaliyetin sayısına ve amacına göre değişiklik arz etmektedir. Örneğin; sağlıklı bir yaşam için spor yapan kişilerde buna bağlı olarak önceki sağlığına tekrar ulaşamama kaygısı amaç iken, müsabaka gayesi ile spor yapan kişilerde bunun dışında, zaman yönünden yaşadığı kayıp, eski gücünü elde edememe, başarıdan uzak olma ve maddi hasar gibi değişik etmenleri sorun edebilmektedir (Ergün, 2006).

Bilişsel değerlendirme modelleri, spor psikolojisi araştırmalarında kaygı ve bilhassa kaygının yaralanmalarla bağlantısının ortaya koyulmasında araç olmuştur. Kullanılan bu modellerde ana tema bir stres faktörü olarak yaralanmanın varlığıdır. Bir atletin yaralanmanın tanımına dair bakışı ve yorumu, bireysel ve duruma etkisi olan faktörlerinde tesiri ile duygusal bir sonuç meydana getirerek ortaya bir davranışın çıkmasına sebep olmaktadır. Yaralanmanın yaşanmış olması, gözlenebilen duygusal tepkilerin açıklanabilmesi bakımından yaralanmaya bakış biçimine göre sınırlı oranda değer biçilmektedir (Brewer, 1994).

Kaygı kapsamında yer alıp spora dair olmayan kıstaslardan faydalanan uzmanlar kaygı ve yaralanma ilişkisinin boyutu noktasında kayda değer anlamlı ilişki sonucuna ulaşamazken, aksine ölçütlerini spora esas alan araştırmacılar ise kaygı seviyesi fazla olan kişilerin önemli ve ağır yaralanmalarla karşılaşma ihtimallerinin daha fazla olduğu sonucuna varmışlardır (Özder, 2010).

Smith ve Smoll (1990)' un yaptıkları araştırmalarda spor yaralanma kaygısına cevap verme yönelimi şeklinde yaralanmanın olabileceği veya ihtimalinin olduğu spor ortamı zihinsel ve somatik anksiyete olarak açıklanabilir. Yaralanma kaygısının sıklığı ve uzunluğu spor yaralanma kaygısına etkisi olan farklı etmenlerden biridir. Ancak spor yaralanma kaygısı yaşayan sporcu bir öncesinde yaşadığı sakatlığın düzeyi, spora döndükten sonra ne kadar sakatlanma yaşadığı ve başka bazı unsurların etkisi altında kalabileceği söylenebilir.

Spor yaralanma kaygısında görüldüğü gibi bir sporcuda yaralanma kaygısı meydana gelebilmesi için yapılacak çok farklı değerlendirmeler vardır. Sporcunun

sürekli yaralanma yaşayabileceğini düşünmesi veya ihtimalinin varlığını bilmesi sporcu açısından kendisini risk altında hissetmesine neden olur. İkincisi sporcunun kendisinden beklenileni gerçekleştirebilecek kaynaklarının olmamasıdır. Üçüncü faktör, sporcunun olası bir spor yaralanmasında telafisi mümkün olmayan sonuçlara sebep olacağını bilmesi gerektiğidir. Örneğin, sporcu yaşanan yaralanma nedeniyle en azından bir süre de olsa kendisinden beklenileni karşılayamayacağını ayırma vardığı için bunu bir çeşit başarısızlık şeklinde düşünebilir (Cassidy, 2006).

Sporcunun yaralanma yaşadığı sırada olumsuz sonuçlar çıkarması ve yaralanma kaygısının çoğalması halinde işine umursamaz yöntemlerle cevap vereceğı düşünülmektedir. Örneğin, yaralanan sporcularla gerçekleştirilen pilot görüşmelerde yaralanma durumunda geri hissetmeleri, bazı hallerde mevcut vazifelerine konsantre olmak yerine tekrardan yargılanma fikri ile odak noktasını dağıttığına rastlanmıştır. Performans bakımından bu fikirler artarak zayıflatıcı fizyolojik uyarılma düzeyleri ortaya çıkabilir (Gould, vd., 2002).

Spor yaralanmasını önceden yaşayan sporcular kaçınma şeklinde davranışlar ortaya koyabilir. Örneğin, bunlardan bazıları yapılacak hareketi takip etmede duyarsızlık, agonist ve antagonist kasları birlikte harekete geçirmemek veya ikilem yaşamak, faaaliiyetttte bulunmak için acele etmemektir. Verilen bu tepkiler sadece sporcu performansını olumsuz etkilemekle kalmaz sporcuyu da başka bir yaralanma için açık hedef haline getirebilir (Williams, 2001). Varolan yaralanma korkusu veya kaygısına engel olma kısıtlamaları güçlü bir spor yaralanma kaygısını ölçmeye gereksinim olduğu manasına gelebilir. Bahsedilen bu ölçüm, biraz daha net bir bilişsel değerlendirme duygu teorilerine dayanmalıdır (Cassidy, 2006).

2.9. Kararlılık

Bireylerin elde etmeyi amaçladıkları hedefler için takip ettikleri gidiş yolu ile beraber, olanaklar etrafında gerçekleştirecekleri çok değişik davranış şekillerinin kişiye en doğru olanının tercih edilmesini kapsayan süre zarfı olarak açıklanır (Lezki, 2014). Kararlılık, kısa vadeli olmayan hedefler için istekli ve çabalayıcı bir şekilde davranmak ve aynı zeka düzeyinde olmalarına rağmen farklı seviyelerde başarılı olan kişileri ayırt eden ana bir kişilik özelliğidir. Ayrıca pozitif psikoloji son zamanlarda değerini sürekli artıran bir kavram olarak değişik alanlarda elde edilen başarıda temel etkileyici unsurun kararlılık olduğunu ortaya koymaktadır (Duckworth, vd., 2007).

Kararlılık kavramının ilgide tutarlılık ve çabada ısrar olarak iki çeşit boyutu vardır. Karşısına çıkan engellere karşı azimli olan, başarısızlıkta yılmayan, zorluklar karşısında senelerce pes etmeyen, alana özgü ilgisini sürekli açık tutan bireyler kararlıdır. Bu özellikler kararlı kişilerin haddinden fazla kendilik disiplini ve kontrolüne sahip olması ile açıklık kazanmaktadır (Akın ve Arıcı, 2015).

Peterson ve Seligman (2004) kararlılığa etki eden karakter niteliğine dair yaptıkları araştırmalarda şu kapsamda bir kararlılık tanımı yapmışlardır: Verilen hedefe ulaşmak için içinde bulunduğu branşın güçlüklerine, önüne çıkan engellere, cesaretin kırıldığı zamanlara takılıp kalmadan kendi isteği ile durumu sürdürmek (amaca ulaşmak için faaliyete, karşısına çıkan engellere, güçlüklerle ve ümitsizlik halinde bile ısrarcı olma). Duckworth, vd., (2007) kararlılığı davranışlarda devamlılığı sürdürebilme, kısa vadeli olmayan hedefler için istekli olma biçiminde açıklamışlardır.

Kararlılık, gayretin sürekliliğine karşı bir direnç ve uzun zaman alacak tasarıları eksik bırakmamak için katılım şartını ön plana çıkarır (Duckworth ve Quinn, 2009). Bireyler, güçlüklerle veya stres verici olaylarla karşı karşıya gelse de bu direnç kişisel kuvvet biçiminde sürdürülerek amaca ulaşmak için sürekli bir gayret olarak ortaya çıkar. Güçlüklerle ve hoş gitmeyen değerlendirmelere rağmen kararlılık, kesintisiz bir ivme ile devam ettirilir. Kararlılık düzeyi fazla olan kişi yorulma duygusuna kapılmaz ve başkalarının yıldıdığı durumlarda daima verdiği uğraşı devam ettirme isteğinde olmaktadır. Kararlı kişiler daha esnek davranışlar sergileyerek sorunları somuta indirgemeye gerek kalmadan kavramsallaştırabilirler (Akın ve Arslan, 2014).

Kararlılık, düş kırıklığı ya da can sıkıntısı gibi negatif duygu durumlarına neden olabilir. Ancak çocuklar kendilerini bu duygu halkalarının dışında tutarak kontrolü eline alabileceği durumlara cevap oluşturmaya yönelerek sıcak yönlerini ortaya çıkarmayı seçebilirler. Bu zihinsel bakış şekli, çocukların tercihlerini esnek ve bilinçli seçilmiş olarak daha doğru bir biçimde değerlendirmeye varmalarına fayda sağlayabilir (White, vd., 2017).

Bir teşebbüsü başarılı bir şekilde başlatmak ve sürdürmek için kararlılığın gerekli olduğu gerçeği herkes tarafından bilinen bir durumdur. Değişik girişimsel vazifeler ya da girişimler kararlılığa ihtiyaç duyabilir. Daha önceden deneyimi olanların yanında ayrıntılı plan yapanlar bile beklenmedik sorunları veya güçlükleri tahmin ettikleri kadar kısa sürede sonuca ulaştıramayabilirler. Kararlılık, problemi

özme, engeli kaldırma, sorunlar ile başa çıkma ve sıkıntıları gidermede en iyi sonucu vermektedir. Fakat girişimci, kararlılık açısından göreve direkt etki eden yöntemlerin hemen ya da tamamen fayda sağlayamadığı durumlara karşı da dikkatli olması gerekmektedir (Gelderen, 2012).

Kararlılık, insanların hareket şekillerini, gayretlerini devam ettirirken oluşturdıkları çaba seviyesine, dayanıklılık süresine ve sorunlara karşı güçlerine etki etmektedir. Örneğin, kararlı bireyler, engellerle başa çıkma ya da onlara müdahale etmenin yöntemlerini bulurken, direnç seviyesi yüksek olmayan kişiler kolay bir şekilde pes edebilir. Engellerle ve aniden gelişen güçlüklerle karşı karşıya gelebilirler (Markman, vd., 2005). Konu ile ilgili literatürdeki bir çalışmada kararlılığın insan vücudundaki bütün davranışlara tesir eden daimi bir hususiyetinin olup olmadığı henüz netlik kazanmamıştır, fakat bu şekilde bir hipotezi aksi yönde savunan ve delillerini somutlaştıran durumlar ifade edilmektedir (Duckworth ve Quin, 2009).

Guenther ve Alicke (2007)' e göre bireylerin bulundukları uygulamalara özgü yanıtlar oluşturmak amacıyla kendiliğinden spontane ve sebepsel öyküler oluşturmalarının kararlılıklarından kaynaklandığını belirtmektedir. Çoğu kişi konsantrasyonun kaybolmasına ya da tümüyle vazgeçmeye razı olurken, başkaları hedefe kilitlenir ve hedefe ulaşmak için amacıyla uğraşmaya devam eder. Aslında kararlılık belirli bir yere kadar kişilik durumu olmakla birlikte, ihtimal olarak yaşlılar, öğretmenler, anne-baba ve antrenörlerin etkisiyle hareket edilmektedir (Buechel ve Mechtenberg, 2018).

Bireysel etkileşimlerin kişilerin kararlılığı üzerinde görünür olan iki etkisinden bahsedilebilir. Birincisi, vazifesinin farkında olan ve vazifesinin ardından kişilerle iletişimde bulunanlar toplumsal baskıyı tetikleyebilir. Kişinin sabretmesinde etki oluşturabilir. İkincisi de daha tecrübeli akranların dışında rehberlik eden ve oyuna hazırlayan kişilerde kararlılık seviyesini tahmin ederek verilen görevi başarmak isteyen kişinin özgüvenine etkide bulunabilir (Buechel ve Mechtenberg, 2018).

Kararlılık hayatımız boyunca bir gereksinimdir. Örneğin; bir mektubu duymak amacıyla mücadele veren çocuklar kendileri okumayı öğrendiklerinde, gece geç saatlerde organik kimya çalışan üniversite öğrencilerine kadar, herkes bu gibi engeller karşlarına çıkana kadar gördükleri zorluklar zeka, okul başarısı ve mesleki başarı ile ilişkilidir. Bu sebeple kararlılığın çevrede ilgi çeken konular arasında önemini bilerek

davranmak gerekmektedir (White, vd., 2017).

2.10. Karar Verme Kavramı

Karar sözcüğü Latince “decidere” terimi kökenli olup kesmek, kesinti yaşatmak, direnç ve muhalefeti bitirme manasında kullanılmaktadır. Lisanımızda ise düşünme ve zihinsel yoklamanın sonucu olarak hüküm, devamlılık, süreklilik, sabır, tertip, doğru tahmin vb. manalara gelmektedir. Karar bir amaca ulaşmak için sahip olunan olanak ve şartlara göre gerçekleşebilecek tüm ihtimallerden en doğru olanı tercih etmektir. Bu nedenle karar bir durum veya sorun konusunda iyice düşünerek sonucu elde etme olarak açıklanabilir. Yapılan bu tanımdan da anlaşılacağı üzere bir düşüncenin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Akpınar, vd., 2015).

Deniz (2011) karar vermeyi, insanların tercih edebileceği birçok yolu tespit ederek yaptığı değerlendirme sonucunda bir tanesini uygulamak amacıyla belirlediği sürecin tamamını yaşaması olarak açıklar. Karar verme kavramı, koyulan hedefe ulaşmak için var olan ve şartlara bakıldığında uygulanabilir görünen hareket biçimlerinden kendisine en uygun görüneni tercih etmesi, uygulamasıdır (Orakçı, 2017).

Karar verme kavramı ile ilgili araştırmalara genelde istatistik, ekonomi ve matematik konularında yer verilmiştir. 1950’li yıllara kadar psikolojide yaklaşım olarak davranışçı kuramın bünyesinde yer alsa da bu tarihten sonra gelişen yeni yaklaşımlarla birlikte psikolojide de karar verme kavramına yer verilmiştir. Karar verme konusu, psikoloji dalında ele alınmadan önce karar vermenin nasıl gerçekleşmesi gerektiği şeklinde kurallara dayanan bir sistem olarak diğer alanlarda da yerini almıştır (Kaçar, 2008).

Karar verme kuramcıları karar vermeyi, bireyin içinde bulunduğu durum ile amacı arasındaki farklılıkları anlamasının yanında bu farklılıkları ortadan kaldırmak için çeşitli yolları açıklama, değerlendirme, belirleme ve eylem planı yaparak bu süreçteki hareketlerin neticesini değerlendirmeyi, hareketin fayda düzeyi ile ilgili olarak bilgiyi işleme almayı ve dönütleri zihinde saklamayı içeren farklı unsurları olan bir süreç olarak ele almaktadır (Tatlılıoğlu, 2014).

Uğur (2017) karar vermeyi, var olan tüm unsurlardan en doğru olanının seçimini gerçekleştirirken şüphe ve belirsiz olan tüm durumları yetecek kadar eksiltme süreci şeklinde açıklanmıştır. Karar vermenin bir gereksinimin karşılanmasına fayda

sağlayan nesneye giden birden fazla yol bulunduğu zamanlarda yaşanan sorunları ortadan kaldıracı bir yönelme hali olarak açıklaması yapılabilir (Birol ve İnce, 2016). Hareketsizlik ve kararsızlık durumlarında eylem ve faaliyete geçmeyi ifade etmektedir (Işık ve Cengiz, 2018).

Bireylerin hayatları boyunca karar vermeleri gereken birçok durum oluşur. Kişilerde aldıkları kararların sonucunda hayatlarını iyi veya kötü devam ettirmeye çalışırlar. Alınan bu kararlar birey için değişik seviye ve değerde olabilmektedir. Karar verme kişinin kendi başına düşünürken vardığı sonuç olabilirken grup müzakeresi sonucunda da gerçekleşebilir. Ortaya çıkan sonucun bireysel veya grup görüşmesi ile gerçekleşmesine bakılmaksızın kişi, karar alırken kararın hem şahsını hem de başka birey ve grupları etkileyebileceğini göz önünde bulundurmalıdır (Kıral, 2015).

Karar verme davranışı; karar verilmesi gereken vaziyetin farkına varılması ile başlayıp kişinin bu durumda ne zaman ve ne şekilde karar vereceğini belirlediği etkinliktir. Karar verme durumu birbiri ardına gelen bir dizin olarak değerlendirilmektedir. (Candangil, 2005). Karar verme davranış biçiminin oluşması için gerekli üç şart: a) karar verme gereksiniminin ortaya çıkmasını sağlayan bir telkinde bulunma probleminin olması ve bu problemi kişinin farketmesi; b) zorluğun üstesinden gelebilecek birden çok seçeneğin olması; c) kişinin önündeki tercihlerden herhangi birini seçmede özgür olmasıdır (Keskin, vd., 2016).

Karar verilecek konu önemli değilse ve karardan cayma ihtimali fazla ise bu durumlarda yaşanan kaygı da düşük seviyede olacağı için böyle durumlarda kararı alan kişi karar vermiş olduğunun farkına varmayabilir. Ayrıca normal yaşantımızda farklı etkinlikleri gerçekleştirmek için değişik kararları tercih etmemize rağmen çoğunlukla bir karar verdiğimiz farkına varmayız (Akpınar, vd., 2015). Ancak okul, meslek, arkadaş, iş seçiminde bulunmak ya da maddi gelirimiz için en doğru yatırım bölümünü belirlemek gibi kararlar hayatımıza önemli boyutta etkisi olan seçimlerdir. Bu yüzden bu çeşit değerli kararları vermek daha ayrıntılı düşünmeyi, fazla çaba göstermeyi, araştırma yapmayı gerektirmekte ve genellikle yoğun kaygı barındırmaktadır. Eğer ki alınan karar aşırı risk bulunduruyor ve dönüşü olmayan yola girilmiş ise, kararın getirecekleri veya götürceklerini düşünmek ve en uygun yolu seçmenin önemine vurgu yapmak gerekmektedir (Yayla, 2011).

Yapılan araştırmalar kararlarında başarılı sonuçlar elde edenlerin bütün yolları

değerlendirdiklerini, sonuçları tüm yönleriyle düşündüklerini, karar vermekte güçlük çekenlerin ise karar verme zamanında sürekli değişik problemlere takılıp kaldıklarını göstermektedir (Erözkan, 2011). Günlük hayatta kararlarımız akıl yürütme neticesinde gerçekleştireceğimiz bir kıyas analizinin sonucunda olabileceği gibi geçmiş zamanda tecrübeler ve ihtimallerden en uygun ve doğru olanın hangisi olduğunu belirledikten sonra meydana gelebilir (Sarıdede, 2018).

2.11. Karar Verme Süreci

Bir problemi çözüme kavuştururken önümüze çıkan tüm ihtimallerden en doğru ve iyi olanı seçme işlemi karar verme süreci olarak tanımlanmaktadır. Hangi konuda olursa olsun karar verme yönetimin özü ve temelidir. Yönetim sürecinin kalitesinde karar verme işlemi belirleyicidir. Yönetim sürecini tüm diğer özellikleri karar vermeye bağlanarak karar verme ile sarılmış, bütünleşmiş ve karar vermenin var oluş sebebidir (Uzunoglu, 2008).

Karar verme durağan bir süreç değildir. Birey bu dinamiklikte faal bir konumda yer almaktadır. Karar vermede karmaşık bilgi toplama incelemesi yapmaktadır. Etrafında gitgide artan seviyede dönüt almaktadır. Bilgilerin bazılarını detaylı bir şekilde araştırırken bazılarını yok saymaktadır. Ayrıca ileriye yönelik tasarlarda bulunmaktadır (Daft, 1994). Karar verme sürecine başka bir açıdan bakıldığında kişinin özünde dengeyi kurma süreci şeklinde değerlendirilebilir. Karar verme aşamasında olan kişi hem özüne dönük gereksinimlerini hem de dış dünyanın beklentilerini yerine getirmeye ve karşılamaya dönüktür. Bunu gerçekleştirebilmek için kişinin bireysel ve toplumsal kaynaklarını etkin ve pozitif biçimde kullanması gerekmektedir (Vural, 2013).

Kişinin karar vermesinde iki ana yaklaşım, bu konu ile ilgili kuramsal çerçevede yer almaktadır. Bu yaklaşımlar sonuç ve süreç odaklı ele alınan yaklaşımlardır. Sonuç üzerinde odaklanan yaklaşımda karar verme sürecinin sonucu olarak kararların meydana getireceği sonuçlara dair öngöründe bulunmanın karar verme sürecinin anlaşılabilir olmasına fayda sağlayacağı düşüncesi bulunmaktadır. Karar verme süreci üzerinde yoğunlaşan yaklaşımda ise, kararın nasıl alındığına dair ayrıntılı bilgi elde etmenin kararları en doğru biçimde ortaya çıkaracağı düşüncesi bulunmaktadır (Ersever, 1996).

Psikolojik danışma ve rehberlik alanında uzman kişiler, insanlara mantıklı karar

verme becerisini öğretmenin yanında belirsizlik durumlarıyla başa çıkabilme seviyesini geliştirici yardımlara yer vermelidir. Kişinin farklı seçenekler içinden tanesinde karar kılması için bir dizi zihinsel aşamayı geçmesi gerekmektedir. Bu süreçte seçeneklere dair derinlemesine bilgi sahibi olunmalı, edinilen bilgileri tasnif etmeli, önem sırasına koymalı ve tüm seçeneklerin beklentiyi karşılama ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır (Taşgit, 2012).

Karar kuramıyla ilgili yapılan araştırmaların karar verme süreci üzerinde odaklanması gerektiğini söyleyen Zeleny (1982) karar verme süreci aşamalarını üç adımda açıklamaktadır. Karar öncesi dönem, karar dönemi ve karar sonrası dönem. Bu dönemleri Zeleny (1982) şöyle tanımlamıştır (Akt: Deniz, 2002).

Karar öncesi dönem; bireyde çatışma hali belirir ve bu çatışma karar vermeyi, güdüleyen stres durumunun meydana gelmesine sebep olmaktadır. Kişi uygun olacağını düşündüğü yolların arayışına girer. İhtimalleri ve bu ihtimallerin getirilerini ayrıntılı biçimde değerlendirmeye alır. Karar verici durumda olan kişiler ulaştığı bilgileri öz değerlendirmeye alır ve bunlar arasında bir sıralama yapmaktadır (Vural, 2013).

Bu aşamaya gelen birey, karar alması gerektiğine inandıktan sonra elindeki bütün ihtimallere en uygun olan ile karşılaştırma yoluna giderek eleme yapmaya başlar. Kişi ideal başlıklardan en uygun olduğunu varsaydığı seçeneğe eğilim göstermektedir. Karar verici pozisyonda olduğu için uygulamaya başlayacağı kararı seçmektedir (Çorapçı, 2015).

Karar Sonrası Dönem; Birey verdiği kararı uygular. Bu karar sonrasında gelişen durumun değerlendirme ve incelemesini yaparak olayı yorumlamaktadır.

Kuzgun'a (2000) göre karar verme davranışının oluşabilmesi üç şarta bağlıdır:

1. Karar verme gereksinimini meydana getiren bir zorluğun olması ve bu zorluğun kişi tarafından algılanması,
2. Zorluğu yok edecek birçok kıstasın olması,
3. Kişinin başlıklardan bir tanesini seçme hürriyetini taşıması.

Karar bir neticeyi temsil ettiği için sadece olay şeklinde algılanmaktadır. Bu nedenle de bireyleri yanılgıya düşürebilmektedir. Fakat kararı veren kişi kararını açıkladığı zaman yalnızca bir sürecin neticesini anlatmaktadır. Bu sebeple verilen

karara odaklanmak yerine kararı verme aşamalarında sona gelinceye kadar yaşananlara odaklanır ise doğru sonuçlar elde edebilir (Kıral, 2015).

2.11.1. Karar Verme Stilleri

Karar verme sürecindeki bireysel farklılıkların önemli sebeplerinden bir tanesi karar vermede kullanılan stildir. Karar vermede kullanılan stil öğrenilmiş bir davranıştır. Buradaki temel faktör kararı verirken var olan seçeneklerin tanımının yapılması ve karar anında bilgiyi işleme stilleri arasında bulunan farkların çözüm noktası olarak değerlendirilmesidir. Ayrıca karar verirken elde edilen veriler ve bulunan çeşitli yollar karar verme stilini yansıtmaktadır (Bayrak, 2015).

Bireyin karar vermek zorunda olduğunda ortaya koyduğu öğrenilmiş ve sürekli tekrarlayan bir halde verdiği yanıt karar verme stilini oluşturur. Karar verme stili, karar verme sürecini yaşayan kişiye özgü bir davranış biçimidir. Bireylerin karar verme davranışına değişik açılardan baktığı bilinenen gerçektir. Bu bireysel değişikliklerin algısal yeteneklerden ve zekadan ayrı düşünülmesi gerektiği fakat daha çok güdülenme ve bireysel farklarla alakalı olduğu varsayılmaktadır (Yıldız, 2015).

Dinklage (1967) tarafından ilk kez adlandırılan ve sonrasında değişik araştırmaların gerçekleştiği karar verme stilleri aşağıdaki gibidir (Akt: Payne, vd.,1993).

- İçtepesel karar vericiler: Karşılaştıkları ilk seçeneğe eğilimi olan ani kararlar verip yalnızca duygulara ve arzulara odaklanırlar. “Şimdi karar ver. Sonra düşün” mottosuna sahiptirler. İçtepesel tutum ve davranış gösteren bireyler uyarıcılara karşı fazlasıyla hassas, uyarıldığı zaman ise düşünmeye vakit ayıramadan aniden tepkilerini ortaya koyarlar (Tatlılıoğlu, 2014). Bu nedenle iç tepisel karar vericiler alternatifler hakkında yeterince değerlendirmeye yer veremezler (Acat ve Dereli, 2012).
- Kaderci karar vericiler: Bu bireyler kararlarının çevre ile ilgili olay, durum, şart veya kaderlerine göre neticeye ulaşmasını beklerler (Payne, vd., 1993). Kendilerinin gerçekleştireceği ya da kendilerine dair oluşacak durumlar hakkında kontrol ve denetimde bulunma gücünün başkasında olduğu görüşüne inanarak karar verme sürecini tamamlamayı tercih ederler (Keser, 2015).

- **Boyun eğici karar vericiler:** Bu stili kullananlar kendi kararlarını verirken başkalarının kendisi adına karar vermesini tercih ederler. Kendisi dışındakilerin tasarıları ile hareket etme içtepileri bulunur (Payne, vd., 1993). Bu karar verme stilinde karar vericinin pasif olma seviyesi ya da daha önceden verilmiş bir karar uyumu ortaya koyulmaktadır. Bu stil seçilirken beklentileri karşıladığını varsayana kişi “Benden istendi ben de yaptım” şeklinde düşünür (Nas, 2010).

- **Erteleyici karar vericiler:** Bu stili kullanan bireyler soruna dair yaklaşım şeklini ve düşüncelerini daima erteleme eğilimindedirler (Payne, vd.,1993). Erteleme yapmak için önemli bir sebebe gereksinim duymazlar. Mantıklı bir gerekçeleri yoksa bile kararı erteleme eğilimindedirler. Karar verme sorumluluğu belirli oranda bilindiği halde karar verme süreci ile ilgili baskı hissedildiği, kararın bir şekilde daha sonraya bırakıldığı veya ortaya bir kararın çıkmadığı durumlar oluşur (Mann, vd., 1997).

- **Kararsız karar vericiler:**Bu stratejide karar vericiler verdikleri kararı daima değiştirme eğiliminde olup hiçbir karardan hoşnut olmamaktadırlar (Payne, vd.,1993). Bu sebeple daima yeni kararlar alma eğilimindedirler. Başka kişilerin düşünceleri bu bireyleri fazlasıyla etkisi altına almaktadır (Acat ve Dereli, 2012). Birinci basamak olan karar verme ihtiyacının farkına varma ile dördüncü basamak olan belirlediği mesleklere dair bilgi toplama aşamaları arasında gidip gelirler. Bir üst basamağa ya da daha fazlasına ulaşamazlar (Keser, 2015).

- **Mantıklı karar vericiler:** Bu kişiler zihin ve hisleri arasında bazı hesaplar yaparak akılcı tutumu esas kabul ederler. Önlerindeki seçenekleri birbirlerinden ayırt etme problemi yaşarken her iki seçeneği de aynı değerlendirmeye tabi tutarak birini diğerine tercih etmektedirler. Mantıklı karar verme stilini kullanan kişilerde akılcılık ve dizgisel düzenleme yeteneği vardır. Kendilerine en çok faydayı ne getirir ise ona yönelerek risk alırlar (Payne, vd.,1993). Bir başka açıdan, akılcı karar vermede karar verilecek durum ile ilgili gereksinim hissedilen incelemeler sonucunda elde edilen veriler ve oluşturulan seçeneklere göre en doğru olanı seçme durumudur.

Ayrıca akılcı karar verme stilini kullanan kişiler diğerlerine göre karar verme konusunda daha titizdirler (Keysan, 2018).

- Donup kalarak karar vericiler: Karar verme diye bir görevleri olduğunu hissederler ancak bunu yapma kuvvetini kendilerinde bulamazlar. Bir karar verme taslağı yapamadıkları gibi daha sonraya bırakma kararını da alamazlar. ”Ne yapacağımı bilmeliyim, ama bu şuan ilgi alanımda değil” fikrine göre eyleme geçmeyi seçerler (Tatlılıoğlu, 2014).

- Gerçekten kaçan karar vericiler: Kişilerin bir karara varmayı tercih etmediği ya da yanıt verirken araştırmanın yönünden saptığı stratejidir (Payne, vd., 1993). Karar verme sürecinde etkin olan durum, bu süreci ertelemek veya kararın getirdiği sorumluluğu başkasına yüklemektir. Bunu yaparak kişi stres, heyecan, panik gibi duyguları yaşayamayacağını düşünmektedir (Mercan, 2019).

- Riske girmek istemeyen karar vericiler: Bu stili kullanarak karar verenler en düşük risk seviyesi olanların belirlenmesi ile seçenekleri daima eleme yoluyla azaltmayı tercih ederler (Payne, vd.,1993). Karar verme sorumluluğundan ve yaşanan zorunlu değişimin getirdiği riskten kaçınan bireyleri temsil eder (Koçiyit, 2014).

- Bağımsız karar vericiler:Bu kişiler karar verirken başkalarından etkilenmeyerek kendi başlarına karar verirler (Payne, vd., 1993). Ayrıca bu stilde belirli bir konu hakkında karar vermek gerekiyor ise tek başlarına karar verebilecek güç ve motivasyonlarının her an var olduğunun farkındadırlar (Acat ve Dereli, 2012).

- Kaçınan karar vericiler: Kişinin karar vermekten çekinmesi, karar verme yetkisini başkasının yapmasını istemesi ve bunu yaparak sorumluluğu başkasına devredip karar alan kişi olmaktan kurtulması halidir (Biol ve İnce, 2016). Kaçınmacı karar verme stilini tercih eden bireyler aşağı yukarı her durumda “karar vermekten sakınarak karar vermeyi son ana kadar öteleme eğilimindedir (Üngören, 2011). Bu davranış şekli bireyde stres seviyesinin artmasına sebep olabilmektedir. Stres ve zamanın dar olması nedeniyle de aniden karar vermek zorunda hissederler. Bu şartlar altında verilen kararın uygunluk ihtimali zayıf gösterilebilmektedir (Çolakkadıoğlu, 2013).

2.12. Karar Verme Davranışını Etkileyen Faktörler

Karara varma davranışı geçmiş yaşantıyı ve bunun getireceği neticeleri göstermektedir. Bu yüzden karar verme farklı aşamalardan meydana gelen bir durumu temsil etmektedir. Karar verme elde bulunan tüm farklı durumların içinden akılcı ve farkında olarak bir seçme işlemi şeklinde ele alınsa da bu aşamalar mantıksal varsayımlardan farklı olarak birçok etmen tarafından etkilenmektedir. Özellikle de bir örgütte karar verme süreçleri karar vericiler, örgütün mevcut şartları, süre ve kararı uygulamaya geçirecek kişiler gibi farklı etmenlerin etkisinde kalmaktadır (Koçoğlu, 2010).

Karar verme davranışını etkileyen faktörlerin başında yaş gelmektedir. Yaş ilerledikçe bireylerin bilgi ve deneyimleri artmakta ve giderek daha planlı ve mantıklı davranmaktadırlar. Ancak insanlar sıklıkla karar verme durumu ile karşılaşılırsa bu yönden daha erken olgunlaşabilirler. Nitekim karar stratejilerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda 16-18 yaş grubu ile 25-40 yaş grubu arasındaki bireylerin benimsedikleri karar tarzları arasında önemli bir fark bulunmamıştır. (Kuzgun, 2006).

Karar verme eylemine etki eden en önemli faktör yaştır. İnsanların yaşı ilerledikçe bilgi seviyesi ve tecrübeleri artarak gitgide daha düzenli hale gelip akıcı davranışlar sergilemektedirler. Fakat bireyler hayatlarında çok fazla karar verme hali yaşarlar ise bu onların daha erken olgunlaşmasına sebep olabilir. Nitekim karar vermede kullanılan stratejileri ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen incelemelerde 16-18 yaş aralığındaki bireyler tercih ettikleri karar verme şekli bakımından bariz bir farklılık ortaya koymamışlardır (Kuzgun, 2006).

Karar biçimlerini etkileyen bir diğer etmen de cinsiyettir. Ne var ki bu konudaki bulgular çok net değildir. Örneğin; Dinklage (1962) kızların erkeklerden daha çok içtepsel olduğunu, Lewis (1981) erkeklerin kızlardan daha içtepsel karar verdiklerini saptamışlardır (Kuzgun, 2006).

Cinsiyet karar verme şekline etkisi olan bir diğer seçenektir. Ancak yine de bu konudaki değerler çok net değildir. Örneğin; Dinklage (1962) erkeklerden ziyade kızların daha içsel tepkili karar verdikleri sonucunu ortaya koymaktadır (Kuzgun, 2006).

İnsanlar hayatının her aşamasında kişiliğinin beraberinde getirdikleri, karar verme eyleminde etkisini göstermektedir. Söz konusu kişinin bilişsel, duygusal, fiziki

özelliklerinin toplamı haline gelen kişilik, kararın faal ve doğru karar olmasında fazlasıyla önemli bir etmendir. Yani insanın kişiliği verdiği kararlarda etkili olabilmektedir (Altunay ve Ercan, 2015). Tüm bu etmenleri özellikle de kişiliği, bir kişinin belirli bilişsel ve fiziki unsurlarında ortaya çıkan değişikliklerin hareket ve fikirlerine yansıyış şekli olarak değerlendirmeye alındığında karar verme üzerinde etkili olduğu kaçınılmaz bir gerçektir (Uluçınar, 1992). Sporcuların sahip olduğu kişisel özelliklerin fiziksel performansları ile birlikte psikolojik performanslarını etkileyeceği ve tüm bunların karar vermede kullanılan stili değiştireceği öngörülmektedir (Güvendi, vd., 2018).

Karar veren kişinin alınan karar ile ilgili bütün birikim ve datalar hakkında bilgi sahibi olması karar vermenin etkisi altında olan diğer noktalardır. Gecikmenin faydalı olacağı yegane hal, sahip olunan bilgilerde meydana gelen farklılıklar ve bilginin hep ihtiyaç oluşudur. Aslında zamanın oluşturduğu baskı, beynin odaklandığı gereksiz seçenekleri yok ettiği için faydalı olabilmektedir (Sağır, 2006). Ancak kararın zamanında alınmamış olması alındığında etkisini zayıflatacaktır. Bu yüzden karar verilmesi gereken süre dahilinde alınmalıdır. ”İyi yönetici hızlı karar alır” bakış açısı doğru olmayan eksik bir bakış açısını ifade etmektedir. Burada önemli olan kararı verecek kişinin olması gereken süreyi aşmaması ve kararın mecburi bir neden yok ise geç kalmamasıdır (İmrek, 2003). Bazen zamanın getirdiği baskı bazen de içsel ve dışsal şartlar karar vericinin kararını aceleye getirmesine sebep olabilmektedir. Bununla birlikte zaman baskısı kararı veren kişi de psikolojik baskı da meydana getirmektedir. Bu durum bazen yararlı olsa da çoğunlukla riskli bir yöntemdir (Svenson ve Maule, 1993).

Toplumsal etkenler de karar verme davranışına etki etmektedir. Örneğin; insanlar aile fertlerine, arkadaş çevresine ve yakınındakilere karşı sorumluluk duygusu oluşturmaktadırlar. Bu şekilde var olan sorumluluk hissi karar alış şeklini ve kararı etkilemektedir. Karar vermede kullanılan yöntemin devreye koyulması yaş, içinde bulunulan durum ve yaşanan olaya göre değişiklik göstermektedir. Bir anlamda her sorunun kendisine ait çevresi vardır (Cooper, 2000). Can (1991) karar verme ortamında iki ana etmenin göz önünde bulundurulması gerektiğine vurgu yaparak bu etmenleri hedef, fiziki ve sosyal çevre olarak adlandırmaktadır. Karar verme görevi çevreye ait bu iki öge arasındaki bağlantıyı şekillendirmektedir. Ayrıca karar probleminin özelliği, kişinin özelliği, toplumsal şartların özelliği özel bir karar verme

problemi için hangi karar stratejisinin daha doğru olacağına olan inanca etki etmektedir (Taşdelen, 2001).

Karar verme sürecinde kararı verecek kişinin önemseydiği ve örgütün benimsediği değerler çok önemli etmenlerdir. Araştırmalar yönetime dair nesnelerle alakalı seçenekleri oluşturmada, bilgiyi belirli biçime getirmede karar alıcının kişisel değerlerini yansıttığını söylemektedir (Kocakula ve Altunoğlu, 2017). Değerler, seçenekler üzerine karar vermede kararı verecek kişiye etkisi olan standart kurallar bütünüdür. Aslında değerler kişilerin karar verme durumu ile karşılaştığında başvurduğu bir yardım sistemidir (Sağır, 2006). Değer sistemi, bireyin sergilediği davranışların doğasını biçimlendirip kararda etkisi olan kalıcı algı iskeletidir. Karar vericiler örgütsel ve kişisel değerleri birbirleriyle uyumlu hale getirdiği zaman doğru ve etkili karar ortaya çıkmaktadır. Başarıya ulaşmış firmaların yapıları araştırıldığında, dışarıdan görünen değer ve ahlaki kurallarının aslında bir düzenin neticesi olarak ortaya çıktığı belirtilmektedir (Harrison, 1987).

2.12.1. Karar Verme Faaliyetinin Özellikleri

Karar verme işleminin temel özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Karar verme faaliyeti geleceğe dönük ve öngörüye temel alır.

Karar ileriye odaklı bir davranışla alakalı iradenin varlığıdır (Tosun, 1990). Karar vermeye yönelik gerçekleştirilen bütün araştırmalar esasında gelecek ile ilgili bazı tedirginlikler ön plana çıkarmaktadır. Geleceğe dair hep bir belirsizlik hakimdir. Verilen kararların sonucunda olumlu durumlar gelişebileceği gibi olumsuz durumlar da oluşarak bireyi etkilemektedir. Karar veren kişi gelecekte oluşabilecek olayları şimdiden tahmin ederek belirsizliği ortadan kaldırıp doğru kararlara sahip olabilir. Karar verme geçmiş zamanın değerlendirmesini yaparak gelecek için sonuçları kestirilemeyen olaylar ortaya çıkaran bir etkinliktir (Dinçer ve Fidan, 1996).

- Karar verme psikolojik ve maddi zorluklar içerir.

Karar verme sürecinde bireyler bilişsel çaba harcarlar. Özellikle daima değişiklik oluşturan etmenler, bilgideki eksiklik, yaşanan belirsizlikler ve uyuşmayan düşünceler bu süreci daha da güçleştirir. Bu sebeple bireyler çok fazla karar vermesi gereken durumlardan hoşnut olmazlar. Bu şartlarla baş etmeleri gerektiğinde çok üzerinde durmadan ya da otomatik bir şekilde karar verirler. Ayrıca kararı vermemek

için de bu sorumluluğu diğer kişilere yıkmayı tercih edebilirler. Psikolojik açıdan bakıldığında karar verme işlemi bir düşünme akli devreye koyma sürecidir. Birden çok içsel ve psikolojik unsurda bu süreci etkilemektedir. Düşünme sürecinin yapısına etkisi olan psikolojik unsurlar değerlendirmeye dahil edilmedikçe karar verme sürecine dair bilgiler eksik olacaktır (Tosun, 1990).

- Karar verme süreci faaliyet ve akıcılığa dayanır.

Kararın akıcılığa odaklı olması, karar alma ve hayata geçirme aşamalarında oluşabilecek her çeşit maliyetin önceden tahmin edilen seviyede kalabilmesi anlamına gelir. Alınan her kararın bir maliyeti çıkar. Bu maliyet ekonomik ya da manevi olabilir. Karar veren birey bu hali daha önceden tahmin edebilmelidir. Akılcı davranan kişi tüm kararların bir sonucu olabileceğini kabul ederek önceden kestirebilmelidir (İmrek, 2003).

Karar sürecinin aktifliği, karar vericinin uygun karar vermiş olması ile ölçülür. Liderin uygun hedefleri tespit edip bu hedeflere ulaşmak amacıyla eldeki kaynakları doğru mekan ve zamanda kullanabilmesi ile kararın doğruluğu ortaya çıkabilir. Bu amaçla da sistematik ve rasyonel stiller tercih edilir (Sağır, 2006).

- Karar bir çeşit tasarıdır ve öngörü yeteneği odaklıdır.

Karar ve plan; karar verme süreci ve plan yapma süreci arasında hiç uzak olmayan yakınlık söz konusudur (Tosun, 1990). İleride hangi hedeflerin gerçekleştirilmek istendiği ve bu hedefe ulaşmak için neler yapılması gerektiğine dair karar verme sürecidir (Rue ve Byars, 2003).

Karar ile plan arasında karşılaştırma yapıldığında, aralarındaki temel fark planda ayrıntılı noktalara değinilmesidir. Aslında plan kararların birleşimidir. Bu yüzden her plan bir karar özelliği taşır. Ancak alınan tüm kararlar bir çeşit plan olarak nitelendirilemez (Tosun, 1990).

- Karar davranışta özgürlük ve otoriteyi gerektirir.

Karardan bahsedebilmek için en az bir tane davranışın özgürce gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Tosun, 1990). Bireysel alınan kararlarda bireyin özgür iradesinden söz edilirken bir örgütün vereceği kararlar söz konusu ise arada karar verecek kişilerin yetkilerinden bahsedilir. Alınan her karar kişiye sorumluluk yüklendiğini gösterirken bu sorumlulukların gerçekleşmesi bazı yetkileri verebilmekle

mümkün olmaktadır. Kararlar, yetkiler ve görevler arasında birbirlerinin eksikliğini tamamlayan ve güdüleyen ilişkiler olmalıdır. Bireye verilen yetki fazla ancak üstlenilen sorumluluk daha az ise yönetici alacağı kararlarda kendisini yormayarak kuruluşun faydasına olmayan davranışlar gerçekleştirebilir. Tam aksine verilen sorumluluk kişinin yetki alanından daha fazla ise karar almaktan çekinerek iş çözme gücü zarar görebilmektedir (Sağır, 2006).

- Karar alternatif giderler doğurur.

Alternatiflerin en iyisi minimum kaynağı kullanıp örgütün tüm hedef ve değerlerini istenen seviye ile en orantılı hale getiren seçenektir. Yönetici konumundaki bireylerin en iyiye ulaşmak için bazı seçenekleri elemesi gerekmektedir. Elenen faktör hem getirileri hem de zararları yönünden gözden çıkarılmıştır. Elemesi yapılan seçeneğin yaralarından vazgeçmenin de bir bedeli bulunmaktadır. Bu sürece ise alternatif gider denilmektedir (Sağır, 2006).

- Karar süreci bir problem çözme aşamasıdır.

Sorun belirlenen ölçü, sınır ya da hedeflenen performans düzeyinde yaşanan sapmadır. Sorunu ortadan kaldırmak ise, bir sorunu çözmek için yapılması gerekenleri ve verilecek cevapları tespit etme sürecidir (Rue ve Byars, 2003). Yöneticiler, kararların çoğunu bir soruna çözüm bulmak hedefiyle alırken, üç aşamayı göz önünde bulundurmaktadırlar. Bunlar, bir sorunun varlığının tespiti, soruna sebep olan faktörlerin belirlenmesi ve sorunu önleyecek yolların bulunmasıdır (Tosun, 1990).

- Kararın verilmesi ve değerlendirmeye alınması süre gerektirir

Karar sürecinin başından itibaren uygulama etabının bitişine kadar geçen süre zarfında kararın öznel faktörleri olan güdüler ile nesnel faktörleri olan koşullar da önemli bir farklılığın oluşmaması, kararın uygunluğu ve sağlayacağı yarar açısından bir takım zorunluluktur (Tosun, 1990). Karar vericiler karar verme seviyesinde hedeflediği sonucu ve bu sonuca ne zaman ulaşılacağını net olarak açıklamaz ise işletme bilinmezliğin içine düşebilir. Bu durum çalışanlarda güdülenme kaybı yaşanmasına neden olabilir (Sağır, 2006). Bu nedenle karar verirken zamanlama çok önemlidir. Zamanlama verilen kararın sonucunun ne kadar etkili olduğunu da saptamaktadır (Rue ve Byars, 2003).

- Karar süreci maliyetlidir.

Karar vericilerin etkili karara imza atabilmesi için bilgiye gereksinimleri vardır. Ancak bilgiyi elde etme süreci, masraflı içeren ve belirsizlik taşıyan aşamadır. Bunun nedeni bilgi toplama sürecinin ne zaman sona ereceğinin bilinmemesidir (Hammond, vd., 1999). Bununla birlikte bilgiyi elde etmek ve değerlendirilmesini yapmak geniş çalışan kitlesi ve teknik ekipman gerektirir. Hangi bilgilere ihtiyaç duyulduğunun tespit edilebilmesi için uzman veya danışman desteği gerekli görülmektedir (Tosun, 1990).

2.13. Sporda Karar Verme

Karar verme siyaset, yönetim, toplum, okul gibi yaşamın farklı alanlarında olduğu kadar spor açısından da önemli bir yer tutmaktadır. Günümüzde değişik spor dallarındaki oyun anlayışı hem süratli hem de daha fazla teknik ve taktiğin ön planda olduğu pozisyona dönüşmüştür. Yarışma içerisinde değişiklikler özellikle de grup sporlarında oyun içi düzen veya rallilerde aniden farklılıklar yaşanması sebebiyle sporcuların oyun esnasında daima yeni kararlar vermesi gerekmektedir (Kelecek, vd., 2013).

Sporda karar vermenin sabit bir yönünün bulunmamasına rağmen, genelde bazı kişilik özelliklerinden bahsedilebilir. Bunlar; spor alanında karar vermenin kilit noktaları olduğunun göstergesidir (Vural, 2013). Olması gereken bazı görevler ile yarışmacının maç sırasında var olan seçme hakkı geniştir. Örneğin; bir futbolcu maça dahil olduğunda seçimlerini, görevlerini, yaratıcılığını serbest bir şekilde kullanmak istiyorsa, bunları daha önceden öğrenilmiş davranışlar dahilinde gerçekleştirmez, tam tersine oyun esnasında meydana gelen aniden ortaya çıkan ve hazırlık evresi bulunmayan olaylarda karar vermek zorundadır (Johnson, 2006).

Spor alanlarında insanların düşünme şekilleri, var olan durumu analiz etme yönleri ve ortaya koyduğu yargılar, laboratuvar koşulları kapsamında değerlendirilebilecek önemli bir inceleme alanıdır (Bar-Eli, vd., 2006). Spor açısından bakıldığında karar vermenin sabit bir çeşidinin bulunmamasına rağmen bazı karakter özelliklerinden bahsedilebilir. Bu özellikler doğal görünmesi, çoğunluğun devimsel olması, göz önünde davranışlar sergilemesi ve aşırı oranda zaman yönünden sıkıntı yaşanmasıdır (Vural, 2013).

Spor esnasında meydana gelen olaylar göz önüne alındığında çoğu anlık ortaya çıkan yeni olaylardır. Bu durum sportif hakemlerde de aynı şekilde gerçekleşir.

Rasmussen'in (1993) yaklaşımının hakemliğe dair bağlantısı değerlendirilebilir. Hakemlerin üzerinde zaman baskısının olduğu, çok fazla uyarıcı etmenler ile karşılaştığı ve sporda hakemlerin daima acele bir şekilde bilgiyi işleme almaları gerektiğini varsayarsak kararlar, çoğunlukla olayın gerçekleşeceği yönünde ipuçlarını vermesi ve tecrübe sonucunda bu tüyoların değerlendirilmesi ile alınır. Tecrübesi olmayan hakemler genellikle kural ve bilgi esaslı kararları öncelikli tutarken deneyimi bulunan hakemler yetenek ve kural esaslı davranışları daha çok gösterirler (Newell, vd., 2004). Sporda antrenör ve hakemin yanında sporcunun verdiği kararlarda çok önemli yer tutar. Oyun esnasında antrenör ve hakemden daha önce verilen kararlar oyunun seyrini veya sonucunu değiştirebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde sporcuların önemli durumlarda üzerlerinde baskı varken, son anlarda ya da oyun formatı değişiminde verdiği kararlar önem arz etmektedir (Kelecek, vd., 2013).

Sportif faaliyetler sonrası verilen kararlar aleni davranışlar biçiminde ve baskının fazla olduğu zamanlarda gerçekleşir. Bunlar tamamen spordaki yapının hareketli olması ile ilişkilidir (Johnson, 2006). Ayrıca spor branşlarındaki farklılıklara göre karar vermede süre kısıtlamaları değişiklik gösterebilir. Golf, yelken gibi branşlarda süre kısıtlaması bulunmazken, topla oynanan oyunlarda, takım oyunlarında ve dövüş sporlarında karar vermek için zaman kısıtlı olabilir (Vural, 2013).

Sporcular birçok spor branşında farklı olasılıklar arasından birine karar kılmak zorundadır. Futbolcu topa vurma zamanına, topu atacağı yere, jimnastikçi hareket serisinde yeniliğe, güreşçi belirli bir kavrama yöntemini uygulamaya dönük stratejisine karar verirken içsel olarak alınan kararların uygulanmasına yönelik bu seviyede takılıp kalabilir. Bunun gibi durumlarda ihtimallerden bir tanesini seçmesine rağmen sporcunun faaliyeti hayata geçirmek amaçlı girişimleri ya geç kalır ya da hiç gerçekleşmez (Türksoy, vd., 2019).

Sporcunun başarı ya da başarısızlığında doğru-yanlış, geç-erken hareket etmesi karar verme noktasında ne kadar etki yapacağını bilmek, sporcunun performansını analiz etme de oldukça fayda sağlayacaktır. Bu amaçla spor araştırmacıları ve spor eğitmenleri sporcunun karar verme kabiliyetini artırmak amacıyla çeşitli çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu çalışmalar sporda başarılı olmak için oldukça değerli ve gereklidir. Bu araştırmaların antrenmanlarda devreye alınması sonucunda, sporcuların yeni şeyler üretmesi ile karar verme becerilerini artırarak daha fazla başarı kaydettikleri görülmektedir (Egesoy, vd., 1999).

Yüksek performansta doğru karar vermenin değeri yok sayılamaz. Dış etmenlerin başarıyı bu derece etkilediği düşünülür ise spor yapan kişilerin üzerlerinde baskı varken doğru ve hızlı karar verme başarısını sergilemede zaafı olduğu inancı ortaya çıkabilir. Sporda karar vermeyi etkileyen bazı dışsal etmenler bulunduğu; negatif tezahüratlardan etkilenme, kalabalık seyircilerin etkisi altına girme ve deplasmandaki oyunlarda dezavantajlı olmaya dair yapılan çalışmalardan ön plana çıkartılmaktadır (Aksu, 2016).

Doğru karar verme de önemli yeri olan bir başka faktörde odaklanmanın devam ettirilebilmesidir. Herhangi bir karşılaşmada uzatmalara gidilmişse sporcu dikkatini toplayamayarak konsantrasyon kaybı yaşayabilir. Bu gibi durumların yaşanmasına sebep olan temel etmenlerin içerisinde sporcunun doğru olmayan işaretlere yönelmesinden kaynaklı olduğu kanısına varılabilir (Tiryaki, 2000).

Türkiye’de Spor Genel Müdürlüğünün yakın ve uzak hedefleri düşünüldüğünde, spor federasyonlarının oyuncu, antrenör ve hakem yetiştirme sürecinde kişilerin ilgili alandaki başarısını, bireysel ve toplumsal gelişimlerini özenli bir şekilde kontrol ederek ileriye yönelik sıhhatli sporcular, antrenörler ve hakemler yetiştirmenin gayreti ne derece profesyonel gerçekleştirilirse doğru kararlar oluşturma yeteneği de bir o kadar istenen seviyeye gelecektir (Atılğan, 2017).

2.14. Kimlik Kavramı

Kimlik kavramı eski Türkçe’ de ”hüviyet” yeni Türkçe’de “kimlik” şeklinde geçmektedir. Aynı kavramdan Avrupa sosyal bilim sözlüklerinde “self” ve “identity” terimi olarak bahsedilmektedir. Yirminci yüzyıldan sonra “identity” kelimesi oluşana kadar, John Locke dönemindeki kimlik ile ilgili kavramsal incelemeler “self” terimi üzerinden yapılmıştır. “Identity” Latince’de ayrılık, farklılaşmamak ve daimilik anlamı bulunan “idem” kökünden oluşmaktadır. Bu anlamını da bugüne kadar korumuştur (Öztürk, 2007).

Kimlik terimi, genellikle psikoloji alanına dair bir kavram olarak kullanılır. Bununla birlikte felsefe biliminin etik ve varlık bilimi açısından kimliği kendi alanında algılaması daha öncelere dayanır. Antik yunan felsefesi bilhassa iyi birey, iyi vatandaş ahlakın övdüğü, alçak gönüllü, iyi yürekli, ölçülü gibi kavramları temel alır. Felsefenin aksine kimlik kavramının sosyoloji ile alakası yeni başlamıştır. Kimlik teriminin psikolojide kullanım şekli genelde kişinin özne olabilmesi ile ilgilidir. Sosyoloji

biliminde ise kavram, toplumsal ve bireyler arasındaki ilişkilere odaklanan bir manada ele alınmaktadır (Özdemir, 2001).

Aydoğdu (2004) kimlik (identity) teriminin, aynılığı ve devamlılığı kapsayan Latince “idem” kökünden geldiği, Türkçe’de ise kimliğin “kim” soru kökeninden türemiş hali olduğu ve aynı biçimde mecburi bir dahil olmayı (aidiyet), benzer olmayı, bir olmayı hangi kişi olmayı anlatmaktadır.” Kimlik” kavram olarak sosyal bilimlerde kişi ile toplum arasındaki ilişkiyi anlamak amacıyla 1950’li yıllarda fazlasıyla kullanılmaya başlanmış ve “Ben kimim”, “Benim ait olduğum yer neresi?” sorularına cevap arayan bir kavramdır (Dalbay, 2018).

Bauman’a (2001) göre ise “kimlik” kavramı belirsizlik ortamından kaçmanın ifadesidir. İnsanlar ne zaman bulunduğu yere ait olup olmadığını sorgulamaya başladığı takdirde “kimlik” üzerine düşünmeye başlar. Yani dengeli görünen davranış şekilleri ve kalıpları içinde kendi bulunduğu konumdan veya çevresindeki bireylerin onun pozisyonunu yanında burada takındığı davranış şeklini olumlu karşılayıp karşılayamayacağına dair şüpheye düştüğü zaman kimlik üzerine düşündüğü zamandır. Tam da bu belirsizliklerden ve arada kalmalardan kaçış yolları aramaya kimlik denir. Bu nedenle bir özne şeklinde duran kimlik kavramı ”eylem” halini alarak sadece ileriki süreçlerde görünür. Genellikle bir varlığı niteleyen özellik gibi olsa da asıl olan kimlik bir tasarı ve kanıtsız olarak var olduğu kabul edilen varlık bilimi konumundadır.

Kimlik bir yönden belirli sınırlar çizerek tarz oluşturması, referans kısımlarını belirlemesi, süregelen, bağlanabilir olması, bir şeye sıkıca tutunması ve değişik konularda kararlı olmak gibi manalarda kullanım alanını oluştururken, diğer yönden de örgüt olma şeklinde tarif edilebilir (Sönmez, 2019). Bu nedenle kimlik kavramı devamlılık, bütünlük ve bireyselliği kapsar. Fakat bu şekilde ortaya çıkan işlevsellik, belirli kültürel değerler çerçevesinde meydana gelerek bireysel etmenler kadar kişinin bulunduğu kültürün kendine özgü güçleri aracılığıyla biçimlenir ve yönünü belirler (Akça, 2005).

Kimliğin meydana gelişinden bahsetmek, gelişimsel bir stili işaret etmektedir. Kimlik kavramı bazı görüşlerde doğuştan gelen özellik olarak görülmez. Zaman geçtikçe insanda yaşantı geçmişinin oluşması kimliği de ön plana çıkarmaktadır. Bu “oluşum” nedir? Bu açıdan bakıldığında, kimlik ile ne ifade edilmek istendiğinin

düşünülmesi kim olduğumuz ve nereden geldiğimiz sorularını yanıtlamaktadır. Aslında beğeni, istek, düşünce ve temennilerimizi ifade eden bir “öz” kavramdır (Vermeer, vd., 2006).

İnsan doğumundan sonra, hayatında önemli yer tutan bireyler tarafından bakılır, sahip çıkılır, ilgilenilir ve eğitim verilir. Buradan anlaşılacağı üzere kimlik oluşumu aile de başlayarak çevre, dini görüş, maddi ve manevi değerler, tarih ve geleneksellik içeren sosyal hayat sayesinde şekillenir. Kendi kimliğimize dair fikirlerimiz de yüksek oranda başkalarının bizimle ilgili fikirlerinin bir benzerini karşımıza çıkarmaktadır (Bilgin ve Oksal, 2018).

Bireyin insan olarak kendisini var eden esas özellikleri kavraması gibi unsurları gösteren kimlik, bütünüyle değil ama kısmen tanınması veya diğer kişilerin yanlış tanınması ile şekil almaktadır. Bu nedenle etraftaki kişilerin ya da çevrenin kendisi ile ilgili olarak zayıf gören bir tavır takınması tiksindirici bir bakış açısı oluşturmaktadır. İnsanların veya toplulukların bu durumdan zarar görmesi durumu oluşabileceği gibi kendini hiç tanıtamaması veya yanlış tanıtılması, kişiyi doğrudan uzaklaşmış ve farklılaştırılmış bir kimliğe büründürerek zorlu bir süreç haline getirebilir (Erincik, 2011).

İhtiyaçlar hiyerarşisinde kimliğin temel gereksinimler arasında olmasa da belirli ölçüde yeri vardır. Bireylerin doğumdan sonra farklı gelişim dönemleri vardır. Bu dönemlerde de farklı gereksinimler meydana gelerek insanın bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik güdülenme yaşaması sağlanmaktadır. Bu gereksinimler ve güdüler hakkındaki bilgileri en net ve ilgi çekici biçimde ortaya koyan insancıl psikolog Abraham Maslow’ dur. Maslow insanların doğumdan ölüme kadar olan ihtiyaçlarını bedensel, psiko-sosyal (güvenlik, sevgi, özgüven, öz saygı, benlik) ve ruhsal (bilişsel, estetik ve kendini gerçekleştirme şeklinde) sınıflama yoluna gidilmektedir (Kuşat, 2003)

Modern zamanda kimlik, bir toplumda bir araya gelen insanların kaygı ve mutluluklarını birlikte paylaşma duygusuna verilen isimdir. Birey bu oluşumda kendisine diğer kişilerle paylaşılacak ortak değerler bütünü oluşturmaz ise yalnızlık, hedefsizlik, soyutlanma hisseder ve yetersiz kaldığını düşünür. Zaten araştırmacılar, farklı maddi ve manevi değerleri olan kişilerin farklı benlik inanışları oluşturduğu görülmektedir (Özgüngör, 2009). Günümüzde “kimlik” en etkili, çekici ve insanları

büyüleyen kavramlardan bir tanesidir. Kimlik, bir kişiyi benzerinden veya başka şeylerden ayıran niteliktir. Bir özeliğin ya da sıfatın ortaya koyulması kişinin kimliğinin de diğerlerinden farklılığını gösterir. Kimliğe yükleme yapılacak özellik bir sınıflama ve bu sınıflama diğer kişilerle olan farkı belirtir. Kimlik en geniş tanımı ile insanın tüm özelliklerini içine ne alır. Bireyin kendisine bakış açısını ve toplumun kişiye bakış açısını gösteren kavram olma özelliği taşır (Aşkın, 2007).

2.15. Sosyal Kimlik Kavramı

Sosyal kimlik, farklı kişilerle bir araya gelme veya bir gruba aidiyet duyma, bireylerin kendisini gruba olan üyelikleri bakımından açıklamaları ve dahil oldukları grubun sahip olduğu tipte ilgili nitelikler göstermesi olarak açıklanabilir. (Çetin ve Çelebi, 2019). Sosyal kimlik ile bireyin toplumsal bir sınıfa veya gruba dahil olduğu anlaşılır. Sosyal kimlik, gruplar arasında bulunan birliktelikte ortaya koyulan ve etkin bir kıymeti bulunan rol şeklinde açıklanabilir (Turkay, vd., 2018).

İnsan sosyal bir varlık olma özelliğinin bir getirisi olarak “grup oluşturma” ve “kendini bir gruba dahil hissetme” isteği gösterir. Bu isteğin ardında ise topluma getiri sağlamaktan ziyade bireysel çıkarlar ve kazançlar söz konusudur. Bireysel kazançlar pozitif öz değerlendirme ve öz saygısını artırma ihtiyacıdır. “Sosyal kimlik” kavramı da kimliğe sahip oluşun değerli bir yönü olarak bu kısımda ortaya çıkmaktadır (Yanar, vd., 2017).

Sosyal kimlik kavramı, siyaset alanından sosyolojiye, felsefe biliminden edebiyata gelinceye kadar çok değişik alanlarda uzun zamandır üstünde durulan bir kavramdır. Kavrama dair bilgiler farklı bilim dallarından bir araya gelmektedir. Hem sosyal hem de bireysel yönleri yapısında bulundurduğu için sosyal psikologlara fazlasıyla inceleme alanı sunmaktadır (Madran ve Andaç, 2012).

Tajfel (1982)’e göre sosyal kimlik, kişinin gruba dahil olarak bazı his ve değerleri ile beraber belirmesi ve sosyal gruplara dahil olma birikimidir. Bu açıdan bireylerin kendisini toplumsal grubun koşulları içinde tanımlamaya çalıştıkları söylenebilir. Bir sosyal grup başka bir sosyal grup ile ilişki kurduğunda bunun önemine varır. Be nedenle de iki veya daha fazla grup arasındaki karşılaştırmalar sosyal kimliği basitçe tanımlamaktadır.

Bazı koşullar sosyal kimliğin çok fazla belirgin olmasında daha etkilidir. Mesela kişinin dahil olduğu grubun başka bir grup tarafından imtiyaza tabi tutulması ya da

gruplar arasında anlaşmazlıkların meydana gelmesi kişinin sosyal kimliğinin daha belirgin olmasında etkin rol oynayan bir faktör olarak görülür. Bu nedenle de kişi sadece kendini düşünmeyi bırakıp bir gruba ait olduğunu açıklama iç tepisi göstermektedir (Ünür ve Didem, 2016).

Sosyal kimlik bazen gruplar arasında davranışlar düzeyinde bazen de değişik kültürlerin bir araya gelmesi ve toplumsal tartışmalar yapılması neticesinde meydana gelir. İki farklı kültüre sahip kişilerin bir araya geldiklerinde kendilerini veya birbirlerini tanımlama yoluna giderken karşılaştırma esasına bağlı olarak yapılan tasniflerden faydalanır. Bir Alman ile Türk'ün karşı karşıya gelmesi, bir İngiliz ile Fransız'ın karşılaşmasında kendilerini farklı birine göre tanımlaması kişilikte etkili olan unsurların da farklı oluşu sebebiyle kaynaklandığı düşünülebilir (Sözen, 1991).

Sosyal kimliğin esas belirleyicisi, kişinin dahil gibi görüldüğü üyelik değil, gerçekten kendisini ait hissettiği grubun varlığıdır (Madran ve Andaç, 2012). Bu sınıflandırma bakımından kişi kendisini sosyal bir gruba ait hisseder ve bu aitlik duygusu neticesinde de kişide sosyal kimlik ortaya çıkmaktadır (Demirtaş, 2003). Sosyal kimlik, bireylerin kişilik ve davranışlarındaki değişiklikleri ön plana çıkarmakla birlikte benzer çevre veya sosyal gruba dahil olmanın toplumsal sonucu olarak sosyal farkına varış ve sosyallik sayesinde bireylerin birbirine benzediği iddia edilerek kişiyi toplumsal grubun üyesi, sosyal sistemin ve toplumun maddi ve manevi değerlerinin temsilcisi şeklinde araştırmalara konu edilmesini mümkün kılmaktadır (Sözen, 1991).

En geniş tanımıyla ele alındığında sosyal kimlik kişinin ırk, cinsiyet, yaş vb. tüm durumlarının gösteren bir ifadedir. Sosyal kimlik hakkında son on yılda önemli aşamalar kaydeden çalışmalar devam etmektedir (Karayalçın, 2019). Araştırmayı yapan kişiler sosyal kimliği ele alırken üç ana boyut üzerinde yoğunlaşırlar. Bunlar bilişsel, duygusal ve değerlendirici özelliklerdir. Bilişsel özellik grup üyeliği hakkında bilgi, farkına varmayı ve kendini sınıflamayı) duygusal özellik (üyeliğin önemi, etkisi ve bağlılığı) değerlendirici özellik ise (grup üyeliğine verilen değeri üyelerin birbirine ve gruba) bağlılığı göstermektedir (Ertaş ve Aktaş, 2017).

Deaux (1996)'a göre sosyal kimliğin zihinsel taraflarının sadece bireylerin kendini sınıflandırma aşamasını değil, buna ek olarak kendisinin oluşturduğu sıralama ile ilgili inançların bir değerlendirmesini de kapsadığını belirtmiştir. Özelliklerden

duygusal yönler esas olarak; gruba dahil oluştaki memnuniyet, gruba bağlılık veya aidiyet duygusunu temsil etmektedir. Değerlendirici kısımlar ise gruba üye olmanın bireye katkıları veya zararları, bireylerin grubun diğer üyelerine karşı ortaya koyduğu olumlu ve olumsuz davranış şekilleri ve kişilerin gruba verdiği önem gibi faktörlerden meydana gelmektedir (Ertaş ve Aktaş, 2017).

1970 yıllarında Henri Tajfel ve John Turner tarafından geliştirilen ve bir sosyal psikoloji kuramı olan sosyal kimlik kuramı, gruba üye olma, grupla yaşananlar ve farklı gruplar arasındaki ilişkiler gibi konuları araştırmaktadır. İnsanların çoğu zaman birey şeklinde değil de bir toplumsal sınıfın üyesi olarak hareket ettiğini savunan kuram sosyal kimlik kuramıdır. Bu sayede bir toplumsal sınıf içinde başkalarının ve kendisinin konumunu açıklaması kolay hale gelmektedir (Baykal, 2018).

Sosyal kimlik kuramı, insanların pozitif bir sosyal kimliğe sahip olma eğiliminde olduğunu savunur. Fakat olumlu bir sosyal kimlik sahibi olmanın katıldığı grubun yapısal özelliklerine ve başka gruplara kıyasla konumuna ve duruşuna göre değişim gösterir (Coşkun, 2005). Kişi katıldığı grubun konumuna göre bir çıkarım yapar. Aidiyet hissettiği veya dahil olduğu gruptan yola çıkarak pozitif ya da negatif sosyal bir kimliğe bürünür (Tajfel, 1982). Kendi grupları için pozitif sosyal kimliği olan kişiler, olumlu konumlarını daha fazla çoğaltma yönelimi içindedirler. Tam aksine negatif bir sosyal kimliği olan kişilerin sosyal kimliklerinin zarar uğramaması adına üyeliklerinin negatif yönlerini ortadan kaldırmak amacıyla daha çok planlı araçsal ve değişik yöntemlere yöneldiği görülmektedir (Coşkun, 2005).

Sosyal kimliğin etkin bir şekilde tüm parametreleriyle ortaya koyulması ve ölçümüne dair tüm konular, sporla birlikte farklı alanlarda meydana gelmiştir. Son yıllarda gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda Avrupa'daki 12-17 yaş arası genç neslin neredeyse %80'inin bir takım sporuna katıldığı ortaya çıkmıştır. Bu gençler aynı zamanda takım sporuna katılarak temel insan gereksinimlerinin birini karşıladıklarını belirtmişlerdir (Baumeister ve Leary, 1995). Bununla beraber sportif faaliyete katılmanın insanlara toplumsal konum kazandırdığını, antrenör ve sporcu arkadaşları olmasının bireye başkalarını anlayabilme yeteneği kattığından sosyal kimliğin spor açısından inceleme altına alınması, sosyal kimliğin modern kıstaslarının psikolojiye uyarlanabilir olması ve yorumlanması için önemli görülmektedir (Turkay, vd., 2018).

2.15.1. Spor ve Kimlik

Sosyal yaşamdan ayrı düşünülduğünde, özellikle de doğal, fiziksel yetenekler ve yapılabileceklerin sınırlı olanı şeklinde algılandığı için spor, kimliklere dair imgeleri sanki doğal varoluşlar olarak yansıtır kimliği sağlamlaştırmaktadır (Sağır, 2013). Bununla birlikte ortak kimlik oluşturabilme de ve beraber hayat sürebilme isteğinin güdülenmesinde sporun oynayabileceği ve önceden ortaya koyduğu rol göz ardı edilemez (Şahin, vd., 2010).

Bugünkü yaşantımızda “küreselleşmenin etkisi” ve tüketim toplumunun getirileri birlikte göz önünde bulundurulduğunda spor, “hayat faaliyet etkinlik alanı” halini almıştır. “Uzmanlık gerektiren bir meslek kolu” (Aktay, 1999) şeklinde değerlendirmeye başlanmıştır. Spor dernekleri, kulüpler, takım taraftarları, spora dair oluşumlar ve yapılar kendi maddi ve manevi değerlerini meydana getirerek, sosyal örgütlenme de önemli bir yer edinmiştir. Bu durum öyle bir hal almıştır ki çoğunlukla oluşum zamanı ile birlikte değerlendirildiğinde bir spor faaliyeti bir şehrin, bir yerleşim yerinin etnik ya da dinsel birleşim kimliğinin göstergesi haline gelebilmektedir. Bu göstergelerin sosyal ağ halini alabilme gibi bir özelliği de vardır. Sosyal ağlara ek olarak kimlik meydana gelirken aynı ve birbirinin tersi olgulara gönderme yaparak yerel ve ulusal beraberlikleri simgelemektedir. Bu simgeler spora dair oyunlarda belirgin gözükerek insanların üzerinde ortaklaşa bir kimlik oluşumu yapmaktadır (Sağır, 2013).

2.15.1.1. Rol Kimlik

Birey ile ilgili açıklamalar ya da birey odaklı kavrayışlar rol kimliklerini yansıtır. Bu bakış açısına göre, birey barındırdığı yapısal rol üzerinden hususi bir toplumsal sınıflandırmaya katılmış kabul edilir ve ona göre kendisine kimlik biçilir. Rol kimlikleri bireyin sosyal statüsünü ortaya çıkardığı role göre biçimlendirerek somut hale getirdiği gibi roller ile kimlik arasında kurulan ilişkiyi düzenler. Bireyin rolü de bu ilişkiler arasında anlamlı hale gelir. Örneğin kardeşin rolü abi ve abla ile, okul müdürünün rolü öğretmen ile olan mesafesi ve yakınlığı etrafında değerli hale gelir (Öztürk, 2007).

Bosanquet (1888) esasen bireyin saflığını hiç değiştirmeden, sosyal kimliğini rol kimlikleri olarak daha küçük kimliklerin geniş açılı birleşimi şeklinde sıfatlandırmıştır. Bu bakış açısının değişikliklere açık, hatta farklılığı göz önüne alan,

demokrasiye uygun toplum anlayışının gelişmesine bağlı olarak meydana gelmiş bir kimlik anlayışı şeklinde yorumlanmaktadır.

İnsanlar farklı olaylar yaşadığında kendilerini nasıl değerlendirdiklerine dair düşündükleri çok yönlü benlik ve kimlik kavramlarını nasıl yönlendirebildikleri yönünde önemli çalışmalar bulunur (Shavelson ve Bolus, 1982). Örneğin; lise son sınıf öğrencisinin okulda öğrenci kimliği, spor salonunda sporcu kimliği ve kendi yaşantısında özel kimliği ile her birine özgü rolü vardır. İnsanın tüm bu koşullara bağlı olarak yaşadığı durumlara yönelik göstereceği davranış şekilleri için roller arasında doğru geçişleri gerçekleştirmesi ve bu geçişleri nasıl organize ettiği yaşamın önemli bir boyutudur (Görgülü, vd., 2018).

Kişinin farklı roller kazanmasının gün içinde gerçekleştirilen faaliyetler aracılığıyla olduğu söylenebilir. Kimlik kişinin yaptığı ve başarılı olduğu sportif aktivitelerden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenebilmektedir. Bununla birlikte bu tarz bir spor kimliği kişinin yaşamının zorunlu bir parçası olduğuna ve ailesinin de bu konudaki konuşmalarının önemli yer tuttuğuna dikkat çekilmektedir (Çetinkaya, 2015).

2.16. Bireysel Kimlik

Bireysel kimlik, kendin olmanın inşasına gönderme de bulunur ve der ki: kimlik benzersiz biri olarak kendimize yönelik kendi duygularımızdır. İlk zamanlarda psikologlar tarafından çalışma alanı haline gelen bireysel kimlik, daha çok sosyologların çalışma alanı haline gelmektedir (Özsöz, 2012).

İnsan toplumsal bir varlık olarak hayatını bu şekilde devam ettirir. Bu yaşantı biçimi çevresinde bulunan zaruri gruplardaki statü ve rolün etkisi altındadır. Bu açıdan tüm insanlar toplumda farklı bir kimliğe bürünüp yaşam şeklini sürdürmektedir. Birey toplumda birçok kimlik yapısını temsil eder. Bunlar bazen siyasi ve etnik olarak gerçekleşirken bazen de sporcu kimliği biçiminde gelişim gösterdiğini belirtmek hatalı olmaz (Yanmış ve Kahraman, 2013).

Spor kavramı, sosyal boyutları olan bir alan olarak karşımıza gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında, spor kavramının sosyal gerçeklikle ilişkili olacak şekilde tanımlanabilir veya ona sembolik manalar yüklenebilir. İşte bu manalar, sporun değerini bireylere taşır. Aynı zamanda kişiye sosyal kimlik biçerek ayrıtsal yakınlık sağlar (Talimciler, 2010).

İngiltere tarihi boyunca spor ve siyaseti değişik amaçlarda kullanmıştır. Diğer birçok İngiliz kuruluşu ve kültüründe olduğu gibi spor gayreti, kişinin sosyal yaşantısında saygın rollerini devam ettirmek amacıyla toplumsallaştırma ve bireylerin sınıflarını ayırma maksadıyla kullanılmıştır. Sporun birey ilişkilerinde anlaşmayı sağlamak için kullanıldığı zamanlarda dahi en tepeyi oluşturan siyaset toplumu sınıflandırmayı amaçlamıştır (Nam, 1997).

2.16.1.1. İlişkisel Kimlik

Bu kimlik çeşidi, bireyin kendine bakışında otorite, farklılık, iş yeterliliği, toplumsal yakınlaşma gibi unsurlar bakımından kendisi dışındakilerle ilişkilerinin belirleyici faktör olduğunu savunan bir kavramdır. İlişkisel kimlikler farklı bireylerin aynı ortamda bulunması halinde kişinin başkalarına göre pozisyon belirlemesi ve hareketlerini de bu doğrultuda gerçekleştirmesidir (Hamzadayı ve Çetinkaya, 2011). İlişkisel kimlik, bireyin başkalarına göre sahip olduğu eş, öğrenci, yönetici, çalışan gibi konumların rol olarak tanımlanmasıdır (Ulağı, 2020).

İlişkisel kimlik literatürü, dört ana aşamada ele alınmaktadır. Bunlardan ilki, kişinin sahip olduğu kimliğin diğerleri açısından nasıl değerlendirildiğidir. İkinci aşama kişinin başkalarıyla olan ilişkileri açısından kendisinde gördüğü kimlik yani kendi gözündeki konumudur. Üçüncüsü, kimliğin başka kimliklerle kurulan ilişkisidir. Yani insanın kendi kimliğini saptamak amacıyla diğer kimliklerle ilişkisini içinde barındırmasıdır. Son aşama ise bir bütün halinde kendisi ile ilişkisidir (Jacobs, 1996).

2.16.1.2. Toplumsal Kimlik

Sosyal bir kurum olarak sporun anlamlandırılabilmesi ve açıklanabilmesinin yolu sporun gerçekleştirildiği toplumun ideolojisini ve maddi-manevi değerlerini anlayabilmekten geçtiği savunulmaktadır. Aksi durumda spora yönelen her çeşit anlama edimi, sporun sosyal hayat ile kurmuş olduğu bağlantı içerisinde gerçekleştirdiği faaliyet ve ilişkilerden ziyade yalnızca görünen sportif etkinlikleri açıklayabilecektir (Talimciler, 2006).

Spor mana, kod, değer ve olağanüstülüklerin tekrardan üretildiği, denendiği, yer aldığı anlamlandırma sisteminin bir unsurudur. Sosyal sınıfların oluşumunda, ulusal kimlik meydana getirilmede, faal, atılgan, güçlü, yılmayan, sağlam bir karakter oluşturmada ve etik değerlerin canlanmasında sporun yok sayılamayacak bir etkisi gözlenmektedir (Erdoğan, 1993).

Bunların yanısıra uluslararası ve profesyonel spor, milletin pozitif ve aktif bir şekilde temsil edilebileceği ilgi çekici bir yol sağlar. Sporda ulusal takımlara ve ulusların gönderdiği bireysel temsilcilerine destek sayesinde içyapıdaki ayrışmalar ve eşitsizlikler görmezden gelinir. Böylelikle ulusal ve toplumsal sorunların tedavi edildiği beraberlik hissi oluşturarak (Şahin, vd., 2010) toplumsal kimliğe katkı sağlamaktadır.

Spor açısından toplumsal kimlik, spora yönelik olayların yaşandığı, bütün çevreyi her açıdan kapsayan geniş bir yapıyı temsil etmektedir. Sonuçta tanımlanan bu yapı kişinin kendi özüne etki eden ve kimliğinin biçimlenmesine faydası olan ve ortaklaşa meydana gelen kimlik biçimi olarak tanımlanabilir. Bununla beraber spor çevresinde yaşanan bütün olayların bu kimliğin oluşumuna doğrudan ve dolaylı etkisi olduğu ortaya çıkmaktadır (Jacobs, 1996).

2.9.3. Sporcu Kimliği

Sporcu kimliği literatürdeki en sade ve basit tabiri ile “bireyin sporcu rolünde tanımlanma derecesi” olarak açıklanmaktadır (Brewer, vd., 1993). Başka bir tanımda ise sporcu kimliği kişinin kendisini sporcu rolleri çerçevesinde tanımlaması ve sınırlarını buna göre belirlemesidir. Bu tanımların dışında sporcu kimliğinin değerine dikkati çeken çalışmalarda sporcu kimliği sağlam olan sporcuların sportif faaliyetlere dahil olmasında, sporcu kimliği zayıf olan kişilere göre daha azimli oldukları ve kendilerini daha pozitif algıladıkları belirtilmektedir (Görgülü, vd., 2018).

Kişilik kuramlarının incelenmesi amaçlanırken kişiliğe insan tipine göre yaklaşıldığında, sporcunun beden ölçüleri ile beden imgesinin şahsın kişiliğine kayda değer oranda etkisi olduğu tespit edilmiştir. Çok önceki zamanlardan beri vücut ölçüleri fazla olan kişilerin, beden ölçüleri kuvvetin göstergesi algılanarak vücut ölçüleri düşük olan bireylere göre farklı kişilik faktörleri barındırdıkları düşünülmektedir (İkizler ve Karagözoğlu, 1997). Ayrıca sporcu kimliğinin 1990’ların başlarına kadar dolaylı ölçme araçları ile incelendiği ifade edilmektedir (Öztürk ve Koca, 2013).

Brewer, vd., (1993) sporcu kimliğini, kendini öz kimliğin bir parçası olarak görme, kendini spordan ayrı düşünmeme, kuvvetli ve imtiyazlı olma şeklinde tanımlamaktadır. Sporcu kimlik algısı ise yaptığı spor çeşidi ile sporcunun kendisini açıklayabilmesi, karşılaştığı sorunlara karşı çözüm yolları üretebilmesi ve karar verme

sürecini etkisi altına alan önemli bir faktördür (Caba ve Pekel, 2017). Sporcu kimliği de farklı yönleri olan kişisel kimliğin bir parçasıdır. Spora dahil olma ve bunun neticesinde çalıştırıcı ya da başka önemli bireylerden alınan dönütler sporcu kimliğinin sağlam temel üzerinde gelişmesini sağlamaktadır (Can ve Kaçay, 2016).

Martin, vd. (1997)'e göre sporcu kimliği bir bütün olarak psikolojik, sosyal ve davranışsal sonuçlar etrafında ele alınması gereken bir sistemdir. Bunun nedeni sporcunun kendisine dair bilgilerin işlenmesine yön veren ve düzenleyen zihinsel yapıya sahip olmasıdır. Bireysel kimlik eşliğinde spor rolünün oluşturulması sporcu kimliğidir. Sporcunun kendisi olmasına etki eden geçmiş yaşantılar, başkalarıyla olan toplumsal ilişkiler ve spor faaliyetlerinin içinde olma gibi farklı sosyal etmenler sayesinde sporcu kimliği var olmaktadır (Işık, 2018).

Spor psikolojisinde “kimlik” terimi yerine sporcu kimliği kavramının kullanımı yaygındır. Sporcu kimliği, başkalarının sporcuya dair biçtiği rolün, sporcunun kendi görüşleri ile hangi seviyede uyum sağladığını gösterir. Başka bir ifade ile bireyler sizi sporcu olarak kabul ediyor ve bu rol üzerinden size saygı gösterip özdeşleştiriyorlar ise siz de kendinizi sporcu şeklinde tanımlarsınız (Işık, 2018). Şöyle ki sporcu kimliği, bireyi sporcu rolü ile beraber değerlendirirken, sportif faaliyetler sayesinde geçerlilik kendi kimliğinin vazgeçilmezi olarak algılanmaktadır (Yanar, vd., 2017).

Sporcu kimliği, sağlam bir kişiliği göstermenin yanında spor yapan bireyler için psikolojik yaralar sağlamaktadır. Fakat bu sağlam oluşumun sporcunun hayatında tek başına merkezi bir konumda olması, sporcu hayatında bazı psikolojik ve fiziksel sorunları beraberinde taşımaktadır (Brewer, vd., 1993). Spora bağlılığın yüksek olması ve yıpratıcı antrenman programı zihinsel ve bedensel açıdan sporcuları risk kategorisine taşıyabilmektedir. Bu riskler genelde, takım içinde veya oyunda yer almama, bazı sakatlık sorunları yaşama ve spor hayatının sona ermesi biçiminde ortaya çıkabilmektedir (Çetinkaya, 2015).

Sporcu kimliği, zihinsel oluşum ve toplumsal rol şeklinde değerlendirilebilir. Bu zihinsel oluşumda sporcu kimliğinin gücü önemli yer tutar. Sporcu kimliğinin sorunlarla baş etme yöntemlerine, davranışlarına ve karar verme süreçlerine etki ettiği bilinen bir gerçektir. Toplumsal rol olarak düşünüldüğünde ise sporcu kimliği; medya, çalıştırıcılar, arkadaşlar, aile ve eğitmenlerden meydana gelen faktörlerden de etkilenmektedir (Öztürk ve Koca, 2013).

Erkek otoritenin baskın olduğu bir aile yapısının olması nedeniyle cinsiyetçi bakış açısı spor branşlarında da sporcu kimliğine etkisi olan bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişinin yaptığı spor branşı kişisel özelliklerin ve karakterin aşama kaydetmesinde önemli yer tutar. Tüm bu etmenlerin birleşiminde bireyin kimliği ve sporcu kimliğini görebiliriz. Spor aracılığıyla sporun içinde yer alarak daha baskın olan nitelik, kalıntıları, maddi ve manevi söylemleri kişinin yaşantısı biçiminde göz önüne çıkmaktadır (Aitchison, 2007).

Elde edilen başarılar gerçekleştirilen sporun, etrafındaki bireylerin ve aynı takımda bulunan kişilerin destekçi olması spora olan bağlılığın artmasını sağlayarak sporcu kimliğinin oluşumunda faal bir rol üstlenir. Kuvvetli sosyal ilişkiler bütünü ve olumlu yöndeki sporculuk hayatın da sporcunun kimlik elde etmesinde etkili olduğu savunulmaktadır. Çevresindeki bireylerin kişiyi sporcu kimliği ile benimsemesi, bu rolde olan sporcunun pozitif yönde performans değişikliği yaşamasına ve kişilik yapısının olumlu etkilenmesine katkı sağlamaktadır (Kaya, vd., 2018).

Sporcuların kimlik algısı ve spor performansları artıkça sporcunun kişilik ve karakter gelişimi ile birlikte kendine güvenleri de artacaktır. Sporcunun başarıyı edebilmesi için sporda gerekli olan fiziksel ve psikolojik kabiliyetin yanı sıra sportif özgüvenin de düşmemesini sağlamak gerekmektedir (Yanar, vd., 2017).

Yapılan araştırmalar, sağlam sporcu kimliğinin güçlü öz kimlik, daha çok sosyallik, fazla özgüven ve daha çok olumlu spor tecrübesi ile artı yönde bağlantılı olduğu sonucuna varmıştır (Brewer, vd., 1993). Ayrıca sporcu kimliğinin çok fazla olmamakla birlikte yeterli seviyede olması sporcunun psikolojik durumuna pozitif yönde fayda sunacaktır. Sporu aşırı oranda yaşam merkezine koyan kişilerin gereğinden fazla spor yapma, orantısız beslenme, sakatlık yaşama ve buna rağmen spor yapma sürekliliği gibi fiziksel ve duygusal problemlerle karşılaşacağı belirtilmektedir (Saraç ve Toprak, 2017).

2.17. Literatür Taraması

Alanyazın incelendiğinde spor yaralanması, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği konularının birlikte incelendiği herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Ek olarak özellikle çok alanlı kararlılık durumuna ilişkin oldukça sınırlı çalışmalar olduğu gözlemlenmektedir. Literatür incelendiğinde mevcut çalışma konusu ile benzer ya da farklılık gösteren çalışmalara ulaşılmıştır.

Brewer (1993) kimliğin kısıtlanması ve sporcu kimlik ile üniversite sporlarına katılım arasındaki ilişkiyi araştırmak için 502 üniversite sporcusuna uyguladığı çalışmada, kimliğin kısıtlanması ve sporcu kimliğinin spora katılımı artırdığını, üniversiteler arası öğrenci-sporcuların, alternatif kimlikleri keşfetmeden "sporcusu" rolünü üstlenebileceğini, erkeklerin sporcu olmayan kadınlardan sporcu kimliklerinin belirgin şekilde yüksek gözlemlendiğini belirlemişlerdir.

Lavalley ve Flint (1996) spor yaralanmalarında stres, rekabet kaygısı, ruh hali ve sosyal desteğin rolünü incelemek için yaptıkları makalede, sosyal desteğin yüksek olması kaygı ve stresi azaltacağından, yaralanma oranı üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olabileceğini savunmuşlardır. İlaveten rekabet gücü yüksek olan sporcuların sürekli kaygı, öfke, düşmanlık ve olumsuz ruh hali gibi davranışlar sergilediklerini tespit etmişlerdir.

Short vd. (2004) temas sporları ile ilgilenen 434 sporcu üzerinde yaptığı çalışmada, daha önce spor yaralanması yaşayan kadınların yeniden yaralanma kaygılarının erkeklerden yüksek olmasının yanında böyle bir durumla karşılaştıklarında engel olmaya yönelik güçlü bir tepki ortaya koyamayacakları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca katılımcıların farklı sosyalleşme davranışları göstermeleri yaralanma risk algısı ve genel olarak yaralanmaya karşı tutum ve tepkilerden kaynaklı olabileceğini belirtmişlerdir.

Tasiemski vd. (2004) omurilik yaralanması yaşayan bireylerin sporcu kimlik düzeyleri ve spora katılımlarını incelediği çalışmada, omurilik yaralanması yaşayan kişilerin sporcu kimlikleri sağlıklı veya fiziksel engelli bireylere kıyasla daha düşük olduğu, profesyonel anlamda kadınlara nazaran erkeklerde, sporcu statüleri yüksek olanların sporcu kimliklerinin daha fazla ön plana çıktığı ve benlik kavramlarının gelişmesine yol açtığını ifade etmişlerdir.

Lamont-Mills ve Christensen (2006) sporcu kimliği ile spora katılımın üç seviyesi (elit, eğlence, katılımsız) arasındaki ilişkiyi incelemek için yaptıkları çalışmada, sporun sadece sporcular için önem arz ettiğinin düşünülmesi, spor yeteneği kısıtlı olanlar üzerinde oynayacağı rolün gözardı edilmesine yol açtığı, kendilerini başlı başına sporcu olarak görmemekle birlikte, spora katılımın rekreasyonel spor katılımcılarının benlik algıları üzerinde hala etkili olabileceğini ileri sürmektedirler. Bu nedenle, katılıma yönelik tehditler, hem elit sporcular hem de eğlence amaçlı spor

katılımcıları için benzer olumsuz sonuçlar doğurabileceği görüşüne dikkat çekmişlerdir.

Skoric (2008) 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Zagreb Üniversitesi Kinesiyoloji Fakültesinde spor ekonomisi ve yönetimi dersi alan 4.sınıf öğrenciler ile spor yöneticileri arasındaki karakteristik özelliklerin karşılaştırıldığı çalışmada, öğrencilerin iş verimliliğinden sonra en önemli özelliklerinin beceriklilik ve kararlılık olduğu belirlenirken, spor yöneticilerinin ise kararlılık özelliklerinin birinci sırada yer aldığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu konuyla ilgili erkek ve kadınların görüşleri arasında ayırt edici bir farkın olmadığı ortaya çıkan diğer bir sonuçtur.

Mankad vd. (2009) takım sporu yapanların sakatlanma sebebinin altında yatan duygusal iklimi tanımlamak için nitel, keşfedici bir yaklaşım benimsediği çalışmasında, antrenman ve/veya müsabakalarda meydana gelen sportif yaralanma sonucu sporcuların iyileşme sürecinde, sporcu kimliklerinden yoksun kalma, bir daha oynayamama, yeniden sakatlanma gibi önemli duygusal travmalar yaşadıklarını ve bu travmalar nedeniyle depresifleşme ve kaygı düzeylerinin arttığını tespit etmişlerdir.

Çetinkaya (2010) sporcu öğrenci kimliği oluşumunda etkili olan faktörleri incelediği yüksek lisans tezinde, takım sporuyla uğraşanların sporcu kimliği, bireysel sporla uğraşanların ise öğrenci kimliğinin baskın olduğu, yaşları azaldıkça sporcu-öğrenci kimliklerinin daha fazla göze çarptığı ve aile desteği aldıklarını saptamışlardır. Ayrıca yapısal eşitlik modeli kullanılarak hipotez modeline göre test edildiğinde ise ailesel etkenlerin tesiri artıkça sporcu-öğrenci kimliğinin güçleneceğini ortaya koymuşlardır.

Kruger (2010) 106 kadın hokey sporcusunun olumlu veya olumsuz başarı ortaya koymasında psikolojik becerilerin önemini saptamak maksadı ile gerçekleştirdiği çalışmada, oyuncuların bir müsabakadan önce kendilerini psikolojik olarak en iyi şekilde hazırlama yeteneklerine ilişkin algıları, hedef belirleme, kendine güven ve kararlılık becerilerinin yüksek ve düşük olmasına göre şekillendiği ve belli bir oranda spor deneyimi olanların psikolojik becerilerinin ön plana çıktığını tespit etmişlerdir.

Özder (2010) “Dünya askeri pentatlon şampiyonasına katılan erkek sporcuların yaşadıkları sakatlıklar ve sakatlığa bağlı kaygı düzeylerinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, pentatlon sporcularının yaralandıkları takdirde en fazla yeteneklerini kaybetme kaygısı taşıdıkları, bunun yanında yeniden yaralanma kaygılarının da göz

ardı edilemeyecek seviyede olduğunu tespit ederek yaralanma şiddeti ve sıklığı kaygının ön plana çıkmasında önemli bir faktör teşkil ettiğini saptamışlardır.

Eloff ve vd. (2011) sporcuların cinsiyetlerine göre hangi psikolojik becerilere ne kadar ihtiyaçları olduğunu belirlemek için 10 Güney Afrikalı 197 hokey sporcusu üzerinde yaptıkları çalışmada, Ottawa Mental Beceriler Değerlendirme Anketi-3'ü kullanmışlar ve elde ettikleri değerler incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre kararlılık tutumları arasında herhangi bir anlamlı fark olmazken kendine güven becerisinin en yüksek puan değerlerine sahip olduğunu gözlemlemişlerdir.

Proios vd. (2012) 181'i farklı spor branşı ile uğraşan, 124'ü serbest zaman etkinliklerine katılan, 25'i fiziksel aktiviteye katılmayan toplamda 333 beden eğitimi öğrencisine yönelik yaptığı araştırmada, katılımcıların sporcu kimliğinden yüksek puan elde ettiği, sporcu rollerinde cinsiyete göre farka ulaşamadığı, sınıf ve fiziksel aktivitelere katılım düzeyinin bu öğrenci popülasyonunda sporcu kimliğinin şekillenmesi üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu saptamışlardır.

Tomalski (2013) "Kolej sporcularında başa çıkma ve spor yaralanmaları arasındaki ilişki" başlıklı yüksek lisans tezinde; spor yaralanma kaygısı ile farklı başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiyi belirleyerek sporcuların spor yaralanma kaygısı ile nasıl başa çıkacaklarını ortaya koyarak başa çıkma stratejileri ile spor yaralanma kaygısı arasında anlamlı ters ilişkiler tespit etmiştir. İlave olarak bayanların spor yaralanması kaygılarının erkeklerden yüksek olduğunu saptamıştır.

Cabrita (2014) sporcularda gelecekteki kariyer seçim sürecini araştırmak için sporcu kimlik, kariyer karar verme öz-yeterliği, gelecek zaman tutumu, cinsiyet ve yaş arasındaki ilişkiyi tespit etmeye çalıştığı makalede, daha yüksek sporcu kimliğine sahip sporcuların kariyer kararı verme öz-yeterliliği ve geleceğe ilişkin sahip oldukları iyimserliğin aynı oranda yüksek algılandığını saptamışlardır. Ayrıca daha yüksek sporcu kimliği taşıyan sporcuların gelecekte sporla ilgili bir meslek seçmeye yönelik niyetlerinin ağır bastığını gözlemlemişlerdir.

Çakır (2015) "Ortaokul öğretmenlerinin çocuk cinsel istismarı hakkındaki tutumları ve kararlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, cinsel istismar tutumları ile kararlılık tutumları arasında değişkenlere göre olumlu, olumsuz ve nötr ilişkilerin ortaya çıkmasının yanında çocuğa karşı meydana gelen cinsel istismarın ilgililere aktarılması sürecinde öğretmenlerin kararlı bir duruş

sergilemesi ileriye yönelik karşılaşılabilecek problemlere engel olmak açısından önem arz ettiği şeklinde yorumlamışlardır.

Çetinkaya (2015) “Takım sporlarında sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven ilişkisi” adlı doktora tezinde, katılımcıların sporcu kimlikleri ile sürekli sportif kendine güven duyguları arasında pozitif bir ilişkinin olması, kendilerini sporcu olarak benimseme duyguları artıkça sportif anlamda özgüven kazandıkları şeklinde yorumlanabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca hentbol oynayanların voleybolculara göre sporcu kimlik düzeylerinin anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu gözlemlemişlerdir.

Kırgil (2015) Malatya ilinde 150 beden eğitimi öğretmeni ile 161 diğer branş öğretmenlerinin karar verme ve atılganlık düzeylerini farklı değişkenlere göre incelediği yüksek lisans tezinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleği seçme nedenleri, maddi sıkıntı yaşama durumları ve öğrencilerden memnun olma seviyeleri ile karar verme stilleri arasında anlamlı farklılıkların tespit edilmesine rağmen, iş doyumları, meslektaşları ile ilişkileri, görev yaptıkları okulların sosyo-ekonomik durumu, görev yaptıkları okul türü, eğitim düzeyi, mesleki kıdem düzeyi, medeni durum, yaş grupları, cinsiyet değişkenleri açısından herhangi bir anlamlı farklılaşmanın belirlenemediğini ortaya koymuşlardır. Ayrıca öğretmenlerin karar verme ve atılganlık düzeyleri üzerinde demografik özelliklerin belirleyici bir rolü olmadığı çıkan diğer bir sonuç olarak ele alınmıştır.

Can ve Kaçay (2016) voleybol, basketbol, futbol, tekvando, badminton, tenis sporları ile ilgilenen 156 sporcunun sporcu kimlik algısı ile cesaret ve özgüven duyguları arasındaki ilişkileri ele aldıkları makalenin sonucunda güçlü bir pozitif ilişkinin ortaya çıkmasının aktif spor yaşantısına yönelik gelişen sporcu kimliğinin, cesaret ve özgüven duygularını beraberinde getirmesinden kaynaklandığını ifade etmişlerdir. İlaveten katılımcıların sporcu kimliğinin spor dalı, spor yılı, yaş, cinsiyet gibi değişkenlerden etkilenmediğini tespit etmişlerdir.

Frost ve Hansson (2017) “Sporcularda hareket korkusu ve yaralanma endişesi” adlı çalışmalarında, 18-30 yaşları arasında aktif sporla ilgilenen bireyleri tercih ederek, bunlar içerisinde temas sporu yapanların temas içermeyen sporları yapanlara göre spor yaralanma kaygılarının daha yüksek olduğunu, kadın sporcuların puan değerlerinin ise erkeklerden yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Kalkan (2017) “Serbest zaman etkinlikleri kapsamında bireylerin sosyal

ilişkilerinde kararlılık ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi: “Oryantring örneği” adlı yüksek lisans tezinde, doğa sporları aracılığıyla düzenlenen serbest zaman etkinlikleri, fertlerin toplumda yer edinmesi ve bütünleşmesindeki en önemli faktörün kendi tercihleri doğrultusunda aldıkları kararların isabeti neticesinde gerçekleştiğini belirterek sürekli değişime uğrayan sosyal çevrenin yaşam biçimlerini etkilemesinin bu duruma katkı sunduğunu dile getirmişlerdir.

Kıloğlu (2017) “Türkiye olimpiik hazırlık merkezlerine (TOHM) devam eden sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi” adlı çalışmada TOHM sporcularının karar verme öz saygı puanlarının yüksek olduğu, karar verme stilleri alt boyutlarından dikkatli karar verme stilini ön plana çıkardıkları, bunu kaçınan, panik ve erteleyici karar verme stilleri alt boyutlarının takip ettiği, kadın TOHM sporcularının erkekler ile karşılaştırıldığında öz saygılarının daha yüksek olduğu ve dikkatli karar verme stili alt boyutunda kadın TOHM sporcular, kaçınan karar verme stili alt boyutunda ise erkek TOHM sporcuların baskın çıktığını gözlemlemişlerdir.

Özdemir (2017) Gençlik Hizmetleri ve Spor kurumlarında il-ilçe müdürü olarak çalışanların bireysel yönetim stratejileri, yönetsel stratejiler ve karar verme stillerini belirlemek amacıyla yaptığı doktora tezinde, beden eğitimi ve spor alanından mezun olan müdürlerin bireysel strateji, yönetsel strateji ve karar verme stilleri diğer alanlardan daha etkili olması beklenirken benzerlik göstermesi spor alanlarında bireysel, yönetsel ve karar verme stillerinin gelişimi ile ilgili müfredat güncellemesinin yapılması gibi çözüm önerisi teklifinde bulunmuşlardır. Ek olarak katılımcıların karar verme stilini bilmesi karar verme anında daha isabetli çıkış yollarını tercih etmelerine neden olabileceğini ifade etmişlerdir.

Saraç ve Toprak (2017) özel yetenek sınavı aracılığıyla beden eğitimi ve spor öğretmenliği ile antrenörlük eğitimi bölümlerine başvuran yaşları 18-27 arasında olan 166 öğrenciye yönelik gerçekleştirdikleri makalede, erkek sporcuların lezbiyen ve geylere yönelik tutumları arasında negatif anlamlı yönde bir ilişkinin ortaya çıktığı, güçlü sporcu kimliğine sahip erkeklerin lezbiyen ve geylere yönelik bakış açılarının olumsuz yönde cereyan ettiğini saptamışlardır.

Yanar vd. (2017) Türkiye şampiyonalarına 2016-2017 eğitim yılında katılan 124 tenis ve 86 badminton sporcusunun sporcu kimlikleri ve başarı motivasyonlarını inceledikleri makalede, tenis sporcularının sporcu kimlikleri daha yüksek iken,

badminton sporcularının ise başarı konusunda kendilerini daha motive hissettikleri, cinsiyete göre sporcu kimlik rolleri açısından farkın oluşmadığı ve sporcu kimlikleri artıkça başarı motivasyonlarının artış gösterdiğini belirtmişlerdir.

Fathirezaie vd. (2018) 2011-2015 yılları arasında uluslararası müsabakalara katılan İranlı elit voleybol ve futbolcular ile herhangi bir uluslararası deneyimi olmayan voleybol ve futbolcuların zihinsel becerilerini incelemek ve karşılaştırmak için yaptıkları çalışmada, kararlılık yönünden sporcular arasında kayda değer ve ayırt edici bir sonuca ulaşılmazken, elit futbolcuların elit olmayan futbol ve voleybolculara göre daha fazla öz güvene sahip olduğu, fakat elit olmayan voleybolcuların korku ve stres duyguları ağır basarken elit voleybolcularda ise daha düşük oranlar elde edildiğini belirlemişlerdir.

Gökurna (2018) “Sporcu kimliğine sahip lise öğrencilerinde akran ilişkileri ve akran zorbalığının incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, lise öğrencilerinden hem okul takımında hem de kulüpte oynayanların sporcu kimlikleri sadece okul takımında oynayanlardan belirgin farklılık göstererek yüksek olduğunu saptamışlardır. Ayrıca sporcu kimlikleri ile akran ilişkileri arasında pozitif anlamlı orta düzeyde ilişki belirleyerek sporcu kimlik rolleri yükseldikçe kendi yaş grubuyla olan ilişkilerinin artabileceği şeklinde yorumlamışlardır.

Görgülü vd. (2018) aktif olarak spor yapan 244 üniversite öğrencisine yönelik gerçekleştirdikleri makalede, erkek sporcuların sporcu kimlik rollerinin tüm alt boyutlar ve toplam puanda kadın sporculardan daha yüksek olduğu, sporcuların prososyal ve antisosyal davranışları ile sporcu kimlikleri arasında pozitif anlamlı zayıf yönlü bir ilişkinin meydana geldiği, takım sporu yapanların takım ruhu anlayışından dolayı güçlü sporcu kimliğini daha belirgin yaşadıklarını gözlemlemişlerdir.

Kaya vd. (2018) Sakarya Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 400 öğrenci üzerinde gerçekleştirdikleri makalede, öğrencilerin 386’sı güçlü, 14’ ü zayıf sporcu kimliğine sahip olduğu, sporcu kimlikleri güçlü olan öğrencilerin performans kaçınma düzeylerinin aynı oranda yüksek olduğu ve sporcu kimliği toplam puanları ile başarı yönelimleri alt boyutları arasında pozitif anlamlı düşük düzeyde ilişki meydana geldiğini gözlemlemişlerdir.

Namlı ve Tekkurşun Demir (2018) bireysel ve takım sporcularının sporcu kimlik düzeylerini tespiti etmek amacıyla 272’si bireysel, 173’ü takım sporu yapan, spor

bilimleri öğrencileri ile yaptıkları araştırmada, erkeklerin sporcu kimlik rollerinin kadınlardan daha yüksek olduğu, sporcuların yaşları artıkça sosyal ortamlarda kendilerini sporcu hissetme duygularının artış gösterdiği ve beden eğitimi bölümündeki öğrencilerin de spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümlerine göre sosyal çevrelerinde sporculuk yönünden baskın olduklarını ortaya koymuşlardır.

Rohallah vd. (2018) spor yaralanma kaygı ölçeğinin Farsça versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğini yaptıkları çalışmada, yapı geçerliğini değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi kullanmışlardır. İç tutarlılığı Cronbach's alpha katsayısı ile belirlemişlerdir. Zamansal güvenirliliği incelemek için sınıflar arası korelasyon katsayısı da kullanılmış olup, Spor Yaralanmaları Kaygı Ölçeği'nin Farsça versiyonunun 28 maddeden oluştuğu ve sporcuların spor yaralanma kaygısının türünü ve miktarını değerlendirmek için güvenilir ve geçerli bir araç olarak önerilebileceğini ifade etmişlerdir.

Turan (2018) “Erkek sporcularda sporcu kimliğinin çelişik duygulu cinsiyetçilik ile ilişkisinin incelenmesi” adlı doktora tezinde, nitel ve nicel desenlerin birlikte kullanıldığı karma araştırma yöntemine başvurmuştur. Bu kapsamda nicel bölümde güreş, kick boks ve futboldan oluşan toplamda 376 sporcu, nitel bölümde 15 erkek sporcu yer almıştır. Yapılan analizler sonucunda erkek sporcuların sporcu kimliklerinin güçlü düzeyde olduğu ve hem nitel hem nicel çalışmanın ortak sonucu olarak spor branşlarında cinsiyetçi tutumların ön plana çıktığını belirtmiştir.

Akgül (2019) “Judo antrenörlerinin kararlılık düzeyleri ve algılanan liderlik tarzlarının incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, judo antrenörlerinin kararlılıklarının yüksek seviyede olduğu, medeni hal, antrenörlük kademesi, milli takım antrenörlük durumlarına göre kararlılık seviyeleri arasında anlamlı fark tespit edilirken, cinsiyet, eğitim durumu, yaş, meslekteki hizmet yılı, meslek hayatı boyunca antrenörlük yapılan sporcu sayısı, günlük çalışma saati, görevlendirme şekli, aylık gelir düzeyi ve antrenör belgesi alma yeri durumlarına göre farklılık oluşmadığını belirtmişlerdir.

Correia ve Rasoda (2019) sporcuların cinsiyet ve yaptıkları branşa göre spor yaralanma kaygılarını ortaya koymak için 17-47 yaşları arasında 601 Portekizli sporcu üzerinde yapısal eşitlik modellemesi kullanarak yaptıkları araştırmada, kadınların ve bireysel sporla uğraşanların spor yaralanma kaygı düzeylerinin genel anlamda daha

yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Kayhan vd. (2019) çeşitli spor dalları ile ilgilenen 210 kadın sporcuya yönelik spor yaralanması kaygı düzeylerini ölçmek için yaptıkları çalışmada, kadınların yaş, eğitim seviyesi, spor düzeyi ve ameliyat olma durumuna göre anlamlı farklılığa ulaşamazken, spor yapma durumunda zayıf algılanma, spor dalı değişkeninde ise yetenek kaybı alt boyutunda farklılık olduğunu ifade etmişlerdir. Yine kadınların 21-22 yaşlarında ve eğitim seviyeleri artıkça spor yaralanma kaygılarında artış meydana geldiğini vurgulamışlardır.

Tanyeri (2019) farklı spor branşı ile ilgilenen sporcuların yaralanma kaygı düzeylerini belirlemek için 147 sporcu üzerinde yaptığı araştırma makalesinde, cinsiyete göre spor yaralanması kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu ancak bireysel ve takım sporu yapanlar ve kol veya bacak ameliyatı geçirenler ile geçirmeyenler arasında farklılaşma olmadığını gözlemlemiştir.

Yalçinkaya (2020) “Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spor yaralanmalarındaki kaygı düzeylerinin incelenmesi” adlı çalışmada kadınların acı çekmekten dolayı duydukları spor yaralanma kaygısının erkeklerden yüksek olduğunu belirlemenin yanında bölüm değişkenine göre fark olmamasına rağmen antrenörlük bölümü öğrencilerinin puan değerlerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Ekin ve Bülbül (2020) 17 yaş altı badminton müsabakalarına katılan 145 sporcu üzerinde yapmış oldukları çalışmada erkeklerin zayıf algılanma ve sosyal desteği kaybetme düşüncesinden kaynaklı spor yaralanma kaygılarının kadınlardan yüksek olduğunu tespit etmelerinin yanında badminton sporuna daha fazla zaman ayıranların yaralanma kaygılarının da ön plana çıktığını belirlemişlerdir.

Arıkan ve Çimen (2020)’ in spor özel yetenek sınavlarına başvuran 321 üniversite adayı öğrencinin spor yaralanması kaygı seviyelerini inceledikleri araştırmada, yeteneğini kaybetmekten duyulan kaygının haftalık spor yapma süresi daha az olan öğrencilerde spor yaralanma kaygısının daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Ayrıca takım sporu yapanların sosyal desteği kaybetme kaygılarının takım ruhunu aşırı benimsediklerinden kaynaklı oluşabileceği şeklinde yorumlamışlardır.

Ünver vd. (2020) farklı üniversitelerde öğrenim gören ve 8 farklı spor dalında üniversite takımlarında müsabakalara katılan 791 sporcunun yaralanmaktan

duydıkları kaygı seviyelerini belirlemek amacıyla yaptıkları makalede, acı çekme ve yeniden yaralanma kaygısının kadınlarda daha yüksek olduğunu, spor branşları arasında alt boyutlara göre değişiklik gösteren farklılıkların olduğunu ortaya koyarak branşların ve cinsiyetin sporcuların yaralanma kaygılarını etkileyebileceği görüşünü savunmuşlardır.

Karayol ve Eroğlu (2020) “Takım ve bireysel sporlarla ilgilenen sporcuların spor yaralanması kaygı durumlarının incelenmesi” başlıklı çalışmalarında, spor yöneticiliği bölümünde öğrenim görenlerin sosyal desteği kaybetmekten dolayı spor yaralanma kaygıları beden eğitimi bölümündekilere göre daha yüksek olduğu, acı çekme ve yeniden yaralanmaktan çekinen takım sporcularının yaralanma kaygıları bireysel sporla uğraşanlara göre yüksek düzeyde gözlemlendiğini vurgulamışlardır.

Namlı ve Buzdağı (2020) yaşları 17-26 aralığında 154 aktif sporcu üzerinde spor yaralanma kaygı düzeylerini incelemek için yaptıkları araştırmada, sporcuların yaşları arttıkça yeniden yaralanmaktan duydukları kaygının yükseldiği, spordan uzak kalma süreleri azaldıkça hayal kırıklığına uğratma ve sosyal desteği kaybetme kaygılarının arttığı, sporcuların en fazla sosyal desteği kaybetme ve zayıf algılanma kaygısı taşıdıklarından dolayı spor yaralanması yaşamaktan endişe duyduklarını ortaya koymuşlardır.

Yalçınkaya vd. (2020) üniversitelerde beden eğitimi ve spor bölümünde eğitim gören 89 kadın 72 erkek toplam 191 kişi üzerinde cinsiyet, yaş, öğrenim gördükleri bölüm değişkenlerine göre spor yaralanması kaygı durumlarını değerlendirmek için ortaya koydukları makalede, acı çekme alt boyutunda kadınların puan değerlerinin erkeklerden yüksek olduğu, 18-24 yaş aralığındaki öğrencilerin hayal kırıklığına uğratma kaygılarının 25-34 yaş aralığındakilere göre yüksek olduğu, bölümlere açısından ise herhangi bir farkın oluşmadığını gözlemlemişlerdir.

Budak vd. (2020) Konya ilinde Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı U21 ligi, elit ligi ve gelişim liglerinde oynayıp sakatlığı devam eden veya geçmişte sakatlık yaşayan sporculara yönelik yaptıkları çalışmada, 20 yaş ve üzeri spor yapanların zayıf algılanma kaygıları ön planda olduğu, 9 yıl ve üzerinde sporla uğraşanların 3 ile 6 yıldır sporun içinde olanlara göre yeniden yaralanma kaygılarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Miçooğulları (2020) sporda başarı elde etmek için gerekli olan kendine güven,

hedef belirleme ve kararlılık becerilerini Türk sporcu popölasyonu üzerinde uygulamak ve sonuçları Çekya ülkesi sporcuları ile karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirdiği makalede, Türk sporcuların her 3 beceri içinde Çekya sporcularından yüksek puanlara sahip olduğu, sporcular arasında kendine güven, hedef belirleme ve kararlılık becerileri açısından cinsiyet ve spor türüne göre anlamlı farkın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Tunçkol ve Gündoğan (2020) Avrasya, Başkent, Hacettepe ve Hitit Üniversitesi spor bilimleri fakültesinde eğitim gören 400 öğrenciye çok alanlı kararlılık ölçeği uygulanmıştır. Buna göre, erkeklerin genel anlamdaki kararlılık düzeylerinin kadınlardan yüksek olduğu, Hitit ve Hacettepe'deki öğrencilerin Avrasya üniversitesindekilere, akademik başarı ortalamaları yüksek olanların düşük olanlara göre sosyal ilişki seçiminde daha kararlı tavır sergileyerek kendilerine kolaylık sağladıklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca hem bir işte çalışıp hem de okuyanların sadece okuyanlara göre sosyal ilişki seçiminde kolay ve kesin kararlılık puanlarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

Doğaner vd. (2020) Ankara ilinde 19 farklı spor kulübünde oynayan 377 sporcu üzerinde yaptıkları makalede, kadın sporcuların erkeklere oranla performans ve yaralanma kaygılarının daha fazla olduğu, antrenman süresi ile 18 yaş ve üstünde kategorize olanların sporcu kimlik ve öz yeterlik algıları daha yüksek olduğu, fiziksel aktivitenin güçlü sporcu kimliğini tetiklediği, sporcu kimlik algısı yükseldikçe performans ve yaralanma kaygılarının artış gösterebileceğini belirtmişlerdir.

3. YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın modeli, çalışma gurubu, veri toplama araçları, veri toplama tekniği ve verilerin analizi belirtilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spor yaralanma kaygısı ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişkiyi konu edindiği, tarama modelinde ilişkisel taramaya yönelik bir araştırmadır. Bu çalışma ile ‘spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlik algısı’ yönünden araştırmalarının amaç, kapsam ve metot olarak analizi hesaplanmaya uğraşıldığından, ilişkisel tarama modeli uygulanmasının doğru olacağı düşünülmüştür. Bu hedefle tarama modelleri, önceden veya halihazırda günümüzde sürekliliğini sürdüren, bir hususu içinde bulunduğu şekli ile tasvir etmeyi sağlayan ve çalışmalarla özdeşleşen bir modeldir (Karasar, 1999). Model, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin, spor yaralanma kaygı düzeyi ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlik algısı ele alındığı çalışmanın, ilk aşamasında spor yaralanması, kaygı, kararlılık, sporcu kimliğine yönelik alanyazın taraması yapılarak içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizin hedefi, çalışmanın bulgularına geçmeden önce bu konuların birbirleriyle olan bağlantılarının neler olduğu, öncesinde yapılmış olan benzer çalışmalar gösterilerek eksik kalan tarafların fark edilmesi sağlanarak tamamen özgün bir çalışma olarak değerlendirilmesini sağlamaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları;

- ✓ Çalışma Samsun ili Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlı tutulmuştur.
- ✓ Mevcut çalışma öğrencilerin spor yaranma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlik düzeylerini ölçmekle sınırlı tutulmuştur.
- ✓ Çalışma ulaşılabilen anketörlerin verileri ile sınırlıdır.

Araştırmanın Hipotezi;

- ✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri ile çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

- ✓ Öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri ile sporcu kimlik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri ile sporcu kimlik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği düzeyleri arasında sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği düzeyleri arasında bölüme göre anlamlı farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği düzeyleri arasında gelir durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği düzeyleri arasında aktif spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği düzeyleri arasında spor yapma türüne göre anlamlı farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği düzeyleri arasında spor yapma süresine göre anlamlı farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği düzeyleri arasında spor yapma amacına göre anlamlı farklılık var mıdır?

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma, Samsun ilinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklem miktarı açısından birçok uygulanabilir normlar mevcuttur. Fakat alanda ilk defa yapılması nedeniyle örneklem yeterliliği için seçim kriteri (minimum 20 kat) dikkate alınarak kullanılan ölçeklerde bulunan [Spor Yaralanması Kaygı ölçeği (19), Çok Alanlı Kararlılık ölçeği (20), Sporcu Kimliği ölçeği (7)] madde sayılarından çok daha fazlasını göz önünde bulundurarak Yaşar Doğu spor bilimleri fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 334 kadın, 641 erkek olmak üzere toplam 975 birey

oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında kişisel veri toplama aracı Demografik Form (EK-I) ile Caz vd., (2018) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması gerçekleştirilen “Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (EK-II), Sarı (2010) aracılığıyla geçerlilik ve güvenilirlik çalışması gerçekleştirilen “Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği” (EK-II) ve Öztürk ve Koca (2013) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması gerçekleştirilen “Sporcu Kimliği Ölçeği (EK-III) kullanılmıştır. 2020-2021 eğitim yılı bahar döneminde veri toplama işlemi, pandemi dolayısıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerine Google Form aracılığıyla uygulanmıştır.

3.4. Kişisel Bilgi Formu

Alanyazın doğrultusunda hazırlanan üniversite öğrencilerinin Sosyo-Demografik ve spor niteliklerini kapsayan 8 sorudan (cinsiyet, sınıf, bölüm, gelir durumu, spor yapma durumu, spor yapma türü, spor yapma süresi, spor yapma amacı) meydana gelmektedir.

3.4.1. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ)

Araştırmaya bakan yönüyle anket formu düzenlenirken, öncesinde bu konu hakkında tamamlanan araştırmalara göz atılmış ve alanyazın incelemesi bitirilmiştir. Yararlanılan ölçek, 2016 yılında Rex ve Metzler (2016) aracılığıyla geliştirilen 21 maddelik “Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği”’nden, Caz ve Kayhan ve Bardakçı (2019) tarafından uyarlanan 19 maddelik ölçektir. Bunlardan ilki 3 ifadeden (10,14,21) oluşan yeteneğini kaybetme kaygısı (YKK), ikincisi 3 ifadeden (5,8,13) oluşan zayıf algılanma kaygısı (ZAK), üçüncüsü 3 ifadeden (11,16,20) oluşan acı çekme kaygısı (AÇK), dördüncüsü 3 ifadeden (6,18,19) oluşan hayal kırıklığına uğratma kaygısı (HKUK), beşincisi 3 ifadeden (1,3,7) oluşan sosyal desteği kaybetme kaygısı (SDKK), altıncısı 4 ifadeden (4,9,12,17) oluşan yeniden yaralanma kaygısı (YYK) alt boyutlarıdır. Değerlendirmede 5’li sıralama ölçeği kullanılmıştır. Anket soruları “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Karasızım”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevaplandırılmıştır. Değerlendirmeler “1” ile “5” arasında yapılmıştır. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği’nden alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan ise 95’dir. Bu çalışmada spor yaralanması kaygı ölçeğinin cronbach’s alfa güvenirlik katsayısı .87 olarak bulunmuştur.

Araştırmada spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin spor yaralanma kaygısı ölçek maddelerini değerlendirirken verdikleri yanıtların iç tutarlılığını incelemek için güvenirlik katsayıları (cronbach alpha) analiz edilmiştir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği	0,896	Yüksek Düzeyde Güvenilir
YKK	0,794	Orta Düzeyde Güvenilir
ZAK	0,792	Orta Düzeyde Güvenilir
ACK	0,815	Yüksek Düzeyde Güvenilir
HKUK	0,883	Yüksek Düzeyde Güvenilir
SDKK	0,881	Yüksek Düzeyde Güvenilir
YYK	0,749	Orta Düzeyde Güvenilir

3.4.2. Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği (ÇAKÖ)

Orjinali Haraburda (1998) tarafından geliştirilen 22 maddelik “Çok alanlı kararlılık ölçeği”, Sarı (2010) tarafından uyarlanarak 20 madde olarak oluşturulmuştur. Bunlardan ilki 4 ifadeden (1,2,3,4) oluşan genel karar verme (GKV), ikincisi 6 ifadeden (5,8,11,14,17,20) oluşan çatışma çözme (ÇÇ), üçüncüsü 4 ifadeden (6,12,15,18) oluşan sosyal ilişki seçiminde kesinlik (SİSK), dördüncüsü 6 ifadeden (6,9,12,15,18,21) oluşan sosyal ilişki seçiminde kolaylık (SİSKO) alt boyutlarıdır. Değerlendirmede 6’lı sıralama ölçeği kullanılmıştır. Anket soruları “Kesinlikle Karşıyım”, “Büyük Ölçüde Karşıyım”, “Biraz Karşıyım”, “Biraz Katılıyorum”, “Büyük Ölçüde Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” şeklinde cevaplandırılmıştır. Değerlendirmeler “1” ile “6” arasında yapılmıştır. Çok alanlı kararlılık Ölçeği’nden elde edilebilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 120’dir. Bu çalışmada çok alanlı kararlılık ölçeğinin Cronbach’s Alfa güvenirlik katsayısı. 86 olarak bulunmuştur.

Araştırmada spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin çok alanlı kararlılık ölçek maddelerine verilen yanıtların iç tutarlılığını sorgulamak maksadı ile güvenirlik katsayıları (cronbach alpha) analiz edilmiştir. (Tablo 3.2).

Tablo 3.2 Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği	0,817	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Genel Karar Verme	0,566	Orta Düzeyde Güvenilir
Çatışma Çözme	0,536	Orta Düzeyde Güvenilir
Sosyal İlişki Seçiminde Kesinlik	0,547	Orta Düzeyde Güvenilir
Sosyal İlişki Seçiminde Kolaylık	0,619	Orta Düzeyde Güvenilir

3.4.3. Sporcu Kimliği Ölçeği (SKÖ)

Brewer ve Cornelius (2001) aracılığıyla kişilerin sporculuk seviyelerini saptamak için oluşturulmuş 7 madde ve 3 alt boyuttan meydana gelmektedir. Öztürk ve Koca (2013) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçek alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları .66 ile .88 aralığındadır. Sosyal Kimlik, Sporla Sınırlanmışlık ve Olumsuz Duyuşsallık olarak 3 alt boyuttan oluşmaktadır. İlaveten bu ölçekte ulaşılan yüksek puan sporculuk rolünün ağır bastığını ifade etmektedir. 7’li likert sistemine göre (1 = Hiç Katılmıyorum, 7 = Tamamen Katılıyorum) hazırlanan ölçek maddelerinin bu doğrultuda yorumlanması beklenmektedir. Bu çalışmada analizler, ölçek toplam puanlarına göre gerçekleştirildiği için güvenilirlik yönünden ortaya çıkan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .81 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada spor bilimleri fakültesinde eğitimine devam eden öğrencilerin sporcu kimliği ölçek maddelerini değerlendirirken verdikleri yanıtların iç tutarlılığını incelemek için güvenilirlik katsayıları (cronbach alpha) analiz edilmiştir (Tablo 3.3).

Tablo 3.3 Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Sporcu Kimliği Ölçeği	0,830	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Sosyal Kimlik	0,757	Orta Düzeyde Güvenilir
Sporla Sınırlanmışlık	0,801	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Olumsuz Duyuşsallık	0,715	Orta Düzeyde Güvenilir

3.5. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma hakkında çalışmaya katılan bireylere yönelik kapsamlı bir açıklama gerçekleştirildikten sonra gönüllülük ilkesine göre hareket edilmiş, veri toplama aracı olarak anket ve gözlem yönteminden faydalanılmıştır. Bu metodun tercih edilmesinin sebebi spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri yönünden ölçülebilir bir yöntem olarak değerlendirilmesidir. Farklı bir gerekçe ise; çalışmada

yer alacak öğrencilerin eğitimlerini sekteğe uğratmayacakları ve elverişli vakitlerde gerçekleştirilecek olmasından kaynaklıdır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada ulaşılan verilere yapılacak olan testlerin belirlenmesinden önce hata terimlerinin normal dağılıp dağılmadığını tespit etmek için Shapiro-Wilk normallik testi kullanılmıştır. Araştırmada, spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği ölçek ve alt boyut ölçek toplam puanlarının cinsiyet, aktif spor durumuna göre farklılık olup olmadığı Mann Whitney U test ile, sınıf, bölüm, gelir durumu, spor yapma türü, spor yapma süresi, spor yapma amacına göre farklılık olup olmadığı ise Kruskal Wallis H testi ile hesaplanmıştır. Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık durumlarının alt boyutları ile sporcu kimlikleri durumlarının alt boyutları arasındaki ilişki düzeyi ise Spearman sıra korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Araştırma bulguları n (%), ortalama ve standart sapma, ortanca ve IQR değerleri olarak ifade edilmiş olup, bulgular $P < 0,05$ önem seviyesinde anlamlı kabul edilmiştir. Bütün istatistiksel hesaplamalar SPSS 21.0 V. istatistik paket program ile gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinde 2020-2021 yılında eğitim-öğretim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan sporcuların demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1 Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	n	%	Aktif Spor Durumu	n	%
Kadın	334	34,3	Evet	617	63,3
Erkek	641	65,7	Hayır	358	36,7
Toplam	975	100	Toplam	975	100

Bölüm	n	%	Spor Türü	n	%
BSÖ	163	16,7	Bireysel spor	444	45,5
ANT	298	30,6	Takım sporu	344	35,3
SYB	434	44,5	Her ikisi	107	11,0
REK	80	8,2	Spor yapmıyorum	80	8,2
Toplam	975	100,0	Toplam	975	100,0

Spor Yapma Süresi	n	%	Gelir Durumu	n	%
1 saat ve altı	212	21,5	Gelir<Gider	404	41,4
2-3	325	33,3	Gelir=Gider	422	43,3
4-5	154	15,8	Gelir>Gider	149	15,3
6 saat ve üzeri	284	29,4	Toplam	975	100,0
Toplam	975	100,0			

Sınıf	n	%	Spor Yapma Amacı	n	%
1.Sınıf	186	19,1	Sağlık	461	47,3
2.Sınıf	211	21,6	Sosyal çevre	90	9,2
3.Sınıf	279	28,6	Ekonomik kazanç	209	21,4
4.Sınıf	299	30,7	Serbest zaman değerlendirme	215	22,1
Toplam	975	100	Toplam	975	100

Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin % 34,3’ü kadın, % 65,7’si erkek, %16,7’ si beden eğitimi, % 30,6’sı antrenörlük, % 44,5’i spor yöneticiliği, % 8,2’sirekreasyonbölümünde öğrenim gören, % 21,7’si 1 saat ve altı, , % 33,3’ü 2-3 saat arası, % 15,8’i4-5 saat arası, % 29,1 ‘i6 saat ve üzeri haftada spor yapan,% 19,1’i 1.sınıf,% 13,0’ü 2. sınıf,% 28,6’sı 3.sınıf, % 30,7’si 4.sınıfta okuyan,% 63,3’ü aktif spor yapan, % 36,7’siaktif spor yapmayan, % 45,5’i bireysel spor, % 35,3’ü takım sporu, % 11,0’i her iki sporu yapan, % 8,2’sispor yapmayan, % 41,4’ügeliri giderinden az, % 15,3’ü geliri giderinden fazla, % 43,3’ü geliri giderine eşit ve % 47,3’ü sağlık, % 9,2’si sosyal çevre, % 21,4’ü ekonomik kazanç, % 22,1’i serbest zaman değerlendirmek için spor yapan öğrencilerden oluşmaktadır.

4.1. Katılımcıların Spor Yaralanması Kaygı Durumları

Araştırmaya katılan erkek ve kadın spor bilimleri fakültesi öğrencilerin spor yaralanması kaygı düzeyleri Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2 Katılımcıların cinsiyetine göre spor yaralanması kaygı düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SYKÖ	Kadın	334	45,66	13,42	45,00	18,25	0,012
	Erkek	641	48,02	14,02	47,00	19,00	
YKK	Kadın	334	7,00	2,95	7,00	4,00	0,029
	Erkek	641	7,40	3,05	7,00	4,50	
ZAK	Kadın	334	5,00	2,59	4,00	3,00	<0,001
	Erkek	641	5,98	3,06	5,00	5,00	
ACK	Kadın	334	10,01	2,99	10,00	4,00	<0,001
	Erkek	641	9,10	2,90	9,00	4,00	
HKUK	Kadın	334	6,87	3,31	6,00	6,00	0,009
	Erkek	641	7,47	3,44	7,00	6,00	
SDKK	Kadın	334	5,13	3,06	3,00	3,00	<0,001
	Erkek	641	6,15	3,30	5,00	5,00	
YYK	Kadın	334	11,65	4,20	12,00	7,00	0,263
	Erkek	641	11,93	4,11	12,00	6,00	

SYKÖ: Spor Yaralanma Kaygısı; YKK: Yeniden Yaralanma Kaygısı Alt Boyutu; ZAK: Zayıf Algılanma Kaygısı Alt Boyutu; ACK: Acı Çekme Kaygısı Alt Boyutu; HKUK: Hayal Kırıklığına Uğratma Kaygısı Alt Boyutu; SDKK: Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı Alt Boyutu; YYK: Yeniden Yaralanma Kaygısı Alt Boyutunu ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine göre spor yaralanma kaygısı toplam ve alt boyut toplam puanları (yeniden yaralanma kaygısı alt boyutu hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Araştırmada, erkek bireylerin kadın bireylere göre yeteneğini kaybetme ($p=0,029$), zayıf algılanma ($p=0,001$), hayal kırıklığına uğratma ($p=0,009$), sosyal desteği kaybetme kaygısı ($p=0,001$) alt boyut toplam puanı daha yüksek iken, acı çekme ($p=0,001$) alt boyut toplam puanı daha düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.2).

Araştırmaya katılan bireylerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı ($p<0,001$), yeteneğini kaybetme ($p<0,001$), hayal kırıklığına uğratma ($p=0,003$) ve sosyal desteği kaybetme kaygısı ($p=0,036$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Araştırmada, birinci sınıfta okuyan bireylerin üst sınıflarda okuyan bireylere göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı ile yeteneğini kaybetme, hayal kırıklığına uğratma ve sosyal

desteği kaybeyme kaygısı alt boyut toplam puanı daha düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.3).

Tablo 4.3 Katılımcıların okudukları sınıfa göre spor yaralanması kaygı düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Sınıf	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SYKÖ	1.Sınıf	186	43,36b	13,18	42,00	18,00	<0,001
	2.Sınıf	211	46,99a	13,02	48,00	18,00	
	3.Sınıf	279	48,24a	13,23	47,00	18,00	
	4.Sınıf	299	48,80a	14,98	47,00	22,00	
YKK	1.Sınıf	186	6,22b	2,98	6,00	5,00	<0,001
	2.Sınıf	211	7,51a	2,88	7,00	3,00	
	3.Sınıf	279	7,58a	2,90	7,00	4,00	
	4.Sınıf	299	7,44a	3,13	7,00	5,00	
ZAK	1.Sınıf	186	5,20	2,79	4,00	3,00	0,063
	2.Sınıf	211	5,60	2,89	5,00	4,00	
	3.Sınıf	279	5,72	2,77	5,00	4,00	
	4.Sınıf	299	5,87	3,21	5,00	5,00	
ACK	1.Sınıf	186	8,95	3,03	9,00	4,00	0,060
	2.Sınıf	211	9,31	2,84	9,00	3,00	
	3.Sınıf	279	9,47	3,04	9,00	5,00	
	4.Sınıf	299	9,72	2,89	10,00	4,00	
HKUK	1.Sınıf	186	6,55b	3,43	6,00	6,00	0,003
	2.Sınıf	211	7,09a	3,28	7,00	7,00	
	3.Sınıf	279	7,52a	3,35	7,00	6,00	
	4.Sınıf	299	7,58a	3,47	7,00	5,00	
SDKK	1.Sınıf	186	5,32b	3,07	4,00	4,00	0,036
	2.Sınıf	211	5,63a	3,15	5,00	4,00	
	3.Sınıf	279	5,94a	3,22	5,00	5,00	
	4.Sınıf	299	6,09a	3,43	5,00	6,00	
YYK	1.Sınıf	186	11,12	4,05	11,50	6,00	0,074
	2.Sınıf	211	11,85	3,95	12,00	6,00	
	3.Sınıf	279	12,00	4,09	12,00	6,00	
	4.Sınıf	299	12,10	4,35	12,00	6,00	

a,b: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Tablo 4.4 Katılımcıların okudukları bölüme göre spor yaralanması kaygı düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Bölüm	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SYKÖ	BSÖ	163	47,27ab	13,13	47,00	18,00	0,036
	ANT	298	49,01a	14,28	47,00	20,00	
	SYB	434	46,34b	13,45	46,00	19,00	
	REK	80	45,14b	15,33	43,50	20,50	
YKK	BSÖ	163	7,13 b	2,92	7,00b	4,00	0,048
	ANT	298	7,66 a	2,97	7,00a	5,00	
	SYB	434	7,09 b	3,06	7,00b	4,00	
	REK	80	7,01 b	3,11	6,00b	4,75	
ZAK	BSÖ	163	5,66ab	3,01	5,00	4,00	0,024
	ANT	298	5,99a	2,96	5,00	5,00	
	SYB	434	5,42b	2,90	4,00	4,00	
	REK	80	5,51ab	2,86	4,50	4,00	
ACK	BSÖ	163	9,44	3,13	9,00	5,00	0,068
	ANT	298	9,53	3,07	9,50	5,00	
	SYB	434	9,36	2,84	9,00	3,00	
	REK	80	9,15	2,80	9,00	3,75	
HKUK	BSÖ	163	7,36ab	3,40	7,00	6,00	0,039
	ANT	298	7,65a	3,48	8,00	6,00	
	SYB	434	7,09b	3,38	7,00	5,25	
	REK	80	6,60b	3,13	6,00	6,00	
SDKK	BSÖ	163	5,88	3,16	5,00	5,00	0,095
	ANT	298	6,09	3,40	5,00	6,00	
	SYB	434	5,52	3,14	4,00	4,00	
	REK	80	6,04	3,41	5,50	5,00	
YYK	BSÖ	163	11,81	4,15	12,00	6,00	0,104
	ANT	298	12,08	4,09	12,00	6,00	
	SYB	434	11,85	4,11	12,00	6,00	
	REK	80	10,83	4,40	11,00	7,00	

a,b: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir. BSÖ: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği; ANT: Antrenörlük Eğitimi Bölümü; SYB: Spor Yöneticiliği Bölümü; REK: Rekreasyon Bölümünü ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin okudukları bölüme göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı ($p=0,036$), yeteneğini kaybetme ($p=0,048$), zayıf algılanma ($p=0,024$) ve hayal kırıklığına uğratma kaygısı ($p=0,039$) alt boyut toplam puanları arasında

anlamli bir farklılık belirlenmiştir. Araştırmada, antrenörlük eğitimi bölümünde okuyan bireylerin diğer bölümde okuyan bireylere göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı ile yeteneğini kaybetme, zayıf algılanma ve hayal kırıklığına uğratma kaygısı alt boyut toplam puanı daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.4).

Tablo 4.5 Katılımcıların gelir durumuna göre spor yaralanması kaygı düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Gelir Düzeyi	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SYKÖ	Gelir<Gider	404	48,71 a	13,63	48,00	19,00	0,009
	Gelir=Gider	422	45,80 b	13,78	46,00	20,00	
	Gelir>Gider	149	47,13 ab	14,36	46,00	18,50	
YKK	Gelir<Gider	404	7,47	3,06	7,00	4,00	0,217
	Gelir=Gider	422	7,06	2,90	7,00	4,00	
	Gelir>Gider	149	7,31	3,20	7,00	5,00	
ZAK	Gelir<Gider	404	5,90 a	3,08	5,00	5,00	0,037
	Gelir=Gider	422	5,37 b	2,77	4,00	4,00	
	Gelir>Gider	149	5,70 ab	2,99	5,00	4,00	
AÇK	Gelir<Gider	404	9,61 a	2,89	10,00	4,00	0,010
	Gelir=Gider	422	9,11 b	3,03	9,00	4,00	
	Gelir>Gider	149	9,73 a	2,88	10,00	4,00	
HKUK	Gelir<Gider	404	7,38	3,27	7,00	4,75	0,526
	Gelir=Gider	422	7,14	3,42	6,00	6,00	
	Gelir>Gider	149	7,28	3,69	7,00	7,00	
SDKK	Gelir<Gider	404	6,12 a	3,43	7,00	7,00	0,048
	Gelir=Gider	422	5,54 b	3,02	5,00	5,00	
	Gelir>Gider	149	5,65 ab	3,33	4,00	4,00	
YYK	Gelir<Gider	404	12,23a	4,02	12,00	6,00	0,036
	Gelir=Gider	422	11,58 ab	4,25	12,00	6,25	
	Gelir>Gider	149	11,46 b	4,11	12,00	5,00	

a,b: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin gelir dağılımına göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı ($p=0,009$), zayıf algılanma ($p=0,037$), acı çekme ($p=0,010$), sosyal desteği kaybetme ($p=0,048$) ve yeniden yaralanma kaygısı ($p=0,036$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Araştırmada, gelir düzeyi

düşük olduğunu beyan eden bireylerin orta gelirli bireylere göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı, zayıf algılanma, acı çekme, sosyal desteği kaybetme ve yeniden yaralanma kaygısı alt boyut toplam puanının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.5).

Tablo 4.6 Katılımcıların aktif spor yapma durumuna göre spor yaralanması kaygı düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Aktif spor yapıyor musun?	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SYKÖ	Evet	617	46,24	13,42	46,00	18,00	0,007
	Hayır	358	48,88	14,45	48,00	20,25	
YKK	Evet	617	7,09	3,03	7,00	4,00	0,020
	Hayır	358	7,56	2,99	7,00	5,00	
ZAK	Evet	617	5,46	2,83	5,00	4,00	0,014
	Hayır	358	5,96	3,10	5,00	5,00	
AÇK	Evet	617	9,36	2,95	9,00	4,00	0,439
	Hayır	358	9,50	2,98	7,00	6,00	
HKUK	Evet	617	7,10	3,40	7,00	6,00	0,033
	Hayır	358	7,54	3,39	7,00	5,00	
SDKK	Evet	617	5,54	3,13	4,00	4,00	0,001
	Hayır	358	6,25	3,41	5,50	6,00	
YYK	Evet	617	11,70	4,21	12,00	7,00	0,192
	Hayır	358	12,07	4,01	12,00	5,00	

Araştırmaya katılan bireylerin aktif spor yapma durumuna göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı ($p=0,007$), yeteneğini kaybetme ($p=0,020$), zayıf algılanma ($p=0,014$), hayal kırıklığına uğratma ($p=0,033$), sosyal desteği kaybetme kaygısı ($p=0,001$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Araştırmada, aktif olarak spor yapmadığını beyan eden bireylerin aktif olarak spor yaptığını beyan eden bireylere göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı, yeteneğini kaybetme, zayıf algılanma, hayal kırıklığına uğratma ve sosyal desteği kaybetme kaygısı alt boyut toplam puanının daha düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.6).

Araştırmaya katılan bireylerin ilgilendikleri spor türüne göre spor yaralanma kaygısı toplam ve alt boyut toplam puanları arasında herhangi bir anlamlı farklılık saptanmamıştır (Tablo 4.7).

Tablo 4.7 Katılımcıların yaptığı spor türüne göre spor yaralanması kaygı düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Spor türü	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SYKG	Bireysel spor	444	46,84	13,95	47,00	20,00	0,829
	Takım sporu	344	47,92	13,85	47,00	18,00	
	Her ikisi	107	46,24	13,49	46,00	21,00	
	Spor yapmıyorum	80	47,53	14,01	45,50	17,75	
YKK	Bireysel spor	444	7,30	3,07	7,00	4,00	0,887
	Takım sporu	344	7,18	3,01	7,00	4,00	
	Her ikisi	107	7,18	2,85	7,00	4,00	
	Spor yapmıyorum	80	7,53	3,06	5,00	4,00	
ZAK	Bireysel spor	444	5,50	2,85	5,00	4,00	0,567
	Takım sporu	344	5,69	2,95	5,00	4,00	
	Her ikisi	107	5,92	3,18	5,00	5,00	
	Spor yapmıyorum	80	5,86	3,07	5,00	5,00	
ACK	Bireysel spor	444	9,50	3,01	9,00	4,00	0,122
	Takım sporu	344	9,49	2,95	9,00	4,00	
	Her ikisi	107	8,76	2,86	9,00	4,00	
	Spor yapmıyorum	80	9,41	2,80	9,00	3,00	
HKUK	Bireysel spor	444	7,01	3,33	7,00	5,75	0,160
	Takım sporu	344	7,62	3,56	8,00	6,00	
	Her ikisi	107	7,19	3,28	7,00	5,00	
	Spor yapmıyorum	80	7,24	3,17	7,00	4,00	
SDKK	Bireysel spor	444	5,70	3,19	4,00	5,00	0,763
	Takım sporu	344	5,94	3,31	5,00	5,00	
	Her ikisi	107	5,88	3,49	4,00	5,00	
	Spor yapmıyorum	80	5,61	3,00	4,50	4,00	
YYK	Bireysel spor	444	11,82	4,26	12,00	6,75	0,630
	Takım sporu	344	12,00	4,05	12,00	6,00	
	Her ikisi	107	11,33	4,18	11,00	7,00	
	Spor yapmıyorum	80	11,88	3,76	12,00	4,75	

Tablo 4.8 Katılımcıların yaptığı haftalık spor süresine göre spor yaralanması kaygı düzeyleri

Ölçek ve alt Boyutlar	Spor süresi	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SYKÖ	1 saat ve altı	212	50,35a	15,03	50,00	20,00	<0,001
	2-3 saat arası	325	47,71b	13,41	47,00	20,00	
	4-5 saat arası	154	44,70c	12,66	45,50	17,50	
	6 saat ve üzeri	284	45,66c	13,66	45,00	20,00	
YKK	1 saat ve altı	212	7,77a	3,00	7,50	4,00	0,002
	2-3 saat arası	325	7,46ab	3,04	7,00	5,00	
	4-5 saat arası	154	6,91bc	2,88	7,00	4,00	
	6 saat ve üzeri	284	6,85c	3,02	7,00	5,00	
ZAK	1 saat ve altı	212	6,29a	3,22	6,00	6,00	0,002
	2-3 saat arası	325	5,70b	2,99	5,00	5,00	
	4-5 saat arası	154	5,18b	2,70	4,00	3,00	
	6 saat ve üzeri	284	5,35b	2,71	4,00	4,00	
ACK	1 saat ve altı	212	9,61	2,89	9,00	4,00	0,420
	2-3 saat arası	325	9,42	2,85	9,00	3,50	
	4-5 saat arası	154	9,48	3,11	10,00	5,00	
	6 saat ve üzeri	284	9,21	3,05	9,00	5,00	
HKUK	1 saat ve altı	212	7,91a	3,54	8,00	6,00	<0,001
	2-3 saat arası	325	7,43a	3,29	7,00	5,00	
	4-5 saat arası	154	6,69b	3,21	6,00	6,00	
	6 saat ve üzeri	284	6,90b	3,45	6,00	6,00	
SDKK	1 saat ve altı	212	6,48a	3,60	6,00	6,00	<0,001
	2-3 saat arası	325	5,84ab	3,19	5,00	5,00	
	4-5 saat arası	154	5,24c	2,90	3,00	4,00	
	6 saat ve üzeri	284	5,55bc	3,15	4,00	4,00	
YYK	1 saat ve altı	212	12,28	4,09	13,00	5,00	0,100
	2-3 saat arası	325	11,86	3,98	12,00	6,00	
	4-5 saat arası	154	11,19	3,99	12,00	6,00	
	6 saat ve üzeri	284	11,81	4,40	12,00	6,75	

a,b,c: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin haftalık yaptığı spor süresine göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı ($p=0,001$), yeteneğini kaybetme ($p=0,002$), zayıf algılanma ($p=0,002$), hayal kırıklığına uğratma ($p=0,001$) ve sosyal desteği kaybetme kaygısı ($p<0,001$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Araştırmada, haftalık bir saat ve altında spor yaptığını beyan eden bireylerin spor aktivitelerine daha fazla zaman ayırdığını beyan eden bireylere göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı, yeteneğini kaybetme, zayıf algılanma, hayal kırıklığına uğratma ve sosyal desteği kaybetme kaygısı alt boyut toplam puanının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.8).

Tablo 4.9 Katılımcıların spor yapma amacına göre spor yaralanması kaygı düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Spor yapma amacı	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SYK	Sağlık	461	47,99	14,62	47,00	20,00	0,108
	Sosyal çevre	90	44,16	14,13	41,00	22,25	
	Ekonomik kazanç	209	47,06	13,72	47,00	18,50	
	SZD	215	46,98	11,96	47,00	17,00	
YKK	Sağlık	461	7,36	3,12	7,00	4,00	0,400
	Sosyal çevre	90	6,84	2,88	7,00	4,25	
	Ekonomik kazanç	209	7,14	3,16	7,00	4,50	
	SZD	215	7,37	2,71	7,00	3,00	
ZAK	Sağlık	461	5,77	3,14	5,00	5,00	0,789
	Sosyal çevre	90	5,46	2,92	4,00	4,00	
	Ekonomik kazanç	209	5,56	2,77	5,00	4,00	
	SZD	215	5,53	2,67	5,00	4,00	
ACK	Sağlık	461	9,40	3,01	9,00	4,00	0,976
	Sosyal çevre	90	9,29	2,92	9,00	4,00	
	Ekonomik kazanç	209	9,49	2,89	9,00	4,50	
	SZD	215	9,40	2,95	9,00	3,00	
HKUK	Sağlık	461	7,57a	3,50	7,00	6,00	0,008
	Sosyal çevre	90	6,24b	3,17	6,00	6,00	
	Ekonomik kazanç	209	7,12ab	3,36	7,00	5,00	
	SZD	215	7,16ab	3,24	7,00	5,00	
SDKK	Sağlık	461	6,02	3,39	5,00	5,00	0,066
	Sosyal çevre	90	5,36	3,19	3,00	4,00	
	Ekonomik kazanç	209	5,93	3,27	5,00	5,00	
	SZD	215	5,40	2,91	4,00	4,00	
YYK	Sağlık	461	11,87	4,19	12,00	6,00	0,209
	Sosyal çevre	90	10,97	3,83	11,00	5,25	
	Ekonomik kazanç	209	11,82	4,32	12,00	6,00	
	SZD	215	12,12	3,96	12,00	5,00	

SZD: Serbest zaman değerlendirme

a,b: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin spor yapma amacına göre spor yaralanma kaygısı toplam puanı ve alt boyut toplam puanları (hayal kırıklığına uğratma kaygısı hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($p>0,05$). Araştırmada, sağlık nedeni ile spor yaptığını beyan eden bireylerin sosyal çevre kazanma amacı ile spor yaptığını beyan eden bireylere göre hayal kırıklığına uğratma kaygısı alt boyut toplam puanının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.9).

4.2. Katılımcıların Çok Alanlı Kararlılık Durumları

Araştırmaya katılan erkek ve kadın spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çok alanlı kararlılık düzeyleri Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10 Katılımcıların cinsiyetine göre çok alanlı kararlılık düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
ÇAKÖ	Kadın	334	88,24	12,50	87,00	18,00	<0,001
	Erkek	641	85,60	12,33	84,00	17,50	
GKV	Kadın	334	18,26	2,73	18,00	4,00	0,143
	Erkek	641	17,95	2,83	18,00	4,00	
ÇÇ	Kadın	334	25,28	4,69	25,00	8,00	0,005
	Erkek	641	24,47	4,38	24,00	6,00	
SİSK	Kadın	334	18,23	3,38	18,00	5,00	0,060
	Erkek	641	17,80	3,41	18,00	4,00	
SİSKO	Kadın	334	26,46	5,12	26,00	8,00	<0,001
	Erkek	641	25,36	4,89	25,00	8,00	

ÇAKÖ: Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği; GKV: Genel Karar Verme Alt Boyutu; ÇÇ: Çatışma Çözme Alt Boyutu; SİSK: Sosyal İlişki Seçiminde Kesinlik Alt Boyutu; SİSKO: Sosyal İlişki Seçiminde Kolaylık alt boyutunu ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan erkek ve kadın bireylerin çok alanlı kararlılık toplam puan ($p=0,001$), çatışma çözme ($p=0,005$), sosyal ilişki seçiminde kolaylık ($p=0,001$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Araştırmada, kadın katılımcıların toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.10).

Tablo 4.11 Katılımcıların sınıf değişkenine göre çok alanlı kararlılık düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Sınıf	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
ÇAKÖ	1.Sınıf	186	89,33a	13,07	89,00	19,00	<0,001
	2.Sınıf	211	86,94b	12,47	86,00	17,00	
	3.Sınıf	279	84,59b	12,04	83,00	17,00	
	4.Sınıf	299	86,22b	12,10	85,00	17,00	
GKV	1.Sınıf	186	18,63a	2,69	19,00	4,00	0,005
	2.Sınıf	211	17,81b	2,78	18,00	4,00	
	3.Sınıf	279	17,67b	3,01	18,00	4,00	
	4.Sınıf	299	18,23b	2,60	18,00	3,00	
ÇÇ	1.Sınıf	186	25,58a	4,78	25,00	7,00	0,007
	2.Sınıf	211	25,11a	4,88	25,00	6,00	
	3.Sınıf	279	24,22b	4,15	24,00	6,00	
	4.Sınıf	299	24,47b	4,29	23,00	6,00	
SİSK	1.Sınıf	186	18,62a	3,56	19,00	5,00	0,005
	2.Sınıf	211	18,09a	3,31	19,00	4,00	
	3.Sınıf	279	17,47b	3,45	18,00	5,00	
	4.Sınıf	299	17,89b	3,27	18,00	4,00	
SİSKO	1.Sınıf	186	26,47	5,04	26,00	7,00	0,063
	2.Sınıf	211	25,92	4,87	25,00	7,00	
	3.Sınıf	279	25,23	4,81	24,00	8,00	
	4.Sınıf	299	25,63	5,18	25,00	9,00	

a,b: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin sınıf değişkenine göre çok alanlı kararlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanlarında (sosyal ilişki seçiminde kolaylık alt boyutu hariç) anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). 1. sınıf öğrencilerinin toplam puanlarının 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu 2. Sınıf öğrencilerinin ise çatışma çözme ve sosyal ilişki seçiminde kesinlik alt boyut toplam puanlarının 3. ve 4. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.11).

Tablo 4.12 Katılımcıların bölüm değişkenine göre çok alanlı kararlılık düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Bölüm	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
ÇAKÖ	BSÖ	163	87,79a	12,41	86,00	18,00	0,013
	ANT	298	84,77b	12,93	83,00	19,25	
	SYB	434	87,10a	12,00	87,00	18,00	
	REK	80	87,14a	12,59	85,50	18,50	
GKV	BSÖ	163	18,34a	2,79	18,00	4,00	0,007
	ANT	298	17,64b	2,97	18,00	4,00	
	SYB	434	18,14a	2,71	18,00	4,00	
	REK	80	18,63a	2,38	18,50	3,00	
ÇÇ	BSÖ	163	25,18	4,76	25,00	7,00	0,283
	ANT	298	24,45	4,50	23,00	6,00	
	SYB	434	24,80	4,37	24,00	5,00	
	REK	80	24,69	4,69	23,00	6,00	
SİSK	BSÖ	163	18,10	3,23	18,00	5,00	0,094
	ANT	298	17,52	3,63	18,00	5,00	
	SYB	434	18,14	3,34	19,00	4,00	
	REK	80	18,20	3,13	18,00	4,00	
SİSKO	BSÖ	163	26,14	5,06	25,00	8,00	0,056
	ANT	298	25,16	5,09	24,00	8,00	
	SYB	434	26,00	4,83	26,00	7,00	
	REK	80	25,63	5,29	25,50	9,00	

a,b: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir. BSÖ: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği; ANT: Antrenörlük Eğitimi Bölümü; SYB: Spor Yöneticiliği Bölümü; REK: Rekreasyon Bölümünü ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin bölüm değişkenine göre çok alanlı kararlılık toplam puan ($p=0,013$) ve genel karar verme alt boyut toplam puanları ($p=0,007$) arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada beden eğitimi ve spor, spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin toplam puanlarının antrenörlük eğitimi bölümü öğrencilerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.12).

Tablo 4.13 Katılımcıların gelir durumuna göre çok alanlı kararlılık düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Gelir Düzeyi	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
ÇAKÖ	Gelir<Gider	404	86,02	13,01	84,00	19,00	0,148
	Gelir=Gider	422	86,27	11,38	86,00	17,00	
	Gelir>Gider	149	88,48	13,60	87,00	19,50	
GKV	Gelir<Gider	404	17,95	2,73	18,00	4,00	0,109
	Gelir=Gider	422	18,03	2,73	18,00	4,00	
	Gelir>Gider	149	18,45	3,11	18,00	4,00	
ÇÇ	Gelir<Gider	404	24,61	4,72	24,00	7,00	0,389
	Gelir=Gider	422	24,72	4,09	24,00	5,00	
	Gelir>Gider	149	25,21	5,01	24,00	8,00	
SİSK	Gelir<Gider	404	17,88	3,45	18,00	5,00	0,091
	Gelir=Gider	422	17,82	3,24	18,00	4,00	
	Gelir>Gider	149	18,53	3,68	19,00	5,00	
SİSKO	Gelir<Gider	404	25,57	5,30	25,00	9,00	0,252
	Gelir=Gider	422	25,71	4,68	25,00	7,00	
	Gelir>Gider	149	26,28	5,02	26,00	8,00	

Araştırmaya katılan bireylerin gelir durumuna göre çok alanlı kararlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.13).

Tablo 4.14 Katılımcıların aktif spor yapma durumuna göre çok alanlı kararlılık düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Aktif spor yapıyor musun?	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
ÇAKÖ	Evet	617	87,30	12,09	87,00	18,00	0,003
	Hayır	358	85,13	12,93	83,00	18,25	
GKV	Evet	617	18,24	2,71	18,00	4,00	0,019
	Hayır	358	17,74	2,91	18,00	4,00	
ÇÇ	Evet	617	25,14	4,45	25,00	6,00	<0,001
	Hayır	358	24,08	4,52	23,00	5,25	
SİSK	Evet	617	18,10	3,26	18,00	4,00	0,163
	Hayır	358	17,70	3,63	18,00	5,00	
SİSKO	Evet	617	25,82	4,90	25,00	7,00	0,432
	Hayır	358	25,60	5,16	25,00	7,00	

Araştırmaya katılan bireylerin aktif spor yapma değişkenine göre çok alanlı kararlılık toplam puan ($p=0,003$ ve alt boyut toplam puanları (sosyal ilişki seçiminde kesinlik ve sosyal ilişki seçiminde kolaylık alt boyutu hariç) anlamlı farklılık belirlenmiştir. Araştırmada aktif olarak spor yapan bireylerin toplam puanları aktif olarak spor yapmayan bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.14).

Tablo 4.15 Katılımcıların yaptığı spor türüne göre çok alanlı kararlılık düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Spor Türü	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
ÇAKÖ	Bireysel spor	444	86,79	12,69	85,00	19,00	0,661
	Takım sporu	344	86,40	12,29	86,00	17,00	
	Her ikisi	107	86,55	11,76	87,00	16,00	
	Spor yapmıyorum	80	85,30	12,77	83,00	19,00	
GKV	Bireysel spor	444	18,21	2,85	18,00	4,00	0,261
	Takım sporu	344	17,98	2,80	18,00	4,00	
	Her ikisi	107	18,02	2,58	18,00	4,00	
	Spor yapmıyorum	80	17,64	2,74	17,50	3,00	
ÇÇ	Bireysel spor	444	24,97	4,57	24,00	6,00	0,330
	Takım sporu	344	24,54	4,45	23,00	6,00	
	Her ikisi	107	24,79	4,45	24,00	6,00	
	Spor yapmıyorum	80	24,39	4,44	23,00	6,00	
SİSK	Bireysel spor	444	17,88	3,55	18,00	4,00	0,530
	Takım sporu	344	18,09	3,24	18,00	4,00	
	Her ikisi	107	18,14	3,04	18,00	3,00	
	Spor yapmıyorum	80	17,48	3,68	17,00	5,00	
SİSKO	Bireysel spor	444	25,72	5,09	25,00	9,00	0,989
	Takım sporu	344	25,80	4,83	25,00	7,00	
	Her ikisi	107	25,59	4,87	26,00	7,00	
	Spor yapmıyorum	80	25,78	5,41	25,00	8,00	

Araştırmaya katılan bireylerin yaptığı spor türüne göre çok alanlı kararlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık belirlenememiştir (Tablo 4.15).

Tablo 4.15 Katılımcıların yaptığı haftalık spor süresine göre çok alanlı kararlılık düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Spor Süresi	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
ÇAKÖ	1 saat ve altı	212	84,11b	12,39	82,00	18,75	0,002
	2-3 saat arası	325	86,45a	12,86	86,00	19,00	
	4-5 saat arası	154	87,63a	11,62	87,00	15,25	
	6 saat ve üzeri	284	87,75a	12,23	87,00	18,75	
GKV	1 saat ve altı	212	17,82	2,89	18,00	4,00	0,243
	2-3 saat arası	325	17,97	2,80	18,00	4,00	
	4-5 saat arası	154	18,18	2,59	18,00	3,00	
	6 saat ve üzeri	284	18,28	2,82	18,00	3,00	
ÇÇ	1 saat ve altı	212	23,89b	4,50	23,00	5,00	0,002
	2-3 saat arası	325	24,72a	4,49	24,00	6,00	
	4-5 saat arası	154	24,99a	4,61	24,00	7,00	
	6 saat ve üzeri	284	25,29a	4,38	25,00	7,00	
SİSK	1 saat ve altı	212	17,30b	3,59	18,00	5,00	0,012
	2-3 saat arası	325	18,13a	3,39	18,00	4,00	
	4-5 saat arası	154	18,49a	3,21	19,00	4,25	
	6 saat ve üzeri	284	17,94ab	3,32	18,00	4,00	
SİSKO	1 saat ve altı	212	25,10b	4,96	24,00	7,00	0,041
	2-3 saat arası	325	25,62ab	5,27	25,00	8,00	
	4-5 saat arası	154	25,94ab	4,73	25,50	7,00	
	6 saat ve üzeri	284	26,23a	4,80	26,00	8,00	

a,b: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin haftalık spor yapma süresi değişkenine göre çok alanlı kararlılık toplam puan ($p=0,002$) ve alt boyut toplam puanlarında (genel karar verme alt boyutu hariç) anlamlı farklılık belirlenmiştir. Araştırmada haftada 2 ve üstü saat spor yapanların 1 saat ve altı spor yapanlara göre toplam puanları daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 4.16).

Araştırmaya katılan bireylerin spor yapma amacına göre çok alanlı kararlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık belirlenememiştir (Tablo 4.17).

Tablo 4.17 Katılımcıların spor yapma amacına göre çok alanlı kararlılık düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Spor yapma amacı	n	Ortalama	Std. Sapa	Ortanca	IQR	P-değeri
ÇAKÖ	Sağlık	461	85,91	12,80	85,00	18,00	0,249
	Sosyal çevre	90	86,44	13,15	84,00	18,00	
	Ekonomik kazanç	209	87,24	11,42	87,00	18,00	
	SZD	215	87,09	12,33	86,00	19,00	
GKV	Sağlık	461	18,18	2,90	18,00	4,00	0,167
	Sosyal çevre	90	17,92	2,71	18,00	4,00	
	Ekonomik kazanç	209	18,17	2,64	18,00	4,00	
	SZD	215	17,74	2,75	18,00	4,00	
ÇÇ	Sağlık	461	24,52	4,64	23,00	6,00	0,228
	Sosyal çevre	90	24,89	4,83	24,00	7,25	
	Ekonomik kazanç	209	24,82	4,00	24,00	5,50	
	SZD	215	25,10	4,54	25,00	8,00	
SİSK	Sağlık	461	17,77	3,49	18,00	5,00	0,383
	Sosyal çevre	90	17,94	3,46	18,00	4,00	
	Ekonomik kazanç	209	18,16	3,25	19,00	4,00	
	SZD	215	18,13	3,34	18,00	5,00	
SİSKO	Sağlık	461	25,42	5,01	24,00	7,00	0,155
	Sosyal çevre	90	25,69	5,38	25,00	9,00	
	Ekonomik kazanç	209	26,08	4,82	26,00	8,00	
	SZD	215	26,11	4,94	26,00	8,00	

SZD:Serbest zaman değerlendirme

4.3. Katılımcıların Sporcu Kimliği Durumları

Araştırmaya katılan erkek ve kadın spor bilimleri fakültesi öğrencilerin sporcu kimlik düzeyleri Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18 Katılımcıların cinsiyetine göre sporcu kimlik düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SKÖ	Kadın	334	39,86	7,19	41,00	9,00	0,043
	Erkek	641	38,63	8,02	40,00	11,00	
SK	Kadın	334	17,16	3,50	18,00	5,00	0,234
	Erkek	641	16,74	3,93	18,00	5,00	
SS	Kadın	334	11,12	2,76	12,00	5,00	0,047
	Erkek	641	10,75	2,88	12,00	4,00	
OD	Kadın	334	11,58	2,86	12,00	4,00	0,007
	Erkek	641	11,14	2,92	12,00	5,00	

SKÖ: Sporcu Kimliği Ölçeği; SK: Sosyal Kimlik Alt Boyutu; SS: Sporla Sınırlanmışlık Alt Boyutu; OD: Olumsuz Duyuşsallık alt boyutunu ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetine göre sporcu kimliği toplam puan ($p=0,043$) ve sporla sınırlanmışlık ($p=0,047$) ile olumsuz duyusallık ($p=0,007$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Araştırmada kadın sporcuların toplam puanları daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.18).

Tablo 4.19 Katılımcıların sınıf değişkenine göre sporcu kimlik düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Sınıf	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SKÖ	1.Sınıf	186	40,82a	6,88	42,00	9,00	0,007
	2.Sınıf	211	39,15b	7,50	41,00	11,00	
	3.Sınıf	279	38,68b	7,71	40,00	11,00	
	4.Sınıf	299	38,22b	8,36	40,00	12,00	
SK	1.Sınıf	186	17,73a	3,51	19,00	5,00	0,003
	2.Sınıf	211	16,69b	3,89	18,00	5,00	
	3.Sınıf	279	16,83b	3,67	18,00	5,00	
	4.Sınıf	299	16,54b	3,93	17,00	6,00	
SS	1.Sınıf	186	11,60a	2,51	12,00	4,00	<0,001
	2.Sınıf	211	10,94ab	2,73	12,00	4,00	
	3.Sınıf	279	10,70b	2,86	11,00	4,00	
	4.Sınıf	299	10,54b	3,03	11,00	4,00	
OD	1.Sınıf	186	11,49	2,90	12,00	4,00	0,236
	2.Sınıf	211	11,53	2,72	12,00	4,00	
	3.Sınıf	279	11,15	3,05	12,00	5,00	
	4.Sınıf	299	11,14	2,89	12,00	5,00	

a,b,c: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin sınıf değişkenine göre sporcu kimliği toplam puan ($p=0,007$), sosyal kimlik ($p=0,003$) ve sporla sınırlanmışlık ($p=0,001$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Araştırmada 1. sınıf öğrencilerinin sporcu kimliği toplam puanları 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin sporcu kimliği toplam puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.19).

Araştırmaya katılan bireylerin bölümlerine göre sporcu kimlik toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.20).

Tablo 4.20 Katılımcıların bölüm değişkenine göre sporcu kimlik düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Bölüm	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SKÖ	BSÖ	163	38,83	8,87	41,00	10,00	0,054
	ANT	298	39,74	7,90	42,00	10,00	
	SYB	434	38,58	7,37	40,00	10,00	
	REK	80	39,48	6,79	39,50	12,00	
SK	BSÖ	163	16,77	4,41	18,00	5,00	0,091
	ANT	298	17,13	3,76	18,00	6,00	
	SYB	434	16,65	3,65	17,00	4,00	
	REK	80	17,43	3,20	18,00	5,50	
SS	BSÖ	163	10,84	3,24	12,00	5,00	0,203
	ANT	298	11,06	2,70	12,00	3,50	
	SYB	434	10,70	2,81	11,00	4,00	
	REK	80	11,20	2,68	12,00	5,00	
OD	BSÖ	163	11,21	3,02	12,00	5,00	0,938
	ANT	298	11,54	2,78	12,00	4,00	
	SYB	434	11,23	2,83	12,00	4,00	
	REK	80	10,85	3,46	12,00	5,00	

BSÖ: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği; ANT: Antrenörlük Eğitimi Bölümü; SYB: Spor Yöneticiliği Bölümü; REK: Rekreasyon Bölümünü ifade etmektedir.

Tablo 4.21 Katılımcıların gelir durumuna göre sporcu kimlik düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Gelir Düzeyi	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SKÖ	Gelir<Gider	404	38,64	7,98	40,00	11,75	0,077
	Gelir=Gider	422	39,12	7,29	40,00	9,00	
	Gelir>Gider	149	39,96	8,43	42,00	10,50	
SK	Gelir<Gider	404	16,68 b	3,72	17,00	5,00	0,031
	Gelir=Gider	422	16,90 ab	3,77	18,00	5,00	
	Gelir>Gider	149	17,36 a	4,02	18,00	5,00	
SS	Gelir<Gider	404	10,61	3,01	11,00	4,00	0,098
	Gelir=Gider	422	11,07	2,59	12,00	3,00	
	Gelir>Gider	149	11,04	3,00	12,00	5,00	
OD	Gelir<Gider	404	11,34	2,98	12,00	4,00	0,103
	Gelir=Gider	422	11,15	2,86	12,00	4,00	
	Gelir>Gider	149	11,56	2,81	13,00	4,00	

a,b,c: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin gelir durumuna göre sporcu kimlik alt boyutlarından sosyal kimlik toplam puanında ($p=0,031$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada gelir yüksek olan öğrencilerin geliri düşük olanlara göre sosyal kimlik düzeyi daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 4.21).

Tablo 4.22 Katılımcıların aktif spor yapma durumuna göre sporcu kimlik düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Aktif spor yapıyor musun?	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SKÖ	Evet	617	40,99	6,92	43,00	8,50	<0,001
	Hayır	358	35,70	8,01	36,00	12,25	
SK	Evet	617	17,85	3,25	18,00	5,00	<0,001
	Hayır	358	15,21	4,07	16,00	5,00	
SS	Evet	617	11,57	2,57	12,00	4,00	<0,001
	Hayır	358	9,68	2,89	10,00	4,00	
OD	Evet	617	11,57	2,84	12,00	4,00	<0,001
	Hayır	358	10,81	2,95	11,00	5,00	

Araştırmaya katılan bireylerin aktif spor yapma durumuna göre sporcu kimliği toplam puan ($p=0,001$), sosyal kimlik ($p=0,001$), sporla sınırlanmışlık ($p=0,001$) ve olumsuz duyusallık ($p=0,001$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Araştırmada aktif spor yapan öğrencilerin sporcu kimlik düzeyleri aktif spor yapmayanlardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Tablo 4.22).

Tablo 4.23 Katılımcıların yaptığı spor türüne göre sporcu kimlik düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Spor türü	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SKÖ	Bireysel spor	444	39,33a	7,56	41,00	11,00	<0,001
	Takım sporu	344	39,98a	7,64	42,00	10,00	
	Her ikisi	107	38,89a	7,12	40,00	9,00	
	Spor yapmıyorum	80	33,70b	8,28	35,00	12,00	
SK	Bireysel spor	444	17,09a	3,69	18,00	5,00	<0,001
	Takım sporu	344	17,20a	3,71	18,00	5,00	
	Her ikisi	107	16,95a	3,47	17,00	4,00	
	Spor yapmıyorum	80	14,23b	4,11	14,50	5,00	
SS	Bireysel spor	444	10,91a	2,84	12,00	5,00	<0,001
	Takım sporu	344	11,28a	2,60	12,00	4,00	
	Her ikisi	107	10,87a	2,88	11,00	3,00	
	Spor yapmıyorum	80	8,94b	3,08	9,00	4,00	
OD	Bireysel spor	444	11,33a	2,92	12,00	4,00	0,016
	Takım sporu	344	11,49a	2,84	12,00	4,00	
	Her ikisi	107	11,07ab	2,98	12,00	4,00	
	Spor yapmıyorum	80	10,54b	2,92	11,00	5,00	

a,b: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin spor yapma türüne göre sporcu kimliği toplam puan ($p=0,001$), sosyal kimlik ($p=0,001$), sporla sınırlanmışlık ($p=0,001$) ve olumsuz duyusallık ($p=0,016$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Araştırmada bireysel, takım ve her ikisi ile ilgilenen öğrencilerin sporcu kimlik düzeylerinin spor yapmayanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 4.23).

Tablo 6 Katılımcıların yaptığı haftalık spor süresine göre sporcu kimlik düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Spor süresi	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SKÖ	1 saat ve altı	212	35,81c	7,91	36,00	12,00	<0,001
	2-3 saat arası	325	38,86b	7,64	40,00	11,00	
	4-5 saat arası	154	38,99b	7,72	41,00	9,25	
	6 saat ve üzeri	284	41,72a	6,85	43,50	8,00	
SK	1 saat ve altı	212	15,14c	4,06	16,00	6,00	<0,001
	2-3 saat arası	325	16,89b	3,55	18,00	5,00	
	4-5 saat arası	154	16,83b	3,82	18,00	4,25	
	6 saat ve üzeri	284	18,19a	3,29	19,00	4,00	
SS	1 saat ve altı	212	9,55c	3,01	10,00	5,00	<0,001
	2-3 saat arası	325	10,97b	2,70	12,00	4,00	
	4-5 saat arası	154	10,95b	2,86	12,00	4,00	
	6 saat ve üzeri	284	11,71a	2,50	12,00	4,00	
OD	1 saat ve altı	212	11,12b	2,88	12,00	5,00	0,004
	2-3 saat arası	325	10,99b	3,16	12,00	5,00	
	4-5 saat arası	154	11,21b	2,72	12,00	3,00	
	6 saat ve üzeri	284	11,81a	2,64	13,00	3,00	

a,b,c: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir.

Araştırmaya katılan bireylerin haftalık spor yapma süresine göre sporcu kimliği toplam puan ($p=0,001$), sosyal kimlik ($p=0,001$), sporla sınırlanmışlık ($p=0,001$) ve olumsuz duyusallık ($p=0,004$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada 6 saat ve üzeri spor yapanların sporcu kimlik düzeylerinin en yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.24).

Araştırmaya katılan bireylerin spor yapma amacına göre sporcu kimliği toplam puan ($p=0,001$), sosyal kimlik ($p=0,001$), sporla sınırlanmışlık ($p=0,001$) ve olumsuz duyusallık ($p=0,011$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Araştırmada ekonomik kazanç için spor yapan öğrencilerin sporcu

kimlik düzeyleri sağlık, sosyal çevre ve serbest zaman değerlendirme amacıyla spor yapanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.25).

Tablo 4.25 Katılımcıların spor yapma amacına göre sporcu kimlik düzeyleri

Ölçek ve alt boyutlar	Spor yapma amacı	n	Ortalama	Std. Sapma	Ortanca	IQR	P-değeri
SKÖ	Sağlık	461	38,99b	7,43	40,00	10,50	<0,001
	Sosyal çevre	90	39,22b	7,28	40,00	11,00	
	Ekonomik kazanç	209	41,47a	7,46	43,00	9,00	
	SZD	215	36,74c	8,28	38,00	12,00	
SK	Sağlık	461	16,92b	3,69	18,00	5,00	<0,001
	Sosyal çevre	90	16,87b	3,38	17,50	4,25	
	Ekonomik kazanç	209	18,10a	3,45	19,00	4,00	
	SZD	215	15,62c	4,09	16,00	6,00	
SS	Sağlık	461	11,06ab	2,66	12,00	5,00	<0,001
	Sosyal çevre	90	10,98b	2,69	11,50	4,25	
	Ekonomik kazanç	209	11,51a	2,72	12,00	4,00	
	SZD	215	9,83c	3,12	11,00	4,00	
OD	Sağlık	461	11,01b	3,04	12,00	5,00	0,011
	Sosyal çevre	90	11,38ab	2,76	12,00	4,00	
	Ekonomik kazanç	209	11,87a	2,49	13,00	4,00	
	SZD	215	11,30ab	2,98	12,00	4,00	

a,b,c: Aynı sütun içerisindeki gruplar arasındaki farklılıkları gösterir. SZD:Serbest Zaman Değerlendirme

4.4. Spor Yaralanması ile Çok Alanlı Kararlılık

Araştırmaya katılan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporcu yaralanması kaygısı ile çok alanlı kararlılık toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arası ilişkiler Tablo 4.26’da verilmiştir.

Tablo 4.26 Katılımcıların spor yaralanma kaygısı ile çok alanlı kararlılık düzeyleri arası ilişkiler

		ÇAKÖ	GKV	ÇÇ	SİSK	SİSKO
SYK	r-değeri	- 0,323	- 0,178	- 0,274	- 0,236	- 0,308
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
YKK	r-değeri	- 0,255	- 0,158	- 0,221	- 0,169	- 0,234
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
ZAK	r-değeri	- 0,385	- 0,197	- 0,339	- 0,275	- 0,356
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
ACK	r-değeri	-0,040	0,004	- 0,069	-0,016	-0,047
	p-değeri	0,211	0,899	0,032	0,628	0,143
HKUK	r-değeri	- 0,270	- 0,132	- 0,223	- 0,210	- 0,256
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
SDKK	r-değeri	- 0,408	- 0,238	- 0,318	- 0,302	- 0,388
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
YYK	r-değeri	- 0,089	- 0,077	- 0,087	-0,061	- 0,091
	p-değeri	0,006	0,017	0,007	0,057	0,005

SYK: Spor Yaralanma Kaygısı; YKK: Yeteneğini Kaybetme Kaygısı; ZAK: Zayıf Algılanma Kaygısı; ACK: Acı Çekme Kaygısı; HKUK: Hayal Kırıklığına Uğratma Kaygısı; SDKK: Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı; YYK: Yeniden Yaralanma Kaygısı; ÇAKÖ: Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği; GKV: Genel Karar Verme; ÇÇ: Çatışma Çözme; SİSK: Sosyal İlişki Seçiminde Kesinlik; SİSKO: Sosyal İlişki Seçiminde Kolaylık alt boyutunu ifade etmektedir.

Araştırmada katılımcıların spor yaralanma kaygı düzeyleri ile çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında % 32,3'lük negatif anlamlı zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Dolayısı ile bireylerin spor yaralanma kaygı düzeyleri düştükçe çok alanlı kararlılık düzeyi artmaktadır.

4.5. Spor Yaralanması ile Sporcu Kimliği

Araştırmaya katılan spor bilimleri fakültesi öğrencilerin sporcu yaralanması kaygısı ile sporcu kimliği toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arası ilişkiler Tablo 4.27'de verilmiştir.

Tablo 4.27 Katılımcıların spor yaralanma kaygısı ile sporcu kimlik düzeyleri arası ilişkiler

		SKÖ	SK	SS	OD
SYK	r-değeri	- 0,138	- 0,195	- 0,163	0,014
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	0,654
YKK	r-değeri	- 0,166	- 0,200	- 0,181	-0,022
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	0,492
ZAK	r-değeri	- 0,185	- 0,193	- 0,178	- 0,109
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	0,001
ACK	r-değeri	-0,010	-0,045	-0,047	0,078
	p-değeri	0,765	0,162	0,143	0,015
HKUK	r-değeri	- 0,105	- 0,163	- 0,122	0,001
	p-değeri	0,001	<0,001	<0,001	0,971
SDKK	r-değeri	- 0,160	- 0,175	- 0,141	- 0,113
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
YYK	r-değeri	-0,001	-,084	-0,058	0,157
	p-değeri	0,968	0,008	0,069	<0,001

SYK: Spor Yaralanma Kaygısı; YKK: Yeteneğini Kaybetme Kaygısı; ZAK: Zayıf Algılanma Kaygısı; ACK: Acı Çekme Kaygısı; HKUK: Hayal Kırıklığına Uğratma Kaygısı; SDKK: Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı; YYK: Yeniden Yaralanma Kaygısı; SKÖ: Sporcu Kimliği Ölçeği; SK: Sosyal Kimlik Alt Boyutu; SS: Sporla Sınırlanmışlık Alt Boyutu; OD: Olumsuz Duyuşsallık alt boyutunu ifade etmektedir.

Araştırmada katılımcıların spor yaralanma kaygı düzeyleri ile sporcu kimlik düzeyleri arasında % 13,8'lik negatif anlamlı zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Dolayısı ile bireylerin spor yaralanma kaygı düzeyleri düştükçe bireyin kendini sporcu olarak görme algısını arttırmaktadır.

4.6. Çok Alanlı Kararlılık ile Sporcu Kimliği

Araştırmaya katılan spor bilimleri fakültesi öğrencilerin çok alanlı kararlılık ile sporcu kimliği toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arası ilişkiler Tablo 4.28'de verilmiştir.

Tablo 4.28 Katılımcıların Çok Alanlı Kararlılık ile Sporcu Kimlik Düzeyleri ile Arası İlişkiler

		SKÖ	SK	SS	OD
ÇAKÖ	r-değeri	0,226	0,269	0,191	0,184
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
GKV	r-değeri	0,235	0,269	0,220	0,147
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
ÇÇ	r-değeri	0,137	0,182	0,116	0,105
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	0,001
SİSK	r-değeri	0,203	0,245	0,194	0,135
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
SİSKO	r-değeri	0,133	0,163	0,101	0,140
	p-değeri	<0,001	<0,001	0,002	<0,001

ÇAKÖ: Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği; GKV: Genel Karar Verme; ÇÇ: Çatışma Çözme; SİSK: Sosyal İlişki Seçiminde Kesinlik; SİSKO: Sosyal İlişki Seçiminde Kolaylık alt boyutunu; SKÖ: Sporcu Kimliği Ölçeği; SK: Sosyal Kimlik Alt Boyutu; SS: Sporla Sınırlanmışlık Alt Boyutu; OD: Olumsuz Duyuşsallık alt boyutunu ifade etmektedir.

Araştırmada katılımcıların çok alanlı kararlılık düzeyleri ile sporcu kimlik düzeyleri arasında % 22,6'lık pozitif anlamlı zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Dolayısı ile bireylerin çok alanlı kararlılık düzeylerindeki olumlu yöndeki iyileşme bireyin kendini sporcu olarak görme algısını arttırmaktadır. Bu durum ters şekilde de yorumlanabilir. Bir başka ifade ile bireyler kendisinin ne kadar iyi sporcu olduğunu düşünürse, oyun içerisindeki çok alanlı kararlılık düzeyi o kadar yüksek olacaktır.

5. TARTIŞMA

Bu araştırmanın temel amacı; spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spor yaralanması kaygı düzeyleri ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesini sağlamaktır. Bu amaç için araştırmada öğrencilere bir demografik form ve üç ölçek yöneltilerek spor yaralanmasına karşı hissettikleri kaygı durumu ile çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişki mercek altına alınmıştır. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin; sosyo-demografik ve spor özelliklerini içeren 8 sorudan (cinsiyet, sınıf, bölüm, gelir düzeyi, spor yapma durumu, spor yapma türü, spor yapma süresi, spor yapma amacı) meydana gelen bir çerçeve oluşturulmuştur. İkinci olarak, spor yaralanması, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlik düzeylerine dair sonuçlar; üçüncü olarak spor yaralanma kaygıları ile çok alanlı kararlılık durumları arasında nasıl bir ilişkinin olduğuna dair sonuçlar dördüncü olarak, spor yaralanma kaygıları ile sporcu kimlikleri arasında nasıl bir ilişkinin olduğuna dair sonuçlar, son olarak ise çok alanlı kararlılık ile sporcu kimlikleri arasında nasıl bir ilişkinin olduğuna dair sonuçlar konu ile ilgili literatüre bakılarak tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile spor yaralanması kaygı ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.2' de verilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin spor yaralanması kaygı durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutlarından YKK, ZAK, ACK, HKUK, SDKK ve toplam puanda erkek öğrencilerin spor yaralanma kaygı düzeyleri kadın öğrencilere göre daha yüksektir. Fakat acı çekme alt boyutunda kadınların spor yaralanması kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Tanyeri (2019) farklı branş sporcuları üzerine yaptığı çalışmada, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunduğunu, erkek sporcuların kadın sporculardan spor yaralanması kaygılarının yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Yalçinkaya vd. (2020) spor yüksekokulu öğrencilerine uyguladıkları çalışmada, spor yaralanma kaygısının her alt boyutunda erkek katılımcıların kadınlara göre daha yüksek spor yaralanması kaygı düzeyine sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Ekin ve Bülbül (2020) Badminton sporcularının yaralanma kaygılarını inceledikleri çalışmalarında, erkek sporcuların kadınlara göre spor yaralanması kaygılarının yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Arıkan ve Çimen (2020) yaptıkları çalışmada, kadın ve erkek adayların yaralanma kaygı düzeylerinin AÇK, HKUK ve SDKK alt boyutlarında

anlamli farklılaşarak erkek sporcular lehine yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum erkeklerin yaralanma yaşadıklarını varsaydıklarında takım içindeki konum ve statülerini kaybetme algısı, sosyal çevresindeki popülaritesini yitirme düşüncesinin getirdiği travmatik ruh halinin erkeklerin yapısı gereği kadınlardan daha fazla etkilenmesine ve yaralanma kaygısını daha derinden yaşamaları sebep olarak görülebilir. Çalışmamızı desteklemeyen çalışmalarda mevcuttur. Tomalski (2013) niversite ğrencilerinin spor yaralanma kaygısı ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında kadınların spor yaralanma kaygısının erkeklerden yüksek olduğunu belirtmiştir. Frost ve Hansson (2017) yaptıkları çalışmada, kadın katılımcıların spor yaralanması kaygı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Correia ve Rasoda (2019) sporcuların kaygı düzeylerini cinsiyet ve yapılan spor branşı açısından incelediği çalışmasında, kadın sporcuların daha yüksek somatik kaygı düzeylerine ve konsantrasyon bozulma seviyelerine sahip olduğunu saptamışlardır. nver vd. (2020) niversite takımlarında oynayan sporcular ile yapılan çalışmada, kadın sporcuların AK ve YYK alt boyut puanlarını erkek sporculara göre daha yüksek olduğunu belirlenmiştir. Karayol ve Eroğlu (2020) bireysel ve takım sporu yapan sporcuların spor yaralanma kaygı düzeylerini incelediği çalışmada, cinsiyet değişkenine göre herhangi bir anlamli farklılık bulamamıştır. Namli ve Buzdağlı (2020) aktif sporcuların yaralanma sonrası kaygı düzeylerinin incelenmesi” başlıklı çalışmalarında, cinsiyet değişkeni açısından anlamli farkın olmadığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin sınıf değişkeni ile spor yaralanması kaygı leğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.3’de verilmiştir. Sınıf değişkenine göre öğrencilerin spor yaralanması kaygı durumlarında istatistiksel olarak anlamli bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde spor yaralanması kaygı leği alt boyutlarından YYK, HKUK, SDKK ve toplam puanda 2.3. ve 4. Sınıf ğrencilerin spor yaralanma kaygı düzeyleri 1.sınıf öğrencilere göre daha yüksektir. Buna göre bu üst sınıfların öğrenim gördükleri bölümde 1. sınıflara oranla her yönüyle daha geniş bir sosyal ortam oluşturmuş olmalarından dolayı yaşanacak herhangi bir yaralanmanın düzenlerini olumsuz etkileyebileceğinden kaygı düzeyinin yüksek olduğu ifade edilebilir. Araştırma sonucu ile örtüşmeyen bir çalışmada ise Karayol ve Eroğlu (2020) sporcuların spor yaralanma kaygısını birçok değişken açısından inceledikleri çalışmada, sınıf değişkenine göre spor yaralanması kaygısı leği alt

boyut puanlarında anlamlı farklılık saptanmadığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin bölümleri ile spor yaralanması kaygı ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.4’de verilmiştir. Bölüm değişkenine göre öğrencilerin spor yaralanması kaygı durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde spor yaralanması kaygı ölçeği YKK alt boyutunda antrenörlük öğrencilerinin yaralanma kaygısı düzeylerinin beden eğitimi, spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümünden yüksek olduğu, ZAK alt boyutunda antrenörlüğün spor yöneticiliğinden, HKUK alt boyutu ve toplam puanda antrenörlüğün spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümündeki öğrencilerden spor yaralanma kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum antrenörlükte öğrenim gören öğrencilerin diğer bölümlere göre kendilerini spor branşlarını uygulama noktasında olayın merkezine konumlandırımları sonucu yaşanabilecek yaralanmaların üzerlerinde daha kalıcı etkiler bırakabileceğinden kaygı seviyelerinin yüksek olduğu düşünülebilir. Karayol ve Eroğlu (2020) sporcular üzerine yaptıkları çalışmada, bölüm değişkenine göre spor yaralanması kaygısı ölçeği SDKK alt boyutunda anlamlı farklılık olduğunu ve spor yöneticiliği bölümündeki sporcuların beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündeki sporculara göre puan değerlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yalçınkaya vd. (2020) spor yüksekokulu öğrencilerine uyguladıkları çalışmada, katılımcıların eğitim gördükleri bölümlere göre spor yaralanma kaygı düzeyi arasında ölçeğin hiçbir alt boyutunda anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuşlardır.

Öğrencilerin gelir durumu ile spor yaralanması kaygı ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.5’de verilmiştir. Gelir durumu değişkenine göre öğrencilerin spor yaralanması kaygı durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutlarından ZAK, SDKK ve toplam puanda geliri düşük öğrencilerin geliri giderine eşit olanlara, AÇK alt boyutunda geliri düşük ve yüksek öğrencilerin geliri giderine eşit olanlara, YYK alt boyutunda geliri düşük olanların geliri yüksekler göre spor yaralanma kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yapılan literatür araştırmasında çalışmayı destekler bir sonuca ulaşılamamasına rağmen Ekin ve Bülbül (2020) gelir durumuna göre herhangi bir farklılık tespit etmemiştir. Bu durum genel anlamda geliri düşük öğrencilerin ilgilendikleri spor branşı onlar açısından ekonomik kazanç oluşturduğu varsayıldığında içinde

bulundukları maddi zorlukları göz önünde bulundurarak yaralanmamak için bütün şartları değerlendirebileceğinden dolayı kaygı seviyelerinin yüksek olmasının bir sonucu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin spor yapma durumu ile spor yaralanması kaygı ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.6’da verilmiştir. Spor yapma durumu değişkenine göre öğrencilerin spor yaralanması kaygı durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutlarından YKK, ZAK, HKUK, SDKK ve toplam puanda spor yapmayan öğrencilerin spor yaralanma kaygı düzeyleri spor yapan öğrencilere göre daha yüksektir. Bu durum spor yapmayanların herhangi bir fiziksel aktivite veya etkinlikle ilgilenmedikleri için yaralanmaya maruz kaldıklarında nasıl bir pozisyona (acı hissi ve çevresel tepki) düşeceklerini kavrayamadıklarından dolayı kaygı düzeylerinin yüksek olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin spor yapma türü ile spor yaralanması kaygı ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.7’de verilmiştir. Spor yapma türü değişkenine göre öğrencilerin spor yaralanması kaygı durumlarında alt boyutlar ve toplam puanda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Tanyeri (2019) farklı branş sporcularında yaptığı çalışmada takım sporu ve bireysel spor ile ilgilenen sporcularda yaralanma kaygısı anlamında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmadığını saptamıştır. Namlı ve Buzdağlı (2020) aktif sporcuların yaralanma sonrası kaygı düzeylerinin incelenmesi” başlıklı çalışmalarında, takım ve bireysel sporla ilgilenen sporcuların yaralanma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını saptamışlardır. Özder (2010) Dünya askeri pentatlon şampiyonasına katılan erkek sporcular üzerine yaptığı çalışmada, pentatlon sporcularının sakatlandıkları zaman en fazla atletik yeteneklerini kaybetme ve yeniden yaralanma kaygısı taşıdıklarını tespit etmiştir. Çalışmamızı desteklemeyen araştırmalarda mevcuttur. Karayol ve Eroğlu (2020) bireysel ve takım sporu yapan sporcuların spor yaralanma kaygı düzeylerini incelediği çalışmada, spor dalı değişkenine göre spor yaralanması kaygısı ölçeği alt boyutlarından AÇK ve YYK alt boyutlarında takım sporu yapanların bireysel spor yapanlara göre yaralanma kaygılarının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Arkan ve Çimen (2020) yaptıkları çalışmada, takım ve bireysel spor yapan öğrencilerin yaralanma kaygı düzeylerinin SDKK alt boyutunda anlamlı farklılaşarak takım sporu lehine yüksek

olduğunu gözlemlemişlerdir. Short vd. (2004) araştırmalarında kontrol edilebilir yaralanma kaygısı yönünden erkek futbolcuların erkek hokey oyuncularına göre ve kadın hokey oyuncularının kadın futbolculara göre daha fazla kaygı taşıdığını bildirmişlerdir. Ünver vd. (2020) üniversite takımlarında oynayan sporcular ile yapılan çalışmada, farklı branşlardaki sporcuların yaralanma kaygı düzeylerinin ZAK, HKUK, SDKK ve YKK alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiğini saptamışlardır. Kayhan vd. (2019) yapmış olduğu kadın sporcular üzerinde araştırmada bireysel spor yapan katılımcıların sadece YKK alt boyutunda anlamlı farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Lavallée ve Flint (1996) yaptıkları çalışmada, futbol ve rugby gibi takım sporlarında mücadele eden sporcuların yaralanma kaygı düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrencilerin spor yapma süresi ile spor yaralanması kaygı ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.8’de verilmiştir. Spor yapma süresi değişkenine göre öğrencilerin spor yaralanması kaygı durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutlarından HKUK, SDKK ve toplam puanda haftada 1 saat ve altında spor yapanların spor yaralanma kaygı düzeyleri 4-5 saat arası ve 6 saat üzerindekiyle göre daha yüksektir. YKK alt boyutunda haftada 1 saat ve altında spor yapanların spor yaralanma kaygı düzeyleri 6 saat ve üzerindekiyle göre daha yüksektir. ZAK alt boyutunda ise, 1 saat ve altında spor yapanların spor yaralanma kaygı düzeyleri 4-5 saate göre daha yüksektir. Bu durum spora daha fazla zaman ayırmanın öğrencilerin güçlü, enerjik ve formda hissetmelerini sağlayarak yaralanmaktan duyulan kaygının minimuma inmesine yol açtığı ifade edilebilir. Arıkan ve Çimen (2020) yaptıkları çalışmada, haftada 1-2 gün fiziksel antrenman yapanlar ile 3-4 gün ve üstü antrenman yapanların “Yeteneğini Kaybetme Kaygısı” alt boyutu puanlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Budak vd. (2020) “spor yaralanmasının kaygı üzerindeki etkileri” başlıklı çalışmalarında 9 yıl ve üzeri süredir spor yapanların yeniden yaralanma kaygılarının, 3-4 ve 5-6 yıldır spor yapanlara göre daha yüksek olduğu tespit etmişlerdir. Ekin ve Bülbül (2020) badminton sporcularının yaralanma kaygılarını inceledikleri çalışmalarında, sadece yeteneğini kaybetme kaygısı alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, 6 ile 7 yıl aralığında spor yaşına sahip olanların, 2 ile 3 yıl aralığındakilere göre daha yüksek oranda kaygı taşıdıkları sonucuna varmışlardır. Kayhan vd., (2019) tarafından

yapılan çalışmada, 4 ile 6 yıl aralığında spor yapan bireylerin 10 yıl ve üstü spor yapanlara göre zayıf algılanma kaygısı alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

Öğrencilerin spor yapma amacı ile spor yaralanması kaygı ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.9’da verilmiştir. Spor yapma amacı değişkenine göre öğrencilerin spor yaralanması kaygı durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde spor yaralanması kaygı ölçeği HKUK alt boyutunda sağlık için spor yapan öğrencilerin spor yaralanma kaygı düzeyleri sosyal çevre için spor yapanlara göre daha yüksektir. İnan vd., (2018) ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının beden eğitimi dersi sürekli kaygısı üzerinde orta ve düşük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğu sonucuna varmışlardır. Bu duruma ters açıdan bakıldığında, sosyal çevre edinmek için spor yapanların hayata bakış açıları katı hedefler doğrultusunda gerçekleşmekten ziyade daha esnek, rahatlatıcı, huzur verici ve maddi kaygıların olmadığı bir yapı üzerinde şekillendiği için herhangi bir yaralanma anında aşırı tepkinin söz konusu olmayacağından hareketle çevresine karşı hayal kırıklığının kendisini sınırlı oranda etkileyeceği düşünülebilir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile çok alanlı kararlılık ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.10’da verilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin çok alanlı kararlılık durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde çok alanlı kararlılık ölçeği alt boyutlarından ÇÇ, SİSKO ve toplam puanda kadın öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri erkeklere göre daha yüksektir. Yaşanacak herhangi bir problemde erkeklerin yapısı gereği geri adım atma noktasında zorluk çekmelerinin yanında sosyal ilişkilerde kadınların ılımlı ve sıcakkanlı özelliklerinin ağır basmasından dolayı böyle bir sonucun ortaya çıktığı söylenebilir. Kalkan (2017) yaptığı araştırmada, serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin çok alanlı kararlılık ölçeğinin SİSK alt boyutunda kadın bireylerin erkeklere göre daha yüksek düzeylere sahip olduğunu saptamıştır. Çalışmayı ile örtüşmeyen sonuçlara bakıldığında, Tunçkol ve Gündoğan (2020) “Spor Bilimleri Öğrencilerinin Çok Alanlı Kararlılık Seviyelerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmalarında, çok alanlı kararlılık ölçeğinin GKV alt boyutunda erkek öğrencilerin kadınlara göre daha yüksek çok alanlı kararlılık düzeyine sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Rajaram (2019) üniversitede öğrenim gören 18-25 yaş arasındaki kız ve

erkek öğrencilerin kararlılık, sorumluluk ve duygusal denge becerilerini ölçmek için yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kararlılık puanlarının kızlardan yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Škorić (2008) spor yöneticileri ile spor yönetimi ve ekonomisi dersi alan öğrencilerin kişilik özelliklerini karşılaştırdığı çalışmada, spor yöneticilerinin kişilik özellikleri arasında kararlılıklarının ilk sırada yer aldığı, öğrencilerin ise iş verimliliği ve beceriklilik özelliklerinden sonra kararlılığın geldiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca cinsiyet değişkeni açısından herhangi bir anlamlı farklılığa ulaşılmadığını belirtmiştir. Akgül (2019) yaptığı çalışmada, judo antrenörlerinin kararlılık düzeylerini cinsiyet değişkenine göre incelemiş ve istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığını ortaya çıkarmıştır. Çakır, 2015; Eloff vd. 2011; Kruger (2010) yaptıkları araştırma bulgularında kadın ve erkeklerin kararlılık düzeyleri arasında istatistiksel olarak herhangi bir farklılığın bulunmadığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin sınıf değişkeni ile çok alanlı kararlılık ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.11’de verilmiştir. Sınıf değişkenine göre öğrencilerin çok alanlı kararlılık durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. ($p>0.05$). Yapılan analizde çok alanlı kararlılık ölçeği ÇÇ ve SİSK alt boyutlarında 1. ve 2. sınıfların 3. ve 4. sınıflardan, GKV ve toplam puanda ise 1. sınıfların 2. 3. ve 4. sınıflardan çok alanlı kararlılık düzeyleri daha yüksektir. Bu durum spor veya başka bir bölümü kazanan öğrencilerin bulundukları ortamda yer edinmek, söz sahibi olabilmek, dışlanmamak için olaylara daha pozitif bir bakış açısıyla yaklaşmalarını gerektirebileceğinden dolayı spor veya sosyal ortamlara ayak uydurma ve problemleri çözme noktasında aşırı kararlılık sergiledikleri söylenebilir.

Öğrencilerin bölümleri ile çok alanlı kararlılık ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.12’de verilmiştir. Bölüm değişkenine göre öğrencilerin çok alanlı kararlılık durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p>0.05$). Yapılan analizde çok alanlı kararlılık ölçeği alt boyutlarından GKV ve toplam puanda beden eğitimi, spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümü öğrencilerinin çok alanlı kararlılık düzeyleri antrenörlüklere göre daha yüksektir. Antrenörlük öğrencileri diğer bölümlere göre sporun her alanında (uzmanlık uygulaması) hem teorik hem uygulama noktasında olayın merkezinde yer alarak galibiyet ve mağlubiyet duygularını fazlasıyla yaşadıklarından dolayı saha içi ve dışındaki kararlılıklarının olumsuz etkilendiği söylenebilir. Literatürde bu konu ile

ilgili ulaşılan sınırlı çalışmalarda, Soytrk ve trk (2019) “Dokuzuncu sınıf ğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme durumlarının fiziksel aktivite düzeylerine göre karşılaştırılması” adlı çalışmasında, sosyal bilimler lisesi ğrencilerinin spor bilimleri dahil diğerk tüm lise öğrencilerine göre daha düşük benlik saygısı ve aceleci kararsızlık puanlarına sahip oldukları ve fen lisesi öğrencilerine göre daha yüksek keşfedici kararsızlık puanlarına sahip olduklarını belirlemişlerdir. Birol ve İnce (2016) alışmalarında sosyal bilimler lisesi ğrencilerinin kararsızlık seviyeleri spor bilimleri öğrencilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrencilerin gelir durumu ile çok alanlı kararlılık leğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.13’de verilmiştir. Gelir durumu değişkenine göre öğrencilerin çok alanlı kararlılık durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. ($p>0.05$). Akgl (2019) yaptığı çalışmada, judo antrenörlerinin kararlılık düzeylerini aylık gelir düzeyi değişkenine göre incelemiş ve istatistiksel olarak anlamlı farkın ortaya çıkmadığını belirtmiştir. Kılıoğlu (2017) Türkiye olimpiyat hazırlık merkezindeki sporcuların gelir düzeyleri ile kararlılık düzeyleri arasında anlamlı farkın oluşmadığını tespit etmiştir. Kırgil (2015) ve zdemir (2017) yaptığı çalışmada katılımcıların aylık gelir düzeyi durumuna göre kararlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılık saptamamışlardır.

Öğrencilerin spor yapma durumu ile çok alanlı kararlılık leğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.14’de verilmiştir. Spor yapma durumu değişkenine göre öğrencilerin çok alanlı kararlılık durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde çok alanlı kararlılık leği alt boyutlarından GKV,  ve toplam puanda spor yapan öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri spor yapmayanlara göre daha yüksektir. Spor, bireylere oyun alanında sorumluluk bilinci ile kısa sürede doğru tercih yaparak istenilen hedefe ulaşabilmenin kararlılıktan geçtiğini yaşayarak gösterdiğinden kaynaklı olabilir. Literatürde çalışmayı destekleyen benzer araştırmada, Parmer (1987) yaptığı çalışmada, öğrencilerin % 32’ sinin 10 yıl içinde profesyonel sporcu olma noktasında sporcu olmayı düşünmeyen öğrencilere göre aşır kararlılık sergilediklerini saptamıştır. Birol ve İnce (2016) ise sportif rekreasyon aktivitelerine katılan bireylere yönelik gerçekleştirdikleri çalışmada, sosyal bilimler, Anadolu, spor lisesi ve diğerk liselerde aktif spor yapanlar ile yapmayanların keşfedici ve aceleci kararsızlık düzeyleri arasında kayda değer bir farkın oluşmadığını belirterek araştırma ile

örtüşmeyen bir sonuç ortaya koymuşlardır.

Öğrencilerin spor yapma türü ile çok alanlı kararlılık ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.15’de verilmiştir. Spor yapma türü değişkenine göre öğrencilerin çok alanlı kararlılık durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Miçooğulları vd. (2020) üniversite sporcu öğrencilerin kendi güven, hedef belirleme ve kararlılıklarını belirlemek üzere gerçekleştirdikleri çalışmada, bireysel ve takım sporu ile ilgilenenlerin kararlılık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Fathirezaie vd. (2018) ortalama 15 yaş civarında olan elit ve rekabetçi futbol ve voleybol oyuncularları arasındaki zihinsel becerileri ayırt etmek için yaptıkları çalışma incelendiğinde, elit futbol ve voleybolcuların oyun içindeki kararlılıkları arasında kayda değer farkın olmadığını tespit etmişlerdir. Yapılan çalışmaların araştırmamızı destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Soytürk ve Öztürk (2019) lise öğrencileri üzerine yaptıkları araştırma makalesinde, takım sporlarıyla uğraşanların keşfedici kararsızlık puanları bireysel spor yapanlara göre anlamlı olarak daha düşük olduğunu tespit ederek bu durumun takım sporu yapanların işbirliğinden kaynaklanan güç ve güvenin, karar verme sürecinde kesin kararların alınmasında etkili olduğunu vurgulamışlardır. Birol ve İnce (2016) sportif rekreasyon aktivitelerine katılan bireylere yönelik ortaya koydukları çalışmada, bireysel spor yapanların takım sporu ile ilgilenenlere göre keşfedici kararsızlıklarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrencilerin spor yapma süresi ile çok alanlı kararlılık ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.16’da verilmiştir. Spor yapma süresi değişkenine göre öğrencilerin çok alanlı kararlılık durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p>0.05$). Yapılan analizde çok alanlı kararlılık ölçeği alt boyutlarından ÇÇ ve toplam puanda haftada 2 ile 3, 4 ile 5 saat arası ve 6 saat üzerinde spor yapanların çok alanlı kararlılık düzeyleri 1 saat ve altındakilere göre daha yüksektir. SİSK alt boyutunda haftada 2 ile 3, 4 ile 5 saat arası spor yapanların çok alanlı kararlılık düzeyleri 1 saat ve altındakilere göre daha yüksektir. SİSKO alt boyutunda haftada 6 saat ve üzerinde spor yapanların çok alanlı kararlılık düzeyleri 1 saat ve altındakilere göre daha yüksektir. Bu sonuç, spor yaptıkça bireyler sürekli başarı, hırs, istek, mücadele duygularını beraberinde yaşamaları oyun içinde ve dışında kararlılık sergileme alışkanlığı kazanmış olmalarından kaynaklı olabilir. Akgül (2019)

yaptığı çalışmada, judo antrenörlerinin kararlılık düzeylerini günlük çalışma saati değişkenine göre incelemiş ve istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığını ifade ederek çalışma ile örtüşmeyen bir sonuca ulaştıkları söylenebilir.

Öğrencilerin spor yapma amacı ile çok alanlı kararlılık ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.17’de verilmiştir. Spor yapma amacı değişkenine göre öğrencilerin çok alanlı kararlılık durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($p>0.05$). Buna göre sağlık, sosyal çevre, ekonomik kazanç, serbest zaman değerlendirmek için spor yapanların çok alanlı kararlılık düzeyleri arasında kayda değer olumlu veya olumsuz bir değişikliğin olmadığı belirtilebilir. Kalkan (2017) yaptığı araştırmada, serbest zaman etkinliği olarak değerlendirilen oryantiring sporunun bireyler üzerinde hem sosyalleşme hem de kararlılık düzeylerinde önemli etkilere sahip olduğunu belirleyerek çalışma ile zıt yönlü bir sonuç ortaya koymuştur.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile sporcu kimliği ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.18’de verilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin sporcu kimliği durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde sporcu kimliği ölçeği alt boyutlarından SS, OD ve toplam puanda kadın öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri erkeklerden yüksektir. Kadın öğrenciler ilgilendikleri spor branşını uygulama esnasında sporculuk rolüne erkeklere göre daha fazla bürünebildiklerini söylemek doğru olabilir. Fakat kendilerini bu role aşırı kaptırdıkları için oyunda meydana gelebilecek olumsuz durumlar (itiraz, hakaret, kavga) karşısında verdikleri tepkilerin daha yüksek olduğu çıkarımı yapılabilir. Doğaner vd. (2020) yaptıkları çalışmada, sporcu kimliği ölçeğinin OD alt boyutunda kadınların puan değerlerinin erkeklerden yüksek olduğu ve anlamlı bir sonuca ulaşıldığını ifade etmişlerdir. Çalışmamızı desteklemeyen araştırmalarda mevcuttur. Lamont-Mills ve Christensen (2006) elit ve rekreasyonel düzeyde spora katılan ve katılmayan bireyler arasında yapılan çalışmada, erkek sporcuların sporcu kimlik düzeylerinin kadın sporculardan yüksek olduğunu bulmuşlardır. Proios vd. (2012) “Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin sporcu kimliklerinin incelenmesi” başlıklı çalışmada, erkek sporcuların sporcu kimliklerinin daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Nasirzade F. (2019) düzenli spor yapan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, erkeklerin kadın bireylerden sporcu kimlik düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Görgülü vd. (2018) tarafından yapılan çalışmaya katılan

öğrencilerin cinsiyet değişkenlerine göre sporcu kimliği ölçeğinin alt boyutlarına bakıldığında SK, SS, OD alt boyutunda ve SKÖ toplamda erkek öğrencilerin sporcu kimliklerinin kadın öğrencilere göre yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Namlı ve Tekkurşun Demir (2018) yaptıkları araştırmada, sporcu kimliği ölçeğinin SK alt boyutunda erkek sporcuların kadın sporculara göre sporcu kimlik düzeylerinin yüksek olduğunu saptamışlardır. Çalışmayı desteklemeyen sonuçlara bakıldığında, Tasiemski vd. (2004) çalışmalarında, erkek sporcuların sporcu kimlik düzeylerinin kadın sporculardan yüksek olduğunu gözlemlemişlerdir. Saraç ve Toprak (2017) yaptıkları çalışmada, sporcu kimliğine yönelik kadın ve erkek sporcular arasında bir fark gözlemlememiş; ancak her iki cinsiyetin de güçlü sporcu kimliğini yansıtır biçimde puanlarını yüksek olduğunu belirlemiştir. Yanar vd. (2017) tenis ve badminton sporcuları üzerine yaptıkları araştırmada, erkek ve kadın sporcular arasında herhangi bir anlamlı farklılık olmadığını saptamışlardır. Çetinkaya (2015) takım sporları ile uğraşan sporcular üzerine yapmış olduğu çalışmada, cinsiyet değişkeni açısından farklılığın oluşmadığını tespit etmiştir. Can ve Kaçay (2016) sporcuların sporcu kimlik algısı ve özgüven duyguları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarında, cinsiyet değişkenine göre sporcu kimlikleri arasında anlamlı farklılaşmanın ortaya çıkmadığını savunmuşlardır.

Öğrencilerin sınıf değişkeni ile sporcu kimliği ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.19’da verilmiştir. Sınıf değişkenine göre öğrencilerin sporcu kimliği durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. ($p>0.05$). Yapılan analizde sporcu kimliği ölçeği alt boyutlarından SK ve toplam puanda 1.sınıf öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri 2.3.ve 4.sınıflardan daha yüksektir. SS alt boyutunda ise 1. sınıf öğrencilerin sporcu kimlik düzeyleri 3 ve 4.sınıflardan daha yüksektir. 1.sınıfların özel yetenek sınavı ile kazandıkları bölümlerinde kendilerini ispatlamaları, yer edinmeleri, söz sahibi olmaları için spor dallarında dikkat çekmeleri gerektiği sonucunu doğurduğundan hem sosyal çevrelerinde hem de oyun içinde sporculuk rollerinin ağır bastığı söylenebilir. Proios vd. (2012) “Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin sporcu kimliklerinin incelenmesi” başlıklı çalışmada, 1.sınıf öğrencilerin sporcu kimlik düzeylerinin 4. sınıf öğrencilerinden yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmamızı desteklemeyen araştırmalarda mevcuttur. Namlı ve Tekkurşun Demir (2018) yaptıkları araştırmada, sınıf değişkeni ile sporcu kimlik alt boyutları arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit

etmemiştir. Gökdurna (2018) yaptığı çalışmada, öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre sporcu kimlik ölçeği toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma saptamamıştır.

Öğrencilerin bölümleri ile sporcu kimliği ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.20’de verilmiştir. Bölüm değişkenine göre öğrencilerin sporcu kimliği durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Buna göre beden eğitimi, antrenörlük, spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümleri açısından öğrencilerin sporcu kimlik seviyeleri arasında yeterli bir ayrımın ortaya çıkmadığı belirtilebilir. Namlı ve Tekkurşun Demir (2018) yaptıkları araştırmada, öğretmenlik bölümü öğrencilerinin rekreasyon ve yöneticilik bölümü öğrencilerine göre SK düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğunu gözlemlemişlerdir. Kaya vd. (2018) “Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporcu kimlikleri ve başarı yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” başlıklı çalışmalarında, rekreasyon bölümü öğrencilerinin SK alt boyutunda antrenörlük bölümü öğrencilerinden, SS alt boyutunda ise, hem antrenörlük hem de spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinden puan değerlerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamışlardır.

Öğrencilerin gelir durumu ile sporcu kimliği ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.21’de verilmiştir. Gelir durumu değişkenine göre öğrencilerin sporcu kimliği durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. ($p>0.05$). Yapılan analizde sporcu kimliği ölçeği SK alt boyutunda geliri giderinden yüksek olan öğrencilerin geliri giderinden düşük olanlara göre sporcu kimliği düzeyleri daha yüksektir. Geliri düşük öğrenciler sosyal ortamlarda (kafe, parti, gezi) hem görüntü hem de bulunulan ortamın ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını bildikleri için sporculuk rolleri saha içinde baskın olsa dahi bu tarz ortamlarda sönük kaldığı söylenebilir. Nasirzade, F. (2019) düzenli spor yapan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, gelir düzeyi değişkenine göre yüksek gelire sahip olan bireylerin düşük gelire sahip olan bireylerden, sporcu kimliklerinin anlamlı farklılaşarak daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca Murphy vd. (1996) üniversitelerarası sporculara dair uyguladıkları çalışmada gelir getiren sporlarla uğraşan (futbol ve basketbol) sporcuların, gelir getirmeyen sporlarla uğraşanlara göre önemli ölçüde daha yüksek sporcu kimlik puanlarına sahip olduğunu saptamışlardır. Çalışmamızı desteklemeyen araştırmada ise Doğaner vd. (2020) yaptıkları çalışmada,

gelir durumu değişkenine göre sporcular arasında anlamlı farklılığa ulaşılamadığını gözlemlemişlerdir.

Öğrencilerin aktif spor yapma durumu ile sporcu kimliği leğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.22’de verilmiştir. Spor yapma durumu değişkenine göre öğrencilerin sporcu kimliği durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Yapılan analizde sporcu kimliği leği alt boyutlarından SK, SS, OD ve toplam puanda aktif spor yapan öğrencilerin sporcu kimliği düzeyleri spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksektir. Aktif spor yapan öğrencilerin sporu yaşamlarının merkezine koymalarının yanında elde ettikleri başarıların popülaritelerini ve zgven duygusunu artırarak sporcu rollerini saha içinde ve dışında rahatlıkla sergileyebildiklerinin sonucu olabilir. Proios vd. (2012) “Beden eğitimi ve spor bölümü ğrencilerinin sporcu kimliklerinin incelenmesi” başlıklı çalışmada, aktif spor yapan öğrencilerin spor yapmayanlara göre sporcu kimlik düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Lamont-Mills ve Christensen (2006) elit ve rekreasyonel düzeyde spora katılan ve katılmayan bireyler arasında yapılan çalışmada, spora katılan bireylerin sporcu kimlik seviyelerinin katılmayanlara göre yüksek olduğunu saptamışlardır. Turan (2018) araştırması gereği sporculara yönelttiği sorular neticesinde sporcuların güçlü düzeyde sporcu kimliğine sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin spor yapma türü ile sporcu kimliği leğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.23’de verilmiştir. Spor yapma türü değişkenine göre öğrencilerin sporcu kimliği durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yapılan analizde sporcu kimliği leği alt boyutlarından SK, SS ve toplam puanda da bireysel, takım ve her iki sporu yapanların sporcu kimliği düzeyleri spor yapmayanlara göre daha yüksektir. OD alt boyutunda ise bireysel ve takım sporu yapanların sporcu kimliği düzeyleri spor yapmayanlara göre daha yüksektir. Çetinkaya (2010) “Sporcu ğrenci kimliği oluşumunda etkili olan faktörler” başlıklı çalışmasında, takım spor yapan öğrencilerin sporcu kimlik seviyelerinin bireysel spor yapanlara göre yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Çetinkaya (2015) takım sporları ile uğraşan sporcular üzerine yapmış olduğu çalışmada, hentbol ile uğraşanların voleybolculara göre sporcu kimlik düzeylerinin daha yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Her ne kadar çalışmamızda takım sporları lehine fark olmasa da ortalama puanlarının yüksek olduğu söylenebilir. Çalışmamızı

desteklemeyen araştırmalarda mevcuttur. Görgülü vd. (2018) tarafından yapılan çalışmada, takım ve bireysel spor yapan öğrencilerin sporcu kimlik düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığını belirtmişlerdir. Namlı ve Tekkurşun Demir (2018) yaptıkları araştırmada, bireysel ve takım sporu yapan katılımcıların sporcu kimlik alt boyutları arasında anlamlı düzeyde farklılığa ulaşamamışlardır. Can ve Kaay (2016) sporcuların sporcu kimlik algısı ve zgven duyguları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarında, bireysel ve takım sporu yapanların sporcu kimlikleri arasında anlamlı farklılaşmanın ortaya çıkmadığını tespit etmişlerdir. Gkdurna (2018) yaptığı çalışmada, öğrencilerin takım sporu ya da bireysel sporla ilgilenme durumu değişkenine göre sporcu kimlik leği toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma saptamamıştır. Turan (2018) yaptığı çalışmada, güreş, kick boks ve futbol oynayanların sporcu kimlik düzeyleri arasında anlamlı farkın olmadığını belirtmiştir. Murphy vd. (1996) yaptıkları çalışmada, spor türünün sporcu kimliği üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını bulmuşlardır.

Öğrencilerin spor yapma süresi ile sporcu kimliği leğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.24’de verilmiştir. Spor yapma süresi değişkenine göre öğrencilerin sporcu kimliği durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p>0.05$). Yapılan analizde sporcu kimliği leği alt boyutlarından SK, SS ve toplam puanda 6 saat ve üzerinde spor yapanların 1 saat ve altı, 2 ile 3 ve 4 ile 5 saat arasındakilere göre, 2 ile 3 ve 4 ile 5 saat arasında spor yapanların ise 1 saat ve altındakilerden sporcu kimlikleri daha yüksektir. OD alt boyutunda 6 saat ve üzerinde spor yapanların 1 saat ve altı, 2 ile 3 ve 4 ile 5 saat arasındakilere sporcu kimlikleri daha yüksektir. Spora daha fazla zaman ayıranların bu alanda ortaya koydukları her anlamdaki doğru veya yanlış tutumların baskın olduğu sonucu çıkarılabilir. Doğaner vd. (2020) yaptıkları çalışmada, 8 saat ve üzerinde antrenman yapan katılımcıların, 1-7 saat antrenman süresine sahip katılımcılara oranla, sporcu kimliğinin tüm alt boyutlarında algı puanlarının daha yüksek olduğunu gözlemlemişlerdir. Tasiemski vd. (2004) alışmalarında, haftada 1 saat ve üzerinde antrenman veya egzersizin süresi arttıkça sporcu kimliği puan değerlerinin yükseldiğini tespit etmişlerdir. Nasirzade (2019) düzenli spor yapan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, haftada 3-5 gün veya 6-7 gün spor yapanların sporcu kimlik düzeylerinin haftada 0-2 gün spor yapanlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşarak daha yüksek olduğunu saptamıştır. Elde edilen bu sonuçların çalışmayı

destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin spor yapma amacı ile sporcu kimliği ölçeğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.25’de verilmiştir. Spor yapma amacı değişkenine göre öğrencilerin sporcu kimliği durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p>0.05$). Yapılan analizde sporcu kimliği ölçeği alt boyutlarından SK ve toplam puanda ekonomik kazanç için spor yapanların sosyal çevre için spor yapanlara, sağlık ve sosyal çevre için spor yapanların ise serbest zamanı değerlendirmek için spor yapanlara göre sporcu kimlikleri daha yüksektir. SS alt boyutunda ekonomik kazanç için spor yapanların sosyal çevre ve serbest zamanı değerlendirmek için spor yapanlara göre, sosyal çevre için spor yapanların ise serbest zamanı değerlendirmek için spor yapanlara göre sporcu kimlikleri daha yüksektir. OD alt boyutunda ekonomik kazanç için spor yapanların sağlık için spor yapanlara göre sporcu kimlikleri daha yüksektir. Maddi ihtiyaçlarını spor alanında karşılayanların bir anlamda işlerinin bu olmasından dolayı performanslarını üst seviyede tutmak istedikleri için spora özgü bütün rolleri barındırdıkları söylenebilir. Araştırma ile örtüşen çalışmalara bakıldığında, Proios vd. (2012) “Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin sporcu kimliklerinin incelenmesi” başlıklı çalışmada, yarışmalara katılan aktif sporcuların serbest zamanı değerlendirmek için spor yapanlara göre sporcu kimlik düzeylerinin yüksek olduğunu gözlemlemişlerdir. Lamont-Mills ve Christensen (2006) elit ve rekreasyonel düzeyde spora katılan ve katılmayan bireyler arasında yaptıkları çalışmada, profesyonel sporcuların (ekonomik kazanç için spor yapan) serbest zamanı değerlendirmek için spor yapanlara göre sporcu kimlik düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Nasirzade (2019) düzenli spor yapan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, formda kalmak ve vücut geliştirmek için spor yapanların zayıflamak ve kilo almak için spor yapanlara göre sporcu kimlik düzeylerinin yüksek olduğunu saptamıştır.

Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı ile çok alanlı kararlılıkları arasındaki ilişkinin puanlama dayalı dağılım tablosu Tablo 4.26’da verilmiştir. Öğrencilerin çok alanlı kararlılık düzeyleri ile spor yaralanma kaygı ölçeği alt boyutlarından YKK (% 25,5), ZAK (% 38,5), HKUK (% 27,0), SDKK (% 40,8), toplam puanda ise (% 32,3) oranında negatif anlamlı zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Dolayısı ile bireylerin spor yaralanma kaygı düzeylerinin düşmesi çok alanlı kararlılık düzeyini artırmaktadır. Buna göre spor yaralanması yaşayabilme düşüncesinin ortaya çıkardığı

kaygı duygusu, bireylerin spor ve sosyal çevrelerinde kararlı bir duruş sergilemelerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Mankad vd. (2009) tedavi aşamasında sporcuların hissettikleri kompleks ruh hali sebebiyle takım arkadaşlarından, antrenman çevresinden ve sosyal ortamdan ayrı kalma isteği taşıdıkları ve böyle bir sürecin neticesi olarak yaralanma durumu sona ermesi bile üst safhaya taşınan kaygı düzeyinin istemeyerek süreklilik arz edeceğini ifade etmişlerdir. Araştırma ile ters yönde çıkan sonuçlar söz konusudur. Ünal ve Çankaya (2022) futbolcular üzerinde yaptıkları çalışmada spor yaralanma kaygısı ve çok alanlı kararlılık toplam puanları arasında ilişki tespit edememesine rağmen spor yaralanma kaygısı alt boyutlarından YYK, SDKK, HKUK ile çok alanlı kararlılığın ÇÇ alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir.

Öğrencilerin spor yaralanma kaygısı ile sporcu kimlikleri arasındaki ilişkinin puanlamaya dayalı dağılım tablosu Tablo 4.27’de verilmiştir. Öğrencilerin sporcu kimlik düzeyleri ile spor yaralanma kaygı ölçeği alt boyutlarından YKK (% 16,6), ZAK (% 18,5), HKUK (% 10,5), SDKK (% 16,0), toplam puanda ise (% 13,8) oranında negatif anlamlı zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır. Dolayısı ile bireylerin spor yaralanma kaygı düzeylerinin düşmesi bireyin kendini sporcu olarak görme algısını artırmaktadır. Bu durum bireyin içsel olarak oyun içinde yaralanma kaygısını ne derece taşıdığına göre sporcu rolünü belirgin hale getirdiği şeklinde ifade edilebilir. Mankad ve ark. (2009) yaptıkları bir çalışmada, egzersiz veya spor yarışmasında ortaya çıkan yaralanma neticesinde sporcuların iyileşme aşaması devam ederken sporcu kimliklerinin azalması, oyun alanlarına dönüş yapamayıp, yeniden yaralanma gibi ciddi ruhsal çöküşler geçirdikleri ve bu ruhsal çöküşler sebebiyle agresifleşme ve kaygı seviyelerinin artış gösterdiğini gözlemlemişlerdir. Brewer (1993) yaptığı çalışmada, spor yaralanması yaşayan sporcularda sporcu kimliği ile depresyon arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu, bu durumun güçlü sporcu kimliği olan sporcuların sportif yaralanma geçirdiklerinde depresyona maruz kaldıklarını gözlemleyerek araştırmayı destekledikleri söylenebilir.

Öğrencilerin çok alanlı kararlılık ile sporcu kimlikleri arasındaki ilişkinin puanlama dayalı dağılım tablosu Tablo 4.28’de verilmiştir. Öğrencilerin çok alanlı kararlılık ile sporcu kimliği ölçeği alt boyutlarından GKV(% 23,5), ÇÇ (% 13,7), SİSK (% 20,3), SİSKO (% 13,3), toplam puanda ise (% 22,6) oranında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısı ile bireylerin çok alanlı kararlılık

düzeylerinde olumlu yöndeki iyileşme bireyin kendini sporcu olarak görme algısını artırmaktadır. Bu durum ters şekilde de yorumlanabilir. Bir başka ifade ile bireyler kendisinin ne kadar iyi sporcu olduğunu düşünürse, oyun içerisindeki çok alanlı kararlılık düzeyi o kadar yüksek olacaktır. Cabrita vd. (2014) sporcuların sporcu kimlik algısı ve kariyer kararları üzerine etkisini inceleyen araştırmasında sporcu kimliğinin kariyer kararlılığı ile ilişkili olduğu, sporcu kimlik düzeyleri yüksek olan sporcuların kariyer kararlılıklarının da yükseldiği sonucuna ulaşarak çalışmaya katkı sundukları düşünülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu kapsamda spor bilimleri öğrencilerinin spor yaralanmasından duydukları kaygı hissinin ortalamanın üzerinde olmadığı, kadınların yaralanma durumunda oluşabilecek acı eşiğini tahmin etmekte güçlük çektiklerinden dolayı yaralanmaktan endişelendiği, aile, arkadaş veya çevre tarafından zayıf algılanırım düşüncesinin yanında sosyal ilişkilerini kaybedebilir hissiyatının spor bilimleri öğrencilerinin yaralanma kaygılarını tetiklemediği ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin yaşadıkları ortamda kararlılık tutumlarının normalin üzerinde olduğu, sporu uğraşı alanı olarak görmeyenlerin kararlılık noktasında geri planda kaldığı, öğrenime yeni başlayanların bütün değişkenlere göre kararlılık vurgusunun daha ağır bastığı görülmektedir. Sporcu kimliklerine göre değerlendirildiğinde, hem sosyal çevrede hem müsabaka içerisinde kendisine biçtiği sporculuk rolünün yüksek olduğu, elde edilen ekonomik gücün sporcu kimliğini sağlamlaştırdığı, sporu eğlence olarak değil de amaç olarak görenlerin sporcu vasıflarının arttığı gözlenmektedir. Yine yaralanma kaygısı artıkça çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlikleri azaldığı görülmektedir. Örneğin; herhangi bir sportif rekabet içerisinde sert bir oyun anlayışının benimsenmesinden kaynaklı bazı sporcularda oluşabilecek yaralanma kaygı hissiyatı oyun içindeki kararlı, istekli, mücadeleci ve pes etmeyen sporcu duruşundan ödün vermelerine neden olmaktadır. Çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlik ilişkisi perspektifinden olaya bakıldığında ise birbirlerini hedefe giden yolda tetikleyen iki faktör olarak nitelendirmek, çalışmanın ortaya koyduğu sonucun bir göstergesi olarak ifade edilebilmektedir.

6.2. Öneriler

Bu çalışmada spor bilimleri öğrencilerinin spor yaralanması, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimlik düzeyleri ile ölçekler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve bu doğrultuda literatüre katkı yapabilmek adına öneriler sunulmuştur;

- ✓ Mevcut çalışma farklı örneklem gruplarına uygulanarak çıkan sonuçlar karşılaştırılabilir.
- ✓ Çalışma detaylandırılıp takım veya bireysel sporlar üzerinde yapılarak oluşabilecek farkların alana katkı sunması sağlanabilir.

- ✓ Bireylerin süreç içerisinde yaşadığı spor yaralanma kaygısı, kararsızlık, güçsüz sporcu kimliği vb. hususlara istinaden gerekirse uzman kişilerden destek alınabilir.
- ✓ Çalışmadan yararlanarak çeşitli branşlardaki engelli sporculara yönelik uygulamalara yer verilebilir.
- ✓ Çalışmanın sonuçlarını göz önünde bulundurarak antrenörler sadece sporcunun fiziksel performansını değil, aynı zamanda psikolojik iyi oluş durumunu sağlayabilecek faktörlere odaklanabilir.
- ✓ Alt yaş gruplarında spora yönelik yetenek seçimi yapılırken belirlenen kıstasların yanında, bireylerin başarılarını etkileyebileceği düşünülerek, yaralanmaktan duydukları kaygının oyun içindeki kararlılıklarını etkilemesi durumuna karşı sporcu kimlik rollerinin vereceği tepkiyi de dikkate alarak değerlendirme yapılabilir.
- ✓ Çalışmadan hareketle antrenör ve yöneticilerin kendi düşüncelerine göre takımlarındaki sporcularının yaralanma kaygısı, kararlılık veya sporcu rollerini değerlendirebilecekleri ölçek geliştirme çalışması yapılarak bu konularda sporcularına bakış açıları ortaya konabilir.
- ✓ Çalışmadan yola çıkarak ölçekler veteran sporcular üzerinde uygulanıp spor bilimleri öğrencilerine göre benzer ve farklı yönlerin neler olduğu ifade edilebilir.
- ✓ Bireylerin spor yaralanma kaygısı, çok alanlı kararlılık ve sporcu kimliği durumlarına istinaden araştırmacılar tarafından daha ayrıntılı bilgiler edinebilmek amacıyla karma çalışmalar (nitel-nicel) yapılması önerilebilir.
- ✓ Literatürdeki çalışmaları da göz önüne alarak çıkan sonuçlar ile ilgili bu konunun muhataplarına gerekli bilgilendirme yapılması faydalı olabilir.

Sporun küçük veya büyük çapta yapıldığı her ortamda bireyin başarısını etkileyen fizyolojik faktörlerin yanı sıra psikolojik faktörler de ön plana çıkmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde sporcunun içinde yaşadığı ruh halini ortaya koymak için olumlu ve olumsuz ne gibi durumlardan etkilenebileceğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda yapılan spor branşına göre yaralanma kaygısının

sporcular üzerindeki etkisinin en aza indirgenmesi, kararlı tutum sergilemelerinde süreklilik sağlanması, güçlü sporcu kimliğinin dışa vurumunu sağlamak adına takım olgusunun ön plana çıkarılması, motive edici konuşmalar yapılması, aidiyet duygusunun benimsetilmesi hususunda sporun tüm paydaşlarının ahlak ve etik değerler doğrultusunda üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ve teşvik edici önlemler alınması önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Acat, M. B. ve Dereli, E. (2012). Okul öncesi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin karar verme stratejileri ve akademik başarılarının öğrenme motivasyonlarını yordama gücü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2661-2678.
- Aitchison, C.C. (2007). *Sport and gender; masculinities, femininities and sexualities*. Oxon, Routledge, 1-4.
- Akça, G. (2005). Moderninden postmoderne kültür ve kimlik. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 1-24.
- Akgül, V. (2019). *Judo antrenörlerinin kararlılık düzeyleri ve algılanan liderlik tarzlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anadalı, Kayseri.
- Akın, A., Arıcı, N.(2015). Kısa kararlılık ölçeğinin Türkçe formunun (KKÖ) : geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Akademik Bakış Hakemli Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, (52), 256-264.
- Akın, A., Arslan, S.(2014). Başarı yönelimleri ile kararlılık arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 39(175), 267-274.
- Akpınar, Ö., Temel, V., Birol, S.Ş., Akpınar, S. ve Nas, K. (2015). Üniversitede okuyan hokey sporcularının kararverme stillerinin belirlenmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 92-99.
- Aksoy, D.(2019).Spor yaralanmalarında tedavi sonrası durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 89-96.
- Aksu, A. (2016). *Farklı klasmanlardaki futbol hakemlerinin karar verme stilleri ve özgüven düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Elazığ.
- Aktay, Y.(1999).“Formanın rengi sermayenin rengine karşı.” *Düşünen Siyaset Dergisi Futbol Özel Sayısı*, 2, 43-52.
- Alpay, N.(1990). Spor yaralanmalarında ilk tedavi. *Journal of Physical Education and Sports Studies*, 1(1), 39-39.
- Alpman, U. Yönez, M.K, Atalan, G. ve Ekinci, G.(2018). Bir atta derin enfekte yara olgusu. *Erciyes Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi*, 15(2), 190-196.
- Altıntaş, A., Yıldırım, S. ve Elmas, A.G. (2020). “Spor Psikolojisi II”. Yıldırım, İ. (ed.). *Sporla Psikososyal Alanlar II*. (s.68-90). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Andersen, M.B. ve Williams, J.M. (1988). A model of stres and athletic injury: prediction and prevention. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 10, 294-306.
- Argut, S.K. ve Çelik, D.(2018). Genç sporcularda spora bağlı yaralanmalara neden olan faktörler. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 122-127.
- Arıkan, G. ve Çimen, E. (2020). Üniversite adaylarının spor yaralanma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Spor Bilimleri Araştırmaları*, 5(2), 118-127.
- Aries, E., McCarthy, D., Salovey, P., Banaji, M.R. (2004). “A comparison of athletes and non-athletes at highly selective colleges: academic performance and personal development.” *Research in Higher Education*, 45(6), 577–602.
- Artok, F. (1994). *Üniversitelerarası basketbol müsabakalarına katılan basketbolcuların maç öncesi durumluk kaygı düzeylerinin performans etkisi*, Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Aşçı, H. (2004). Benlik algısı ve egzersiz. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 15(4), 234-239.
- Aşkın, M.(2007).Kimlik ve giydirilmiş kimlikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 213.
- Atalay Güzel, N. ve Kafa, N. (2017). *Sporcu Sağlığı*. Hipokrat Kitabevi.
- Atılğan, D.(2018). Beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörlerin öz güven düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4).
- Avşaroğlu, S.ve Üre, Ö. (2004). Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18.
- Aydoğan, Z. (2014). *Sakatlık sırasında ve tedavi sonrasında sporculardaki psikolojik değişiklikler*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Aydoğdu, H.(2004). “Modern kimlikte öznenin ölümü.” *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 116-117.
- Bağrıaçık, A. ve Açak M. (2005). *Spor yaralanmaları ve rehabilitasyon*. Morpa Kültür Yayınları.
- Balat, G.U. ve Akman B. (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 175-183.
- Bar-Eli M.,Plessner, H. ve Raab, M. (2006). *Judgement decision making and succes in sport*. UK: Wiley Blackwell.
- Başer, B.(2019).*Voleybolcularda zihinsel dayanıklılık ve sportif kendine güven*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı, Ankara.
- Başer, E. (1994). *Basketbolda psikoloji ve başarı spor yüksekokulları için ders kitabı*. Yayınevi Yayıncılık.
- Başer, E. (1998). *Uygulamalı spor psikolojisi*. Bağırhan Yayınevi.
- Bauman, Z. (2001). *Parçalanmış hayat*. İsmail Türkmen (çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baumeister, R. F. ve Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529.
- Bavlı, Ö.ve Kozanoğlu, E. (2008). Adolesanbasketbolcularda mevkilere göre yaralanma türleri ve nedenleri. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 22(2), 77-80.
- Bayar, P.(2003, Ekim).“Spor sakatlıklarının psikososyal boyutu”. 9. *Ulusal Spor Hekimliği Kongresi*, Nevşehir.
- Baykal, E. (2018). Sosyal kimlik teorisi perspektifiyle kraliçe arı sendromu. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16).
- Bayrak, S, (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının karar verme düzeylerinin incelenmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(17). 429-438.
- Bayraktar B, Yücesir İ.(eds.). (2005). *Spor yaralanmaları ve ağrı kontrolü*. Ankara: Güneş Kitabevi.
- Bayraktar B.ve Öztürk A.(1999). Sporcularda aşırı kullanım sakatlıklarında anatomik faktörler, *Hipokrat Dergisi* (ortopedi ve spor hekimliği özel sayısı).sayı: 86, İstanbul: *Kavuk Gazetecilik*. 301-305.

- Bergandi, T.A. (1985). Psychogical variables relating to the incidence of athletic injury: A review of the literatüre. *int. J. of Sport Psycholog*,16. 141-149.
- Berger, B.G. ve Owen, D.R. (1983). Mood alteration with swimming- summers really do“feel beter”. *Psychosom Med.* 45. 425- 433.
- Bilgin, A., Oksal, A. (2018). Kültürel kimlik ve eğitim. *Academy Journal of Educational Sciences*, 2(1). 82-90.
- Binnet, M.S. ve Armangil, M. (2010). Spor yaralanmalarında kavramlar. *Türkiye Klinikleri J Orthop & Traumatol-Special Topics*.3(1). 1-4.
- Biol, S.Ş., İnce, A. (2016). Sportif rekreasyon aktivitelerine katılan öğrencilerin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerinin belirlenmesi. *Uluslararası Anadolu Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Bosanquet, B.(1888). The philosophical importance of a true theory of identity. *Mind*. 13(51). 356–369.
- Bozkurt, H. T. (2017). *Spor yaralanmalarında sosyal destek*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı, Ankara.
- Brewer, B. W. ve Cornelius, A. E. (2010). Self-Protective changes in athletic identity following anterior cruciate ligament reconstruction. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(1). 1-5.
- Brewer, B.W. (1993). Self-Identity and Specific Vulnerability to Depressed Mood. *Journal of personality*, 61(3), 343-364.
- Brewer, B.W.(1994). Review and critique of models of psychological adjustments to injury. *Journal of Applied Sport Pschology*,6, 87-100.
- Brewer, B.W., Petitpas, A.J., Van Raalte, J.L., Mahar, M.T. (1993). Identity foreclosure, athletic identity, and college sport participation. *The Academic Athletic Journal*, 1-12.
- Budak,H., Sanioğlu, A., Keretli, Ö., Durak, A., Öz, B. (2020). Spor yaralanmasının kaygı üzerindeki etkileri. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1). 38-47.
- Buechel,B., Mechtenberg, L. ve Petersen, J.(2018).If ı can do it, so can you! peer effects on perseverance. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 2(49).
- Caba, U.ve Pekel, A. (2017). Üniversite öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeyleri ile sporcu kimlik algısı arasındaki ilişki (Vakıf üniversitesi örneği). *The Journal of Academic Social Science*, 5(55), 475-482.
- Cabrita, T. M., Rosado, A. B., Leite, T. O., Serpa, S. O. ve Sousa, P. M. (2014). The relationship between athletic identity and career decisions in athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 26(4), 471-481.
- Can, H.(1991).*Organizasyon ve yönetim*. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Can, Y.ve Kaçay, Z. (2016). Sporcu kimlik algısı ile cesaret ve özgüven duyguları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 6176-6184.
- Candangil, Ö. S. (2005). *Denetim odakları farklı lise öğrencilerinin bazı kişisel, sosyal ve ailesel özelliklerine göre karar vermede öz-saygı ve kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri (Eğitimde Psikolojik Hizmetler) Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Cassidy, C.M. (2006). *Development of a measure of sport injury anxiety: the sport injury appraisal scale*. Doctoral Dissertations. University of Tennessee, Graduate School.

- Caz, Ç. Kayhan, R.F. ve Bardakçı, S.(2018). Spor yaralanması kaygı ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Spor Hekimliği Dergisi*, 54(1), 52-63.
- Ceylan, M.R. (2019). *Diş hekimleri ve diş hekimliği öğrencilerinin ağırlı üst ekstremite kas iskelet sistemi problemlerinde germe ve gevşeme egzersizlerinin etkisinin araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Cooper, D.J.(2000). Etkili karar verme sanatı. Alp E. Arslan (Çev), İstanbul: Emre Yayınları.
- Correia, M. ve Rosado, A. (2019). Anxiety in athletes: gender and type of sport differences. *International Journal of Psychological Research*, 12(1), 9-17.
- Coşkun, H. (2005). Beyin fırtınasında sosyal kimlik değişiminin üretkenlik üzerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22(1), 79-94.
- Coşkun, Y. ve Günbey, A. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 10(1).
- Craig, C. Watson, G.(2011). An affordance based on approach to decision making in sport: discussing a novel methodological framework. *Revista de Psicologia del Deporte*, 20(2), 689-708.
- Çağlayan, A. ve Çakır, E. (2019). “Spor yaralanmalarına genel bakış”. Hergüner, G. (ed.). *Herkes için spor*. (s. 101-127). İstanbul: Güven Plus Grup Yayınları.
- Çakır, S. (2015). *Ortaokul öğretmenlerinin çocuk cinsel istismarı hakkındaki tutumları ve kararlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çetin, F.ve Çelebi, M.A.(2019). Bireysel performansta sosyal kimlik bileşenleri ve davranışsal niyetin rolü: akademisyenler üzerine bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 133-145.
- Çetinkaya, T. (2010). *Sporcu öğrenci kimliği oluşumunda etkili olan faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Ankara.
- Çetinkaya, T. (2015). *Takım sporlarında sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven ilişkisi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Çolakkadıoğlu, O. (2013). Ergenlerde karar verme ölçeğinin ortaöğretim öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 387-403.
- Çorapçı, A. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin karar verme stilleri ve iş doyum düzeylerinin tespiti*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 2, Karaman.
- Daft, R.L.(1994). *Managerial decision making management*. 3. Edition, Orlando: the Dryden Pres.
- Dalbay, R.S. (2018). “Kimlik” ve “toplumsal kimlik” kavramı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(31), 161-176.
- Deaux K.(eds).(1996). Higgins, E.T. ve Kruglanski, A.W. *Social identification*. New York: Social Psychology: Handbook of Basic Principles, Guilford Press.
- Demirtaş, H.A. (2003). Sosyal kimlik temel kavram ve kuramı, varsayımlar. *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 1. 123-144.

- Deniz, M.E. (2011). Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 97-113.
- Deniz, M.E.(2002). Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve sosyal beceri düzeylerinin ta-baskın ben durumları ve bazı özlük niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 25, Konya.
- Dinçer, Ö. ve Fidan Y.(1996). “İşletme Yönetimi”. İstanbul: Beta.
- Doğaner, S., Görmüş, M. ve Kılıç, M.Ö. (2020). Sporcu kimliği ile öz yeterlik arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(69).
- Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D. ve Kelly, D. R. (2007). Grit: perseverance and passion for long-term goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 9, 1087-1101.
- Duckworth, A. L. ve Quin, P. D. (2009). Development and validation of the short grit scale (grit-s). *Journal of Personality Assessment*, 1(2), 166-174.
- Egesoy, H., Eniseler, N. ve Çamlıyer, H.(1999). Elit ve elit olmayan futbol oyuncularının karar verme performanslarının karar verme hızı ve verilen kararın doğruluğu açısından karşılaştırılması. *BESBD*, 3(2), 1-10.
- Ekin, H. ve Bülbül, R. (2020). Badminton oyuncularının spor yaralanması kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Ulusal Kinesyoloji Dergisi*, 1(1), 1-10.
- Eloff, M., Monyeke, M.A., Grobbelaar, H.W. (2011). Mental skill levels of South African male student field hockey players in different playing positions. *African Journal for Physical, Health Education, Recreation and Dance*, 17(4), 636-646.
- Erbaş, M.K. (2005). *Üst düzey basketbolcularda durumluk kaygı düzeyleri ve performans ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- Ercan, G. ve Altunay, E. (2015). İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin kişilik özellikleri ile karar verme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (izmir ili örneği). *OMÜ Eğt. Fak. Derg.* 34(2). 120-143.
- Erdoğan, N. (1993). Popüler futbol kültürü ve milliyetçilik. *Birikim Dergisi*, 49, 26-33.
- Ergen, E.(2004). Çocukluk ve ergenlik döneminde spor yaralanmalarının nedenleri, epidemiyolojisi, risk faktörleri. *Acta Orthop Traumatol Turc.* 38(1), 27-31.
- Ergun, N. ve Baltacı, G. (2011). *Spor yaralanmalarında fizyoterapi ve rehabilitasyon prensipleri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Yayınları.
- Ergün, M. (2006). Spor yaralanmalarının önlenmesi. Erişim Tarihi: 1 Nisan 2011. http://izmirbasketbol.com/saglik_kosesi_detay.php?id=5
- Erincik, S.(2011). Kimlik ve çokkültürcülük sorunu. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 52(2), 219-241.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Ersever, H.O. (1996). Karar Verme Becerileri Kazandırma Programının ve Etkileşim Grubu Deneyiminin Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri Üzerindeki Etkileri. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ertaş, M. ve Aktaş, G. (2017, Kasım). “Sosyal kimlik kuramı: motosiklet kullanıcılarının incelenmesi”. 4. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi, Kuşadası-Aydın.

- Fathirezaie, Z., Sani, S.H.Z., Ebrahimi, S., Brand, S., Jahanbakhsh, I. ve Nazari, S. (2018). Discriminating mental skills among adolescent elite and competitive soccer and volleyball players. *Ann Appl Sport Sci*, 6(3), 23-29.
- Frost, J. ve Hansson, V. (2017). *En kartläggning av rörelserädsla och oro för skada hos idrottare*. Lunds Üniversitesi.
- Gelderen, M.V. (2012). Perseverance strategies for enterprising individuals. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 18(6), 6360-648.
- Gould D., Greenleaf C., Krane V.(eds.).(2002).*Arousal-anxiety and sport behavior*. Advances in sport psychology Champaign, IL, Human Kinetics.
- Gökterna, N. (2018). *Sporcu kimliğine sahip lise öğrencilerinde akran ilişkileri ve akran zorbalığının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Trabzon.
- Görgülü, R. Adiloğulları, G.E. Tosun, Ö.M. ve Adiloğulları, İ.(2018).Prososyal ve antisosyal davranış ile sporcu kimliğinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*,9(3), 147-161.
- Guenther, C. L.ve Alicke, M. D.(2007). Self-enhancement and belief perseverance, *Journal of Experimental Social Psychology*.
- Gülsoy, M.T (2014). Spor yaralanmaları. *DOZ dergisi*, (6). 57.
- Gülşen, D. (2008). *Farklı lig düzeyinde oynayan futbolcuların oynadıkları mevkilere, öğrenim durumu ve spor yaşlarına göre problem çözme becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana.
- Gümüş, M. (2002). *Profesyonel futbol takımlarında puan sıralamasına göre durumluk kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Güvendi, B., Güçlü, M. ve Işım, A.T. (2018). Korumalı futbol (amerikan futbol) sporcularının kişilik özellikleri ve psikolojik performans stratejileri ile karar verme stilleri arasındaki ilişki. *İÜ Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2).
- Güzelyüz, P. (2016).*Amatör futbolcularda spor yaralanmalarında tercih edilen tetkik ve tedavi yöntemlerinin araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hammond, J.S., Keeney R.L. VeRaiffa H.(1998). “*Smart choices*.” Boston: Harward Business Review School Press.
- Hamzadayı, H. Çetinkaya, G. (2011,Ekim). “Aytül Akal’da ilişkisel kimlikler ve aile içi iletişim: “oğlum neredesin”, “kızım neredesin”, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, Ankara.
- Haraburda, E. M. (1998). *The relationship of indecisiveness to the five factor personality model and psychological symptomology*. Dissertation. Ohio State University, ABD.
- Harrison, E.F. (1987). “*Managerial decision making process*.”South-Western: College Pub.
- Hasçelik, Z. (2007). Spor yaralanmaları ve önlenmesi. Erişim Tarihi: 25 Şubat 2020 http://hastarehberi.com/article_read.asp?id=2159.
- Hasçelik, Z.(1990). *Spor sakatlıkları nasıl engellenebilir*, Ankara: Başbakanlık G.S.G.M. Eğitim Dairesi Yayınları.
- Hergüner, G.(2019). *Her yönüyle spor*. İstanbul: Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları.

- Hlobil, H. Mechelen, W.V.(1990). *How can sports injuries be prevented. (Spor Sakatlıkları Nasıl Engellenebilir)*. Zafer Hasçelik (çev), Ankara: Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı Yayınları.
- Hough, T. (1902). Ergographic studies in muscular soreness. *Am J Physiol.* 7(7), 6-92.
- Huard, J., Li, Y. ve Fu, F.H. (2002). Muscle injuries and repair: Current trends in research. *Journal of Bone and Joint Surgery*, 84(5), 822-832.
- Işık, U. ve Cengiz, R. (2018). Doğa kulüplerine üye bireylerin zaman yönetimi ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Spormetre*, 16(2), 25-35.
- Işık, U.(2018). Amatör ve profesyonel sporcu lisanlarına sahip futbolcuların sportif kendine güven düzeyleri ile sporcu kimlikleri arasındaki ilişki. *Spor Eğitim Dergisi*, 2(3), 26-35.
- Işım, T.A., Güvendi, B. ve Toros, T.(2019). Amatör lig futbolcularında sporda ahlaktan uzaklaşma, güdusel iklim ve karar verme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1).
- Ivarsson, A. ve Johnson, U. (2010). Psychological factors a predictors of injuries among senior soccer players: a prospective study. *J Sports Sci Med.* 9(2), 347-52.
- İkizler, C. ve Karagözoğlu, C.(1997). *Sporda başarının psikolojisi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- İmrek, M. K. (2003). “Karar verme teknikleri”. İstanbul: Beta.
- İnan, M., İnan, S. A., Varol, Y. K., Çolakoğlu, F. F. ve Çolakoğlu, T. (2018). Ergenlerin sosyal görünüş kaygılarının beden eğitimi dersine yönelik sürekli kaygı düzeyleri üzerindeki etkisi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 12(3), 258-265.
- Jacobs, A.S. (1996). *Family interactions within the context of organized youth sport: an examination of the sporting family identity*. Doctoral Thesis. Eastern Illinois University, ABD.
- Johnson, J.G.(2006).Cognitive modeling of decision making in sports. *Psychology of sport and exercise*, 7, 631–52.
- Johnson, U., Ekergren, J. ve Andersen, M.B. (2005). Injury prevention in sweden: helping soccer players at risk. *Journal of Sport and Exercise Psychology*,27, 32-38.
- Junge, A., Engebretsen, L., Alonso, J.M., Renström, P., Mountjoy, M., Aubry, M. ve Dvorak J.(2008). Injury surveillance in multi-sport events: the international olympic committee approach. *British Journal of Sports Medicine*, 42, 413–421.
- Kaçar, B. (2008). *Lise öğrencilerinin karar stratejileri ve transaksyonel analiz ego durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara ÜniversitesiEğitim Bilimleri Enstitüsü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı, İstanbul.
- Kafa, N. (2020). “Sporcu sağlığı ve İlk Yardım I”. Güven, G. (ed.). *Spor ve Sağlık Bilimleri I*. (s.98-115). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Kalkan, T. (2017). Serbest zaman etkinlikleri kapsamında bireylerin sosyal ilişkilerindekararlılık ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi: Oryantiring örneği, Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı,Manisa.
- Kalyon, A. T. (1994). *Sporcu sağlığı ve spor sakatlıkları*. Ankara: GATA Basımevi.
- Karabulut, E.O. ve Mavi-Var, S. (2019). Taekwondocuların durumluk ve sürekli kaygılarının müsabaka performansı ve yaralanma durumu ile ilişkisi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 47-54.

- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Evi.
- Karayalçın, C.(2019). Bir sosyal kimlik olarak meslek kimliği üzerine bankacılık sektöründe pazarlama açısından nitel bir araştırma. *International Journal of Labour Life and Social Policy*, 2(1), 43–57.
- Karayılan, Ş.Ş., Dönmez, G., Babayeva, N., Yargıç, M.P., Korkusuz, F. ve Doral, M.N. (2013). Spor Yaralanmaları ve Genetik. *Spor Hekimliği Dergisi*, 48(4), 139-146.
- Karayol, M. ve Eroğlu, S.Y. (2020). Takım ve bireysel sporlarla ilgilenen sporcuların spor yaralanması kaygı durumlarının incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1). 137-144.
- Kaya, H.B. Namlı, S. ve Tekkurşun Demir, G. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporcu kimlikleri ve başarı yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ETÜSBED)*, 3(7), 179-196.
- Kayhan, R.F., Yapıcı, A. ve Üstün, D.Ü. (2019). Kadın sporcuların yaralanma kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Sportif bakış Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(SI1), 276-287.
- Kelecek, S., Altıntaş, A., Aşçı, F.H.(2013). Sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1).
- Keser, M. (2015). *Karar verme türleri*. York Üniversitesi, Türkiye Temsilciliği İşletme Bölümü, Lisans Programı. İstanbul.
- Keser, M. (2015). *Karar verme türleri*. York Üniversitesi, Türkiye Temsilciliği İşletme Bölümü, Lisans Programı. İstanbul.
- Keskin, D.Ö.Y., Bayram, L., Derebaşı, D.G., Bostancı, Ö. ve Kabadayı, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin kullandıkları karar verme stratejilerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*,1(2).
- Keysan, Ş. (2018). *Kişisel özelliklerin karar verme sürecine etkileri: Denizli’de finans sektörü çalışanları üzerinde uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Denizli.
- Kılıç, B., Yücel, A.S., Gümüşdağ, H., Kartal, A.ve Korkmaz, M.(2014). Spor yaralanmaları üst ekstremité yaralanmaları kapsamında omuz yaralanmaları ve tedavi yöntemleri. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 12(4).
- Kıloğlu, M. (2017). *Türkiye olimpiik hazırlık merkezlerine (tohm) devam eden sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Konya.
- Kıral, E. (2015). Yönetimde karar ve etik karar verme sorunsalı. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2).73-89.
- Kırgıl, F. (2015). *Beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin karar verme ve atılganlık düzeylerinin bazı değişkenlikler açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Elazığ.
- Kibler, W.B., Chandler, T.J. ve Ulil, T. (1989). A musculoskeletal approach to the preparticipation physical examination, preventing injury and improving performance. *Am J Sports Med.* 17, 525-31.
- Kocakula, Ö. ve Altunoğlu, A. E.(2017). Narsistik kişilik özelliklerinin karar süreçlerine etkisi. *İstanbul Journal of Social Sciences*, 18.
- Kocaman, G., Atay, E., Alp, M. ve Suna, G. (2018). Okçularda spor yaralanmaları bölgelerinin ve türlerinin değerlendirilmesi. *Spor Hekimliği Dergisi*, 53(1), 1-8.

- Koçiyit, S. (2014). *Karar verme türleri*. York Üniversitesi, Türkiye Temsilciliği İşletme Bölümü, Lisans Programı. İstanbul.
- Koçoğlu, E. (2010). İşletmelerde yöneticilerin karar verme süreci ve bu süreçte bilişim sistemlerinin kullanımı. Ankara ili örneği. Yüksek Lisans Tezi. Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Koz, M. ve Ersöz G.(2004). Futbol oyuncularında spor yaralanmalarına etki eden faktörler ve esnekliğin önemi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD)*, 3, 13-26.
- Koz, M. ve Ersöz G.(2010). Spor yaralanmalarının önlenmesinde fiziksel kassal uygunluğun önemi. *Ortopedi ve Travmatoloji Özel Dergisi*, 3(1).
- Kruger, A. (2010). Sport psychological skills that discriminate between successful and less successful female university field hockey players. *African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance*, 16(2), 239-250.
- Kuşat, A. (2003). Bir değerler sistemi olarak “kimlik” duygusu ve Atatürk. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2). 45-61.
- Kuzgun, Y. (2006). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı*. (2. Baskı). Ankara: NobelYayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y.(2000). Meslek danışmanlığı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lamont-Mills, A. ve Christensen, S.A.(2006). Athletic identity and its relationship to sport participation levels. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 9, 472-478.
- Lavallée, L. ve Flint, F. (1996). The relationship of stress, competitive anxiety, mood state, and social support to athletic injury. *Journal of Athletic Training*, 31(4). 296-299.
- Leppanen, M., Aaltonen, S., Parkkari, J., Heinonen, A. ve Kujala, U.M.(2014). Interventions to prevent sports related injuries: a systematic review and meta-analysis of randomised controlled trials. *Sports medicine*, 44(4), 473-486.
- Leveaux, R. (2010). Facilitating referee's decision making in sport via the application of technology. *IBIMA Publishing*, 1-8.
- Lezki, S. (2014). Çok kriterli karar verme problemlerinde karar ağacı kullanımı. *İktisadiYenilik Dergisi*, 2(1), 17.
- Lirgg, C. D. (1991). Gender differences in self- confidence in physical activity: A meta-analysis of recent studies. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 8, 294- 310.
- Macquet, A. C. ve Fleurance, P. (2007). Naturalistic decision-making in expert badminton players. *Ergonomics*, 50(9), 1433-1450.
- Madran, D. ve Andaç H. (2012). Sosyal kimlik ve ayrımcılık, ayrımcılık çok boyutlu yaklaşımlar. *İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Birimi (Seçbir)*, 1-14.
- Maffulli, N., Khan, K.M, ve Puddu G.(1998). Overuse tendon conditions: time to change a confusing terminology. *Arthroscopy*, 14(3), 840.
- Mankad, A., Gordon, S. ve Wallman, K. (2009). Perceptions of Emotional Climate Among Injured Athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 3, 1- 14.
- Mann, E., Burnett , P., Radford, M., ve Ford S. (1997). The melbourne decision making questionnaire: an instrument for measuring patterns for coping with decisional conflict. *Journal of Behavioral Decision Making*, 10, 1-19.
- Markman, G.D., Baron, R.A. ve Balkın, D.B. (2005). Are perseverance and self-efficacy costless? Assessing entrepreneurs' regretful thinking. *J. Organiz. Behav.* 26. 1–19.

- Martin, J.J. Eklund, R.C. Mushett, C.A.(1997). Factor structure the athletic identity measurement scale with athletes with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14, 74-82.
- Meeuwisse, W.H., Tyreman, H., Hagel, B. ve Emery, C. A. (2007). Dynamic model of etiology in sport injury: The Recursive Nature of Risk and Causation. *Clin J Sport Med*. 17, 215-219.
- Mercan, O. (2019). *Ergenlerde karar verme stillerinin öznel iyi oluş ve umut ile ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara.
- Miçooğulları, B. O., Ekmekçi, R. ve Dağasan, Y. (2020). Üniversite sporcu öğrencilerinde kendine güven, hedef belirleme ve kararlılık. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 133-144.
- Miçooğulları, B.O.ve Kirazcı S.(2010).Sporda kendine güven kaynakları ölçeğinin türk popülasyonuna uyarlanması. *Hacettepe J. of Sport Sciences*, 21(4), 154-163.
- Murphy, G.M., Petitpas, A.J, ve Brewer, B.W. (1996). Identity foreclosure, athletic identity, and career maturity in intercollegiate athletes. *The Sport Psychologist*, 10, 239-246.
- Nam, D.H. (1997). *A descriptive study of college students' opinions on the link between sports and politics in the republic of korea*. Doctor Thesis. United States Sports Academy, Alabama.
- Namlı, S. ve Buzdağı, Y. (2020). Aktif sporcuların yaralanma sonrası kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 469-480.
- Namlı, S. ve Tekkurşun Demir, G. (2018, Aralık). “Bireysel ve takım sporcularının sporcu kimlik düzeylerinin tespiti”. IV. Uluslararası Mesleki ve Teknik Bilimler Kongresi, Erzurum.
- Nas, S. (2010). Karar verme stillerine bilimsel yaklaşımlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Nasirzade, F. (2019). *18-45 yaş arası bireylerde düzenli spor yapmanın sporcu kimliği, narsisizm ve empati düzeyleri arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Newell, B.R., Rakow, T., Weston, N.T. ve Shanks, D.R. (2004). Search strategies in decision making: the success of ‘success. *Journal of Behavioral Decision Making*, 17, 117-137.
- O'Brien, M. (1992). Functional anatomy and physiology of tendons. *Clinic Sports Medicine*, 11(3), 505-20.
- Oktan, V. ve Şahin, M.(2010). Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2).
- Orakçı, E. ve Özdemir A. (2017). Telif edici çok kriterli karar verme yöntemleri ile Türkiye ve AB ülkelerinin insani gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesi. *AKU İİBF Dergisi*, 19(1), 61-74.
- Örsçelik, A., Apaydın, A.H., Yıldız, Y. ve Aydın, T. (2013). Spor yapan bireylerin rehabilitasyon gerektirir durumlarının retrospektif incelenmesi. *Spor Hakemliği Dergisi*, 48(4). 111-117.
- Özdemir, C. (2001). "Kimlik ve söylem." *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2).
- Özdemir, K. (2017). *Gençlik hizmetleri ve spor il-ilçe müdürlerinin stratejik yönetim uygulamaları ve karar verme stillerinin incelenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.

- Özder, R. (2010). *Dünya asker pentatlon şampiyonasına katılan erkek sporcuların yaşadıkları sakatlıklar ve sakatlığa bağlı kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Özgüngör, S.(2009). Postmodern değerler, kimlik oluşumu ve yaşam doyumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 32-42.
- Özgür, B.O., Özgür, T. ve Aksoy, M. (2016). Voleybol ve futbolcularda spor sakatlığına rastlama sıklığı. *İÜ Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 1303-1414.
- Özkalp, E., Varoğlu, A., Varoğlu, D., Kirel, A.Ç. ve Acar, P. (2013). *Örgütsel davranış*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset.
- Özkan, İ. (1994). Benlik saygısını etkileyen etkenler. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 7(3), 4-9.
- Özsöz, C. (2012). Sınıf ve kimlik. *Sosyoloji Notları (Hakemsiz Dergi)*, 29. 29-32.
- Öztürk, P. ve Koca, C. (2013). Sporcu kimliği ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 24(1), 1-10.
- Öztürk, Y.(2007). Tarih ve kimlik. *Akademik İncelemeler*, 2(1).
- Parmer, T. (1987). A descriptive study of the career dreams, career decisiveness and career choice of urban black male and female athlete and nonathlete high school students. *Dissertation Abstracts International*, 48(7), 1662-A.
- Payne, W.J., Eric, J.J. ve James, R.B. (1993). *The adaptive decision maker*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Perna, F.M., Antonio, M.H., Baum, A., Gordon, P. ve Schneiderman, N.(2003).Cognitive behavioral stres management effects on injury and illness among competitive athletes:A randomized clinical trial. *Annals of Behavioral Medicine*, 25(1), 66-73.
- Peterson, C.,ve Seligman, M.E.P.(2004).*Character strengths and virtues: A handbook and classification*. Washington: American Psychological Association.
- Proios, M., Proios, M.C., Fotis Mavrovouniotis, F. ve Theofanis, S. (2012). An exploratory study of athletic identity in university physical education students. *Graduate Journal of Sport, Exercise & Physical Education Research*, 1, 98-107.
- Rajaram, D.A. (2019). A study of decisiveness, responsibility and emotional stability among college students. *Think India (Quarterly Journal)*, 22(13), 2005-2010.
- Rex, C.C., Metzler, J.N.(2016). Development of the sport injury anxiety scale. *Meas Phys Educ Exerc Sci*. 20(3), 146-58.
- Rogers, T.J.ve Landers, D.M. (2005). Mediating effects of peripheral vision in the life event stres-athletic injury relationship. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 27, 271-288.
- Rue, L.W. ve Byars, L.L.(2003). Decision making skills, management skills and application. *Mc Graw Hill*. 95.
- Sağır, C.(2006).*Karar verme sürecini etkileyen faktörler ve karar verme sürecinde etğın önemi: uygulamalı bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Edirne.
- Sağlık eğitim programı takım doktorları 3. basamak kursu ders notları (2010). Ankara: Türkiye Futbol Federasyonu (TFF).
- Sakallı, F.M.H.(2008).Sporda sporcuların yaralanması ve risk faktörleri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 144-154.

- Saki, Ü. ve Çankaya, S. (2022). Üniversite Oyunlarına Katılan Futbolcularda Spor Yaralanması Kaygı Düzeyi ile Çok Alanlı Kararlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 498-514.
- Saraç L, Toprak N. (2017). Sporcu kimliği ve homofobi ilişkisinin sporcu üniversite öğrencisi adayları örnekleminde incelenmesi. *Spormetre*, 15(2), 79-84.
- Sarıdede Ç.(2018). *Voleybol hakemlerinin özyeterlik düzeyleri ve karar verme becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Sarıpek, T. (2010). *Basketbolcularda Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Lig Sıralamasına Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Sezer, D.ve Aktaş, M. (2020). Açık Yara Tedavilerine Son Yaklaşımlar. *Turkish Veterinary Journal*, 2(1), 24-28.
- Shavelson, R.J.ve Bolus, R.(1982).Self concept: the interplay of theory and methods. *Journal of Educational Psychology*, 74, 3-17.
- Short, J.E., Reuter, J., Brandt, J., Short, M.W. ve Kontos, A.P. (2005). The relationships among three components of perceived risk of injury, previous injuries and gender in non-contact/limited contact sport athletes. *The Online Journal of Sport Psychology*, 7(1), 20-42.
- Škorić, S. (2008). "The research on desirable sport managers' characteristics". 5th International Scientific Conference on Kinesiology, Faculty of Kinesiology University of Zagreb, Croatia.
- Smith, R. E. ve Smoll F. L.(1990).*Sport performance anxiety*. H. Leitenberg (trans.). Handbook of social and evaluation anxiety. New York: Plenum Press.
- Soytürk, M. ve Öztürk, Ö.T. (2019). A comparison of ninth-grade students' states of self-esteem and decision-making with respect to their levels of physical activity. *International Education Studies*, 12(4), 9-18.
- Sönmez, F.(2019). *İnşa edilen kimlik düşü*. Ankara: ODTÜ Basım İşliği.
- Sözen, E.(1991). Sosyal kimlik kavramı'nın sosyolojik ve sosyal psikolojik bir incelemesi. *Sosyoloji Konferansları*, 93-108.
- Svenson, O. ve Maule, A.J. (eds.). (1993). *Time pressure and stress in human judgment decision making*. Newyork and London: Plenum Press.
- Şahin, M.Y., Yenel, F. ve Çolakoğlu, T.(2010). Spor ve milliyetçilik etkileşimi: ulusal kimlik oluşturmada sporun yeri ve önemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1244-1263.
- Şeker, T. (2017). *15-17 Yaş Grubu Okul Takım Sporlarında Faaliyet Gösteren Erkek Öğrencilerde Görülen Spor Yaralanmaları ve Bu Yaralanmaların Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Kütahya Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Konya.
- Tajfel H. (1982).Social psychology of intergroup relations. *Annual Reviews of Psychology*, 33, 1-39.
- Talimciler A.(2006). İdeolojik bir meşrulaştırma aracı olarak spor ve spor bilimleri. *SporYönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 35-40.
- Talimciler, A.(2010).*Sporun sosyolojisi sosyolojinin sporu*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Tanyeri, L.(2019).Farklı branş sporcularında yaralanma kaygısının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 579.

- Tasiemski, T., Kennedy, P., Gardner, B. P. ve Blaikley R. A. (2004). Athletic identity and sports participation in people with spinal cord injury. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 21(4), 364-378.
- Taşdelen, A. (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 40-52.
- Taşgit, M.S. (2012). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Karaman.
- Tatlılıoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 150-170.
- Tavacıoğlu, L. (1999). *Spor psikolojisi*. Bağırhan Yayınevi.
- Tavşancıl, E.(2014). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. 6. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Teko, Ş.(2003, Aralık).“Sporcu Beslenmesi, Spor Sakatlıkları ve Sporcu Sağlığı” M. Ünal (eds.). *TFF Sağlık Kurulu Başkanlığı, Doktor, Fizyoterapist ve Masör Gelişim Semineri-II*, İstanbul.
- Tezer, N.(2018). Dağcılık antrenörlerinin kaygı düzeyleri incelemesi. *International Journal Mountaineering and Climbing*,1(1), 54-56.
- Thomas, M. (1997). Soft-tissue injuries and muscle tears. *Clinics in Sports Medicine*, 16(3), 419-434.
- Tiryaki, Ş.(2000). *Spor psikolojisi kavramlar, kuramlar ve uygulama*. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.
- Tomalski, J.L., (2013). *The relationship between coping and sport injury anxiety among college athletes*. Master Thesis. Faculty of the Graduate School at the University of North Carolina, Greensboro.
- Tosun, K.(1990). *İşletme yönetimi*. İstanbul: İşletme Fakültesi Yayını.
- Tunçkol, H.M. ve Gündoğan, B. (2020). Spor bilimleri öğrencilerinin çok alanlı kararlılık seviyelerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 289-298.
- Turan, E.B. (2018). *Erkek sporcularda sporcu kimliğinin çelişik duygulu cinsiyetçilik ile ilişkisinin incelenmesi*, Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, Antalya.
- Turkay, H., Yetim, A. ve Sezer P.(2018). Sporda sosyal kimlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(78), 493-504.
- Türksoy Işım, A., Güvendi, B. ve Toros T. (2019). Amatör lig futbolcularında sporda ahlaktan uzaklaşma, güdüsel iklim ve karar verme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1), 54-62.
- Uğur, O.A.(2017). Üniversiteler arası spor müsabakalarına katılan öğrencilerin bazı demografik değişkenler açısından problem çözme becerileri ve karar vermede stilleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51).
- Ulağlı, S.(2020). *Toplumsal iletişim dili olarak kimlikler*. İstanbul: Motto Yayınları.
- Uluçmar, A. (1992). *İşletme yöneticilerinin davranışlarına yön veren hakim kişilik faktörleri ile yönetsel davranış arasındaki ilişkiler*. İstanbul: M.Ü.İ.İ.B.F. Yayın 28.

- Uzunoglu, Ö.U.(2008). *Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Uzunoglu, Ö.U., Şahin, M. ve Fişekçioğlu, İ.B.(2009).Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(1), 32-36.
- Ünal, M. (2009). Aşırı kullanıma bağlı spor yaralanmaları. *Sporcu Eğitim, Sağlık ve Araştırma Merkezi-SESAM*, 68-77.
- Ünal, V.S., Özlü, K., Öken, F. ve Turan, S. (2003). Sporcu ve saha yaralanmaları. *Dirim Dergisi*, 33-36.
- Üngüren, E. (2011) *Psikobiyolojik kişilik kuramı ekseninde yöneticilerin kişilik özellikleri, karar verme stilleri ve örgütsel sonuçlara yansımaları*. Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Antalya.
- Ünür, E., Didem, D.D.(2016). Sosyal kimlik olarak İslam'ın sosyal medyaya yansması. *#Gerçekislam, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 16(3), 37-61.
- Ünver, Ş., Şimşek, E., İslamoğlu, İ. ve Arslan, H. (2020). Üniversite takımlarında yer alan sporcuların yaralanma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 400-410.
- Vermeer P., Van Der Ven, J. ve Furat A.Z. (2006). Dini kimlik oluşumu: eğitimsel bir yaklaşım. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13, 173-193.
- Vural, M. (2013). *Spor genel müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında görev yapan spor yöneticilerinin düşünme ve karar verme stillerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Konya.
- Vurat, M.(2000). *Voleybol teknik*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Waldron, D.R., Zimmerman-Pope, N. and D. Slatter (eds.).(2003). *Superficial skin wounds*. Philadelphia: Textbook of Small Animal Surgery. Third Edition.
- White, R.E., Prager, E.O., Schaefer, C., Kross, E., Duckworth, A.L. ve Carlson, M.S. (2017). The “batman effect”: improving perseverance in young children. *Child Development*, 88(5), 1563–1571.
- Williams, J. M., R. N. Singer, H. A. Hausenblas, ve C. M. Janelle (Eds.). (2001). *Psychology of injury risk and prevention*. New York: John Wiley.
- Wroble, R.R. (1986). Neck and low back injuries in wrestling. *Clin Sports Med*. 5(2), 295-325.
- Yalçınkaya, A., Demirci, M. ve Kızılyar, G.N. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spor yaralanmalarındaki kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 43-51.
- Yalman, A. (2017). Yumuşak doku yaralanmalarına yaklaşım ve tedavide oral nonsteroid antiinflamatuvar ilaçların yeri. *Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi*, 9(6). 7-12.
- Yanar, Ş., Kırandı, Ö. ve Can, Y. (2017). Tenis ve badminton sporcularının sporcu kimlik algısı ve başarı motivasyon düzeyleri arasındaki farklılıkların incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 1(1), 51-58.
- Yanmış, M. ve Kahraman, B.(2013). Gençlerin dini ve etnik kimlik algısı: Diyarbakır örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(2).

- Yayla, A.(2011). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Ankara.
- Yıldız, S.(2015).*Eğitim yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Kayseri.
- Yıldız, Y. (2006). Alt Ekstremitte Spor Yaralanmaları. *Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi*, 2, 27.
- Yılmaz, N. ve Kösehanogulları, M.ve Aladağ M.(2018). Engelli sporcularda spor yaralanmaları. *Aegean J Med Sci*. 3, 32-38.
- Yılmaz, Ş.E. (2011). *Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin (14-17 yaş) Spor Yaralanma Sıklıkları, Risk Faktörleri ve Oluşum Şekillerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık BilimleriEnstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Isparta.
- Young, K., White, P. ve McTeer, W. (1994). Body talk: male athletes reflect on sport, injury, and pain. *Kinesiology and Physical Education Faculty Publications*, 11, 175-194.
- Yünceviz, R., Karsan, O., Dane, Ş. ve Can, S. (1997). Serbest ve Grekoromen Güreşçilerinde Spor Sakatlıklarının Vücut Bölgelerine Göre Dağılımı. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-1.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul Formları

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
25.11.2022	10	2022-941

KARAR NO: 2022-941 Üniversitemiz Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinden Ünal SAKİ' nin Prof. Dr. Soner ÇANKAYA danışmanlığında “ Spor Bilimleri Öğrencilerinin Spor Yaralanması Kaygı Düzeyi ile Çok Alanlı Kararlılık ve Sporcu Kimlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli doktora tezine ilişkin anket, ölçek, dosya taraması ve veri kaynak taraması çalışmalarını içeren 90531 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinden Ünal SAKİ' nin Prof. Dr. Soner ÇANKAYA danışmanlığında “ Spor Bilimleri Öğrencilerinin Spor Yaralanması Kaygı Düzeyi ile Çok Alanlı Kararlılık ve Sporcu Kimlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli doktora tezine ilişkin anket, ölçek, dosya taraması ve veri kaynak taraması çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Ek 2. Etik Kurul Formları

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
27.11.2020	10	2020/805

KARAR NO:
2020/805

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Doktora öğrencisi Ünal SAKI' nin Prof. Dr. Soner ÇANKAYA danışmanlığında "Üniversite Öğrencilerinin Spor Yaralanması Kaygı Düzeyi ile Çok Alanlı Kararlılık ve Sporcu Kimlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli Doktora Tezine ilişkin anket çalışmasını içeren 38501 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Doktora öğrencisi Ünal SAKI' nin Prof. Dr. Soner ÇANKAYA danışmanlığında "Üniversite Öğrencilerinin Spor Yaralanması Kaygı Düzeyi ile Çok Alanlı Kararlılık ve Sporcu Kimlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli Doktora Tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Ek 3. Kişisel Bilgi Formu

- 1) **Cinsiyet:** () Kadın () Erkek
- 2) **Sınıfınız:** () 1.sınıf () 2.sınıf () 3.sınıf () 4.sınıf
- 3) **Öğrenim** **görmekte** **olduğunuz** **bölüm?**
.....
- 4) **Gelir durumunuz:** () Gelir < Gider () Gelir = Gider () Gelir > Gider
- 5) **Aktif spor yapıyor musunuz?**
() Evet () Hayır
- 6) **Hangi sporu yapıyorsunuz?**
() Bireysel spor () Takım sporu () Her ikisi () Spor yapmıyorum
- 7) **Haftada ortalama kaç saat spor yapıyorsunuz?**
() 1 saat ve altı () 2-3 saat arası () 4-5 saat arası () 6 saat ve üzeri
- 8) **Spor yapma amacınız (sizin için en önemli olan birini işaretleyiniz)?**
() Sağlık () Sosyal çevre () Ekonomik kazanç () Serbest zaman değerlendirme

Ek 4. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği

Sayın katılımcı,

Lütfen aşağıdaki maddeleri dikkatle okuyarak her maddede yer alan ifadenin size ne derece uygun olduğuna (sizi ne derece tanımladığına) karar veriniz. Verdiğiniz karara göre aşağıdaki ifadeleri dikkate alarak yanındaki boşluklardan birtanesine çarpı (X) işareti koyunuz. Örneğin; ifadelerden bir tanesi size hiç uygun değilse “**kesinlikle katılmıyorum**”, size oldukça uygunsa “**kesinlikle katılıyorum**” seçeneklerini işaretleyiniz. Lütfen bütün ifadeleri cevaplayınız.

SPOR YARALANMASI KAYGI ÖLÇEĞİ	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Yaralandığımda spor yeteneğimi kaybederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda bazı spor becerilerimi kaybederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda özsaygımı kaybederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda bazı insanlar benim bebek olduğumu düşünür.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda bazı insanlar tembel olduğumu düşünür.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda bazı insanlar bunu rol olarak yaptığımı düşünür.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığım zaman çok acı çekerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda çok canım yanar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda zonklama ağrısı yaşarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda takım arkadaşlarımı hayal kırıklığına uğrattırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda antrenörlerimi hayal kırıklığına uğrattırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda arkadaşlarımı hayal kırıklığına uğrattırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda bazı insanlar benden uzaklaşır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda bazı insanlar beni aramayı keser.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda bazı insanlar sosyal desteğini keser.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda bedenimin nasıl görüldüğü konusunda endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda aynı yaralanmanın tekrar olacağı konusunda endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda spora geri döndüğümde tekrar yaralanabileceğimi düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yaralandığımda kilo almaktan endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 5. Çok alanlı Kararlılık Ölçeği

Sayın katılımcı,

Lütfen aşağıdaki maddeleri dikkatle okuyarak her maddede yer alan ifadenin size ne derece uygun olduğuna (sizi ne derece tanımladığına) karar veriniz. Verdiğiniz karara göre aşağıdaki ifadeleri dikkate alarak yanındaki boşluklardan bir tanesine çarpı (X) işareti koyunuz. Örneğin; ifadelerden bir tanesi size hiç uygund eğilse“ **kesinlikle karşıyım**”, size oldukça uygunsa “**tamamen katılıyorum**” seçeneklerini işaretleyiniz. Lütfen bütün ifadeleri cevaplayınız.

Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği	Kesinlikle Karşıyım (1)	Büyük Ölçüde Karşıyım (2)	Biraz Karşıyım (3)	Biraz Katılıyorum (4)	Büyük Ölçüde Katılıyorum (5)	Tamamen Katılıyorum (6)
Beni gerçekten tanıyan insanlar (arkadaşlar, aile gibi) beni kararlı bir kişi olarak tanımlarlar.						
Bir karar vermeye çalışırken sık sık strese girdiğim olur.						
Eğer bir karardan dolayı strese girersem karar verme sürecini tam olarak sonlandırmaktan çok hemen karar verme eğilimi gösteririm.						
Bir karar aldıktan hemen sonra genellikle onun doğrultusunda hareket ederim.						
Biri ile tartıştıktan sonra durumun üstesinden nasıl geleceğim konusunda kendime güvenirim.						
Biri ile arkadaş olmayı tercih edersem bu kararımdan sonra da memnun kalacağıma inanırım.						

Bir arkadaşta tam olarak ne aradığımı biliyorum						
Başkalarıyla olan çatışmalarımın baş etmeye uğraşırken kararlarımı ertelerim						
Birisi ile arkadaş olup olmamak konusunda karar vermekte güçlük çekerim.						
İnsanlarla tartıştığım zaman ne yapacağıma karar vermek bence kolay						
Seçtiğim arkadaşlarımla genellikle mutluyum.						
Kiminle arkadaş olmak istediğime karar vermek benim için kolay.						
Başkalarıyla aramdaki ayrılıkları halletmeye çalışırken kötü bir karar vermekten çoğunlukla endişe ederim						
Birinin arkadaşı olmayı seçip sonra bundan pişmanlık duyma olasılığından çoğunlukla endişelenirim.						
Biri ile arkadaş olmayı isteyip istemediğim kararımı düşünüp taşınmam biraz zaman alır						
Biri ile bir anlaşmazlığım olduğunda genellikle bunu nasıl çözeceğimi bilirim						
Arkadaş seçme yeteneğime güveniyorum.						

Birisiyle ikili iletişime girmeyi isteyip istemediğimi hemen anlarım.						
Kendi isteklerimle başkalarının istekleri arasındaki bir çatışmayı nasıl halledeceğime karar verdiğimde çoğunlukla hatayaptığımı düşünürüm.						
Arkadaşımdan ne istediğimi anlatmakta zorlanıyorum.						

Ek 6. Sporcu Kimliği Ölçeği

Sayın katılımcı,

Lütfen aşağıdaki maddeleri dikkatle okuyarak her maddede yer alan ifadenin size ne derece uygun olduğuna (sizi ne derece tanımladığına) karar veriniz. Verdiğiniz karara göre aşağıdaki ifadeleri dikkate alarak yanındaki boşluklardan bir tanesine çarpı (X) işareti koyunuz. Örneğin; ifadelerden bir tanesi size hiç uygun değilse “**hiç katılmıyorum**”, size oldukça uygunsa “**tamamen katılıyorum**” seçeneklerini işaretleyiniz. Lütfen bütün ifadeleri cevaplayınız.

Sporcu Kimliği Ölçeği	Hiç Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kendimi bir sporcu olarak kabul ederim.	1	2	3	4	5	6	7
2. Sporla ilgili birçok hedefim var.	1	2	3	4	5	6	7
3. Arkadaşlarımın birçoğu sporcudur.	1	2	3	4	5	6	7
4. Spor hayatımın en önemli parçasıdır.	1	2	3	4	5	6	7
5. Spor hakkında düşünmeye, herhangi bir şeyden daha çok zaman ayırırım.	1	2	3	4	5	6	7
6. Sporda iyi performans göstermediğimde kendimi kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
7. Sakatlınsaydım ve yarışmalara katılamasaydım çok mutsuz olurum.	1	2	3	4	5	6	7

ÖZ GEÇMİŞ

Ünal Saki, Trabzon Lisesi’ni bitirdikten sonra Atatürk Üniversitesi B.E.S.Y.O. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden 06.07.2009 tarihinde mezun oldu. 27.04.2018 yılında Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programını bitirdi. 25.01.2022 tarihinden bu yana Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde Araştırma Görevlisi olarak görev yapan Ünal Saki, orta derecede İngilizce bilmektedir. (YÖK DİL:72,5). Temel ilgi alanları; Spor Yönetimi, Psikososyal, Hentbol (26.12.2022).

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0003-4913-0693

Yayınlar:

- 1.Aka, S. T., Gülbahçe, Ö. ve Saki, Ü. (2018). 2018-2019 sezonu Türkiye futbol süper liginde yer alan kulüplerin simgeleri üzerine bir araştırma, *Turkish Studies Academic Journals*, 13, 43-54.
- 2.Aka, S. T., Gülbahçe, Ö. ve Saki,Ü. (2018). Olimpiyatlarda ev sahibi ülkeler tarafından kullanılan maskotlar üzerine bir araştırma, *Ekev Akademi Dergisi*,22,127-140.
- 3.Çankaya, S., Barut, Y., Çakıcı, H.A. Saki, Ü. ve Sabirli L. (2019). Examining the Relationship Between University Students’ Success Levels and Attitudes Towards Violence, *Turkish Studies International Academic Journals*, 14(7), 12.
- 4.Çankaya, S., Saki, Ü. ve Taşmektepligil, M.Y. (2020). VAR sisteminin 2018-2019 Süper Lig Futbol Maçlarına Etkisinin Değerlendirilmesi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(2) 141–154.
- 5.Saki, Ü. ve Çankaya, S. (2022). Üniversite Oyunlarına Katılan Futbolcularda Spor Yaralanması Kaygı Düzeyi ile Çok Alanlı Kararlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.*Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2) , 498-514.
6. Saki, Ü. , Aka, S. T. ve Gülbahçe, Ö. (Kasım, 2017). “2017-2018 sezonu Türkiye futbol süper liginde yer alan kulüplerin simgelerinin incelenmesi”.15. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi - Antalya*, 15 - 18 Kasım 2017.

7. Saki, Ü. , Aka, S. T. ve Gülbahçe, Ö. (Kasım, 2017). “Modern yaz olimpiyatlarında ev sahibi ülkelerin kullandıkları olimpiyat maskotları”.*Dünya Spor Bilimleri Araştırma Kongresi-MANİSA*, 23-26 Kasım 2017.
8. Saki, Ü., Aka, S. T. ve Gülbahçe, Ö. (Nisan, 2018). “Modern kış olimpiyatlarında ev sahibi ülkelerin kullandıkları olimpiyat maskotları”.*11. Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi-* Muş, 18-20 Nisan 2018.
- 9.Çankaya, S., Saki, Ü. ve Taşmektepligil, M.Y. (Kasım, 2019). “VAR sisteminin 2018-2019 sezonu süper lig futbol maçlarına etkisinin değerlendirilmesi”, *17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi - Antalya*, 13 - 16 Kasım 2019.
- 10.Saki, Ü., Çankaya, S. (Aralık, 2020). “VAR Sisteminin Türkiye Futbol Süper Liginde Sezonlara Göre Karşılaştırılması”.*7. Uluslararası Avrasya Zirvesi Bilimsel Araştırmalar ve Güncel Gelişmeler Kongresi - Bakü*, 06-09 Aralık 2020.